

EDDA

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Edda

Přeložil Ladislav Heger

Znění tohoto textu vychází z díla [Edda](#) tak, jak bylo vydáno Státním nakladatelstvím krásné literatury a umění v Praze v roce 1962. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Edda), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Neužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 3. 4. 2019.

OBSAH

Eddické písně	7
I PÍSNĚ MYTOLOGICKÉ.....	18
Vědmina píseň	19
Výroky Vysokého.....	38
Píseň o Vafrúdnim	78
Píseň o Grímnim.....	92
Skírniho cesta.....	107
Píseň o Hárbardovi	118
Píseň o Hymim	131
Loki.....	143
Píseň o Trymovi	160
Píseň o Alvísovi.....	170
Baldrovy sny	179
Píseň o Rígovi.....	184
Píseň o Hyndle	198
Píseň o Svipdagovi.....	212
1. Gróina kouzelná píseň.....	212
2. Píseň o Fjölsvinnovi	216
II PÍSNĚ HRDINSKÉ	229
Píseň o Völundovi.....	230
První píseň o Helgim, vítězi nad Hundingem.....	243
Píseň o Helgim, synu Hjörvardovu	260
Druhá píseň o Helgim, vítězi nad Hundingem	275
O Sinfjötlově smrti.....	294
Grípiho věštba.....	296
Píseň o Reginovi.....	313
Píseň o Fáfnim.....	322
Píseň o Sigrdrífě.....	335
Zlomek písně o Sigurdovi.....	345

První píseň o Gudrúně.....	351
Kratší píseň o Sigurdovi.....	359
Brynhildina cesta do podsvětí.....	379
Zkáza Niflungů.....	384
Druhá píseň o Gudrúně.....	385
Třetí píseň o Gudrúně.....	398
Oddrúnin nářek.....	402
Stará píseň o Atlim.....	412
Grónská píseň o Atlim.....	425
Gudrúnin nářek.....	453
Píseň o Hamdim.....	460
Píseň o Grottu.....	469
Seznam a výklad důležitějších vlastních jmen a přejatých slov.....	477
Ediční poznámka.....	499

Eddické písně

Eddické písně patří k nejzajímavějším a nejosobitějším literárním památkám celé středověké literatury. V té podobě, jak je známe, byly zapsány na Islandě v době od poloviny dvanáctého do poloviny třináctého století, tedy v době vrcholného středověku. Hlavní rukopis těchto písní, Codex Regius, chovaný v Královské knihovně v Kodani a obsahující písně mytologické, hrdinské a verše gnómické, pochází z 2. poloviny třináctého století. Svými kořeny netkví však tato poezie na rozdíl od poezie ostatních evropských národů v křesťanském středověku, nýbrž v době mnohem starší, předkřesťanské, v době a kultuře rodové společnosti.

I jiné národy měly již v době předkřesťanské svou poezii, tradovanou ústně, lyriku i epiku, ale tato poezie se buď přizpůsobila novému duchu křesťansko-antické kultury, anebo zanikla. Hrdinské písně se přetvořily u germánských národů v epos a pohanské písně mytologické nemáme dochovány v žádné jiné středověké literatuře kromě v islandské.

Že se zachovaly na Islandě, to souvisí se zcela zvláštními poměry v této zemi, která byla do konce devátého století neosídlena a kterou kolonizovali svobodní norští zemaní a sedláci po bitvě u Hafrsfjordu (kolem r. 870); vítězství Haralda Krásnovlasého v této bitvě znamenalo rozhodný krok ke sjednocení Norska pod vládou krále a konec samostatnosti rodů. Islandské ságy nám vypravují, jak příslušníci čtených rodů se raději vystěhovali, než aby se stali otroky krále. Toto osídlení vzdálené a pusté země bylo pokusem zachránit osobní svobodu a starý společenský řád, což se na dobu tří století skutečně podařilo. Přes odlehlost ostrova nemohli však ani Islandčané zůstat natrvalo mimo evropský společenský vývoj. Roku tisícího přijali křesťanství, ale na rozdíl od jiných zemí z vlastního rozhodnutí, a nikoliv pod hrozbou meče. A proto tu nedošlo ani ke zlomu kulturní tradice. Staré písně, které si

Island'ané přinesli z Norska, žily tu dál a vyrůstaly v nové, bohaté výhony. V evropské literatuře zauímají tyto písně zvláštní místo nejen svým obsahem, ale i formou verše s náslovným rýmem a s volným rytmem, vyznačeným dynamickým přízvukem na významově nejsilnějších aliterujících slabikách. A vynikají též bohatstvím stylu. Strohé hrdinské dějové písně, podané ve formě vyprávění a dialogu, se střídají s převážně monologickými písněmi elegickými s přemírou citu a čistě dialogickými písněmi dějovými. Mytologické písně překvapují bohatou charakteristikou bohů zcela zlidštěných a hutné gnómičké verše zaujmou jako pramen k mravům svobodného islandského sedláka. Stylové bohatství a formální dokonalost těchto písní má ovšem za sebou dlouhý vývoj.

S prvními doklady severských veršů se setkáváme již v severských runových nápisech. Tyto nápisy, které sahají až do 2. století n. l., sloužily bezpochyby i magickým účelům, neboť runy měly magickou moc. Podle eddické skladby Výroky Vysokého pocházejí runy od vládnoucích mocí a podle Písně o Sigrdrífě jsou vyryty na těch místech věcí a bytostí, která jsou nositeli jejich podstaty: *V Sleipniho zuby, ve svory saní, do drápů medvěda, do vlčích spárů, na Bragův jazyk, do zobce orla, v krvavá křídla, v kůly mostu, v pomocnou ruku, v patu spěchajících...*

V souhlase s tímto magickým účelem jsou delší runové nápisy skládány vznosnou rytmickou řečí, vázanou často i náslovným rýmem, aliterací. Tak čteme v norském runovém nápise Eggjumském ze 7. století větu: *nis solu sot uk ni sakse stain skorin* (tento kámen nebyl dotčen sluncem ani ryt nožem – což by bylo porušilo magickou moc kamene). V této větě Eggjumského nápisu jsou spolu vázána aliterací všechna přízvukná slova, ale jinde nacházíme náslovný rým v rytmu germánského verše, např. na nápise zlatého rohu Gallehuského z jižního Jut-ska, z doby kolem r. 500: *Ek hlewagastir holtingar horna tawido* (já Hlewagastir z Holtu jsem zhotovil tento roh). Toto je pravidelný germánský a také severský dlouhý verš, sestávající z dvou krátkých veršů o dvou taktech, v nichž se váží dvě aliterace prvního verše s aliterací prvního přízvukného slova druhého krátkého verše. V Röském nápise švédském z doby kolem r. 900, nejobsáhlejším runovém nápise vůbec,

se mluví formou eddické strofy fornyrdislágu, sestávající ze čtyř dlouhých veršů, o Thiauríkovi, tj. asi východogótském králi Tjúdaríkovi, Theodoríkovi. Nápis na Sigtunské dóze z 11. století obsahuje magické zaříkávadlo ve formě vázané řeči.

Toto vše a dále latinské parafráze dánských hrdinských písní u Saxa Grammatika a svědectví anglosaského eposu o Beowulfovi, který se dotýká historických událostí z doby utvoření první dánské říše rodem Skjoldungů kolem r. 500 a bojů mezi Gauty a Švédy v téže době – autor cizí země z doby o dvě stě let pozdější mohl tyto děje znát jen z hrdinských písní severských – vše to by stačilo, aby literární věda mohla dojít k závěru, že v Dánsku a na poloostrově Skandinávském byla pěstována nejen drobnější magická poezie, ale od 6. století i vyšší oslavná poezie skáldská a poezie hrdinská. Výklad jejího vzniku na severu v této rané době se nabízí vlivem gótským. O oslavných písních gótských mluví Řek Priskos, vyslanec na Attilově dvoře, o hrdinských písních gótských svědčí severské písňové zpracování gótských námětů, a Jordanesova genealogie gótských Amalungů až k praotci Gautovi se také asi opírá o gótské mnémické verše. Gótské hrdinské písně se mohly dostat na sever východní cestou, po které se ubírali Gótové v 2. století od ústí Visly k Černému moři a po níž jistě i nadále udržovali styky se severními Germány. Tuto cestu označuje také několik nejstarších runových nápisů: zlatý kruh pietroasský, kovelský a münchebergský hrot oštěpu, körlinský náramek z Pomořan a nálezy byzantských mincí. Touto cestou přicházely na sever asi i gótské, v gótštině ovšem nedochované hrdinské písně, opěvující události po vpádu Hunů koncem 4. století. Koncem 5. století odtáhli Gótové z dolního Podunají do Itálie. Hrdinské písně gótské se tedy mohly dostat na sever starou východní cestou (druhá cesta byla západní: po Dunaji a odtud na sever) nejpozději v této době, což je právě doba tvoření prvních severských říší, která také vyzývala k poetickému zpracování. V původní podobě se však z těchto hrdinských písní na starém skandinávském území nezachovalo nic.

Jinak tomu však bylo na Islandě, osídleném téměř výlučně z Norska koncem 9. a začátkem 10. století. Zde se zachovala bohatá literatura s náměty i formou ústní slovesnosti předkřesťanské, především hrdinské a mytologické písně a gnómické verše, shrnuté do sbírky pod názvem *Edda*.

Tímto jménem jsou označena dvě díla islandské literatury: za 1. Snorriho skáldská poetika a za 2. zmíněná sbírka hrdinských a mytologických písní a mudrosloví, připisovaná islandskou renesancí *Saemundovi Moudrému* a pojmenovaná Eddou jen učeneckým omylem. Je to omyl snadno vysvětlitelný. Snorri totiž užil při svém zpracování poetiky starší poetiky Saemundovy, která měla možná už jméno Edda. Tato Saemundova poetika zanikla, když byla nahrazena dokonalejším dílem Snorriho. O tom, že Snorri použil Saemundova díla, se však uchovala tradice až do 17. století. Ale Islandané znali tehdy jen jedno dílo, z kterého Snorri také čerpal, sbírku starých písní, a proto byla tato sbírka považována za Saemundovo dílo, za Saemundovu Eddu.

Že Saemund nemůže být autorem sbírky, je zřejmé už z toho, že sbírka obsahuje písně velmi odlišné svou vnější i vnitřní strukturou a pocházející z různých a vzájemně velmi odlehlých období, některé ze století 8. nebo z doby ještě starší, jiné až z konce století 12. Ani jejich sběratelem nemohl být Saemund, aspoň ne v té podobě sbírky, jak ji známe, protože zemřel již na začátku 12. století, r. 1133.

Poněvadž literatura je podmíněna prostředím, dobou i místem, je pochopitelné, že i písně z tak odlehlých údobí a původně i z odlehlých zemí jsou různého ladění a vyjadřují různé ideály různými prostředky. Dosud se však nepodařilo dosáhnout jednoty ani v časovém, ani v místním určení všech písní. Staré písně podléhaly v ústním podání změnám a byly narušovány kontaminací, ztrátami veršů, vypouštěním nebo i rozšiřováním, takže musíme počítat s možností několika vrstev v téže písní. Do Vědminy písně např., této mohutné vize začátku a konce světa, skladby velké evokační síly a stavěné jako umělá skáldská báseň s refrénovými strofami, jemně odstíněnými podle obsahu části básně, je vložen v strofách 9–16 suchý seznam jmen skřítků, převzatý asi

v této podobě z nějakých mnémických veršů, a starý mýtus je zde proniknut na nejednom místě prvky křesťanskými. A tak někteří kladou vznik básně před r. 800, jiní až do 10. nebo až do 11. století.

Některé rozpory v sbírce vznikly tím, že původně samostatné cykly byly spojovány. Na severu byly spojeny nakonec všechny okruhy hrdinských písní: francký, burgundský, gótský a helgovský (dánský).

O místě původu může svědčit již stáří písně, aspoň negativně: písně vzniklé před 10. stoletím nemohly vzniknout na Islandě, který byl osídlen až koncem století devátého, ale vznikly, nenasvědčuje-li nic jinému místu, v Norsku. Tím ovšem není řečeno, že všechny pozdější písně jsou islandského původu. Islandané mohli z Norska přejímat i pozdější eddické písně stejně jako odtud přejímali dvorskou epiku a některou náboženskou literaturu. Píseň o Rígovi např., která svým námětem – výkladem vzniku tří společenských stavů, ukazuje k feudální společnosti, vznikla sotva dřív než v 12. století, ale rozhodně ne na Islandě, kde v té době doznívala ještě rodová společnost. Jméno Ríg a snad i zvyk přenechat hostu manželské lože ukazuje k blízkosti keltského prostředí.

Za ukazatele místního původu se bere scénérie, květena a zvířena, uvedená v písni, a místní jména. Písně o Helgim a Druhá píseň o Gudrúně se pokládají za dánské m. j. pro slovanská jména *Jarizleif* a *Jarizkár* – Dánové byli v živých stycích se Slovaný – a pro ženské jméno Tóra, v Dánsku tehdy běžné. Ale přesvědčivé tyto důvody vždy nejsou. Vědminu píseň např. sotva přiřkneme severnímu Norsku proto, že přírodní úkazy za polárním kruhem vysvětlují záhadné verše 5. strofy:

Slavný druh měsíce,
slunce, z jihu
kraj oblohy pravou
objalo rukou.
Neznalo slunce,
kde sídlo jeho,
hvězdy neznaly,

kde jejich místa,
měsíc nevěděl,
jakou má moc.

Tyto verše, které Müllenhof pokládal za nesmyslné skládání pozdního interpolátora, vysvětlil Hoffory poukazem na obdobné Björnsonovo líčení polárního slunce a měsíce. Polární slunce je v poledne na jihu a postupuje až k obzoru, podél něhož se pohybuje chvíli *odleva doprava* a pak se zdvihá a míří opět k východu. Pohled na ně je podle Björnsona fantasticky nádherný. Zato měsíc působil na básníka ubohým dojmem. „Jednou, když slunce zářilo v nejnádhernějších barvách, vyšel měsíc. *Nevěděl asi, co se děje*, tak smutnou měl tvář...“

S tímto přírodním jevem se mohl ovšem setkat i Island'an na svých námořních cestách, nebo o něm mohl slyšet, jako o něm četl Hoffory. Zato *Grónskou píseň o Atlím* můžeme pokládat skutečně za grónskou, avšak také ne proto, že se v ní mluví o ledním medvědovi – vždyť ten byl znám i Island'anům; Island'an Isleif daroval např. ledního medvěda císaři Jindřichovi III. – ale proto ji pokládáme za grónskou, že její skromné líčení knížecí moci lze skutečně nejlépe vysvětlit skromnými poměry v Grónsku, které bylo daleko více odloučeno od světa než Island. A také proto, že tato píseň je v rukopise označena jako grónská. De Vries sice myslí, že je to nepochopení původního označení písně podle norského kraje Grenland ve Vestfoldu. Ale žádná jiná píseň není označena podle norského kraje, jistě proto, že by se tím neoznačovalo nic charakteristického. Grónský původ však byl něco tak zvláštního, že přímo vyzýval k označení.

Důležitější než určení místní je pro pochopení stylové různotvárnosti a složitosti eddických písní jejich datování. Jako kritéria se zde užívá jazykových jevů, metra (písně s přísným metrem se kladou do klasického období, písně s volným metrem do doby mladší nebo do nejstaršího období), přihlíží se také k celkové stavbě písní a ke kulturně historickým prvkům, jak jsme viděli u Písně o Rígovi.

Hrubě lze provést datování podle stylu písní a jejich pojetí života. Hrdinské dějové písně, vyznačující se formou epicko-dialogickou, přičemž je dialog nositelem děje, jsou asi starší než dějové písně čistě dialogické a jistě starší než monologické písně situační s přemírou citu a reflexí, s elegickým pohledem do minulosti nebo prorockým pohledem do budoucnosti.

Dějové písně možno ještě blíže rozdělit podle motivů a základního tónu životního pojetí na dvě vrstvy. K nejstarším písním patří ty, které se vyznačují tragickým patosem a nepravidelností verše i strofy: Píseň o hunské bitvě, dochovaná nikoliv v Eddě, nýbrž v Hervararsaze, velmi porušená Píseň o Hamdim, Stará píseň o Atlim (Atlakvida) a Píseň o Völundovi. Všechny z okruhu gótského. Píseň o hunské bitvě obsahuje epizodu z bojů mezi Góty a Huny, Píseň o Hamdim se vztahuje ke gótskému králi Ermanaríkovi, který dal usmýkat koňmi Sunildu – historicky pro zradu jejího rodu, v písni pro manželskou nevěru. Píseň o Atlim se vztahuje k rozvrácení burgundské říše Huny. Ke gótskému původu ukazuje zde snad hrozná pomsta, kterou se mstí Gudrún na Atlim za smrt svých bratří tím, že zabije jeho synky a jídlo z masa jejich těl mu předloží k snědku. Je to motiv řecké pověsti atreovské, kterou mohli v této staré době přejmout od Řeků nejspíše Gótové. Se stejně krutým motivem se setkáváme v Eddě ještě jednou: v Písni o Völundovi. Kromě motivu kruté pomsty ukazuje ke gótskému původu daidalovský motiv umělých křídel, přejatý rovněž z řecké mytologie.

Jiný dech než z těchto tragicky laděných písní na nás zavane např. z Písně o Reginovi. Když v této písni Sigurd jede pomstít otce na lodích a Ódin zasahuje do děje, je to nálada čistě vikinská, stejně jako v První písni o Helgim, kde ještě živěji a prudčeji proudí dech radostného a dobrodružného vikinského života:

Odrázilo
od břehu loďstvo,
příd' vlny pěnila,
praštěla vesla,

štít tloukl o štít,
v třeskotu mečů
do válečné mířili
vikinzi vřavy.

Čistě dialogická dějová píseň je Druhá píseň o Helgim, která si ovšem vypomáhá prozaickým vyprávěním děje, a z mytologických písní Píseň o Skírnim. Neckel se domnívá, že tento písňový typ vznikl dějovým zarámováním mnémické mytologické písně, jak ji známe třeba z Písně o Vaftrúdnim nebo z Písně o Grímnim, a odtud že byl přejat do poezie hrdinské.

Nejmladší vrstvu tvoří písně, vyznačující se přemírou citu, psychologickým pohledem, zvláště do ženiny duše, elegickým tónem, prorockými sny, a ovšem i písně, které děkují za svůj vznik antikvárnímu, sběratelskému zájmu, jako např. Grípiho prorocství Sigurdovy budoucnosti. Tyto písně se kladou do 12. století. Typickými písněmi tohoto období jsou První a Druhá píseň o Gudrúně. Poslední píseň je retrospektivní elegická píseň s typicky baladickým a v písni široce rozvedeným motivem vyšívání. A První píseň o Gudrúně je vrcholem situační písně, citem přímo překypující a proto tak blízká i dnešnímu čtenáři. I v této písni jsou prvky přejaté z balady a snad i z dvorské poezie (anafora, paralelismus, obraz knížecí členky).

Okolnost, že se písně tradovaly ústním podáním delší dobu, vedla pochopitelně k tomu, že byly upravovány a že docházelo ke kontaminacím. A tak mají některé písně dvojí tvář, obsahují prvky starší i novější. Tak např. Zlomek písně o Sigurdovi obsahuje vedle mladšího, baladického motivu koně, truchlícího nad mrtvým pánem, také pohanský motiv uzavření pobratimství smíšením krve pod pásem drnu. – Píseň o Skírnim, jejímž základem je snad jarní mýtus o spojení boha plodnosti se zemí, v písni boha Freye s Gerdou, působí na nás svou milostnou roztoužeností jako středověká milostná poezie:

Dlouhá je noc
a delší dvě.
Jak v touze přežít tři?

A přitom zase obsahuje tato píseň starou formu magického zaříkání nebo kletby:

Slyšte, obři,
slyšte, tursové,
synové Suttunga,
sami ásové,
jak zaklínám,
jak zakazuji
dívce dovádět s muži,
dívce milovat muže...

Podobně je tomu i v Druhé písni o Helgim v strofách 31–32, obsahujících Sigrúnino prokletí bratra Daga, který ubil Helgiho, aby pomstil smrt svého otce a bratrů. Forma těchto kleteb je úzce spřízněna se vznosnou rytmickou aliterující právní formulí sebeprokletí v případě nesplněného ujednání, jak ji přednáší např. Hafr na sněmu v Saze o Grettim: *Proklet bud', kdo poruší tento mír, promarní důvěru, nikdo ho nepřijmi k sobě, pronásledován bud' jako psanec všude, kde oheň hoří a obilí roste...*

Ještě obtížnější než u hrdinských písní je datování u písní mytologických. Zde se bere za dobového ukazatele to, zda píseň je složena v duchu pohanském, zda skladatelem byl člověk věřící v mýty, anebo měl na motivu jen zájem novelistický. Chápeme-li však desáté století jako dobu napětí mezi pohanstvím a křesťanstvím, vyznačenou úsilím o zachování staré víry i tuchou jejího zániku, když už mnozí přestávali věřit v bohy a spoléhali jen na vlastní sílu, pak můžeme umístit do této doby téměř všechny písně: Vědminu píseň s náladou ragnaröku (zániku bohů, konce světa) a křesťansky zbarvenou vírou v nový, spraved-

livější svět i mnémické písně s dějovým rámcem, sloužícím k zapamatování mytologického vědění, jako je Píseň o Vaftrúdnim a Píseň o Grímnim, stejně jako Písně o Hymim a Trymovi, podávající jednou lehce žertovným, podruhé parodistickým tónem mytologický příběh, jak Tór získá bohům na obru Hymim pivní kotel a na obru Trymovi, přestrojen za Freyju, své kladivo. I hanlivou travestii, jako je Píseň o Lokim, v níž Loki nastavuje bohům křivé zrcadlo jejich převážně erotických hříchů, by bylo možno klást do této doby. Vždyť Hjalti Skeggjason pronesl právě v tomto století, třeba i na samém jeho konci, zcela ve stylu této písně hanlivý verš na Freyju: *vilkat god geyja, grey þykkjumk Freyja* (nemíním vzývat bohy – vl. štěkat na bohy –, zdá se mi, že Freyja je fena). Vnější i vnitřní stavba a sama fabule Písně o Trymovi nasvědčují, zdá se, tomu, že tato skladba s jednoduchým dějem a prostou formou a pevným rytmem i pevnou strofickou vazbou je starší než Píseň o Hymim s volně připojenými epizodami a četnými básnickými opisy ve stylu velmi umělé skáldské poezie.

Pozdního původu je ovšem Píseň o Alvísovi, která v epickém rámci podává kus poetiky, totiž seznam kenningů, opisů pro zemi, nebe, slunce, měsíc atd., dále Píseň o Hyndle, genealogický seznam jmen v mytickém zarámování, a Píseň o Fjölsvinnovi, milostný příběh rovněž v mytologickém rouše.

Svou formou je eddická poezie ve srovnání s poezií skáldskou celkem prostá. Na rozdíl od germánské stichické poezie je strofická, ale nejstarší písně nemají ještě zcela pevnou stavbu strofy. Aliterační eddický krátký verš se vyvinul z germánského aliteračního verše, který měl dvě slabiky s důrazným přízvukem, ale jehož náplň nepřízvučnými slabikami byla velmi volná. Eddický verš má naproti tomu tendenci k pravidelnosti. Tak v staré strofě *fornyrdislagu*, jímž je složena většina písní epických, má krátký verš pravidelně (ne však vždycky) čtyři slabiky, v *malaháttu* pět, v *ljóDAHáttu*, strofě pro látku didaktickou, v níž je složena sbírka severského mudrosloví *Výroky Vysokého* a několik strof v jiných písních, mají první dva verše formu verše *fornyrdislagu*, kdežto třetí a šestý verš má tři přízvučné slabiky s vlastní aliterací. Výji-

mečně se objevuje v Eddě verš o dvou slabikách s předloužením přízvučných slabik a bez nepřízvučné náplně (např. *deyr fé*). Této formě verše, v češtině zcela nezvyklé, se překlad vyhýbal. Také z básnických opisů byly ponechány celkem jen ty, které jsou ze souvislosti průhledné.

Ladislav Heger

Poznámka:

Teorie o gótském původu germánských hrdinských písní se nepřijímá obecně. Sr. F. Norman, *The Continental Background of Early Anglian Literature*. Proceedings of the Univ. of Durham, Philos. Society 1959.

Píseň o hunské bitvě přeložil do češtiny L. Zatočil ve své studii „Staroseverská píseň o hunské bitvě a její vztah k Slezsku“, *Slezský sborník* 1946.

L. H.

I
PÍSNĚ
MYTOLOGICKÉ

Vědmina píseň

Slyšte mě, všechny
svaté rody,
první i poslední,
potomci Heimdalla¹!
Chceš na mně, vládce,
věrně bych řekla
prastaré zvěsti,
jež v paměti mám.

Vzpomínám obrů
z počátku věků,
z nichž jsem se tehdy
narodila.
Znám devět světů,
devět říší,
hloubku znám kořenů
slavného stromu.

V úsvitu věků
jen Ymi vládl,
nebylo moře
ni mohutných vln,
nebyla země,
ni nahoře nebe,
jen pustá, bez trávy
zela propast.

¹ Lidé. Podle písně o Rígovy zplodil bůh Heimdall s třemi ženami tři syny, z nichž vzešly tři stavy: stav otroků, stav svobodných sedláků a stav jarlů (šlechty).

Až zemi Burovi
syni zdvihli,
ti, kteří světlý
stvořili svět.
Slunce svítilo
v kamenná sídla,
země zarostla
zelení trav.

Slavný druh měsíce,
slunce, z jihu
kraj oblohy pravou
objalo rukou.
Neznalo slunce,
kde sídlo jeho,
hvězdy neznaly,
kde jejich místa,
měsíc nevěděl,
jakou má moc.

Tu vládcové světa
na stolce zasedli,
přesvatí bohové,
a přemýšleli:
jména dali
měsíci dobám,
noci i ránu
a poledni rovněž,
svítání, večeru,
k výměře času.

Sešli se ásové
na Iidské pláni,

co posvátné chrámy
postavili;
vyzdili výheň,
tepali zlato,
zrobili kleště,
kdejaký nástroj.

Hráli v kostky,
v hojnosti žili,
nic jim ze zlata
nescházelo.
Až tři přišly
olbřímí ženy²,
osudu vládkyně,
z domova obrů.

* * *

Tu vládcové světa
na stolce zasedli,
přesvatí bohové,
a přemýšleli:
který z nich by
měl skřítky stvořit
z Brimiho krve,
z Bláinových kostí.

Nejmocnější byl
Mótsogni stvořen
ze všech skřítků;
Durin byl druhý.

² Tři norny: Urd, Verdandi a Skuld. Norny určují osud lidem i bohům.

Ti ze země stvořili
postavy mnohé,
podobné lidem,
jak Durin děl.

Nýi a Nidi,
Nordri a Sudri,
Austri a Vestri,
Altjóf, Dvalin,
Bifur, Böfur,
Bömbur, Nóri,
Ánn a Anar,
Ái, Mjödvitni.

Veig a Gandálf,
Vindálf, Tráin,
Tekk a Torin,
Trór, Vit a Lit,
Nár a Regin,
Nýrad a Rádsvid,
to je jmen skřítků
správný výčet.

Fíli, Kíli,
Fundin, Náli,
Hepti, Víli,
Hanar, Svíur,
Frár, Hornbori,
Frég a Lóni,
Aurvang, Jari,
Eikinskjaldi.

* * *

Čas je vyčíst
všechny skřítky
z družiny Dvalina
až k Lofarovi,
ty, kteří spěchali
ze skalních sídel
na písečné pláň
Jörovallské.

Byl to Draupni
a Dólgrasi,
Hár, Haugspori,
Hlévang, Glói,
Skirvi, Virvi,
Skafinn, Ái,

Álf a Yngvi,
Eikinskjaldi.
Fjalar a Frosti,
Finn a Ginnar —
Proslulý bude,
pokud žít budou
na světě lidé,
Lofarův rod.

* * *

Až tři přišli
z posvátné družiny,
tři ásové
laskaví, mocní.
Na zemi našli
nemohoucí

Aska a Emblu
bez osudu.

Neměli dechu,
ni ducha, ni vůli,
červeň v tváři,
pohybu čilost.
Dech dal Ódin,
ducha Hœni,
líbeznost tváře
laskavý Lódur.

* * *

Vím, jasan kde stojí,
Yggdrasil jménem,
vysoký strom,
zrosený vlhce,
stále zelený,
nad Urdinou studní.
Odtud vláha
v údolí padá.

Odtud tři děvy,
divů znalé,
přicházejí z bytu
zpod kořenů stromu.
Urd jméno jedné,
druhé Verdandi
— runy ryly —
Skuld jméno třetí.
Ty osud určily,
uhnětly život,

lidí dětem
změřily dni.

* * *

Vím, jak první
vražda v svět přišla,
když Gullveigu
oštěp proklál,
když v Hárově síni
ji ohněm sžehli,
třikrát sžehli
třikrát zrozenou,
znovu a opět —
stále přec žije.

Heid ji zvali,
hostem kam přišla,
prorockou vědmu,
vládnoucí kouzly,
jež čarami mysl
kdekomu mávla,
žádoucí však vždy
byla zlým ženám.

Tu vládcové světa
na stolce zasedli,
přesvatí bohové,
a přemýšleli:
zda mají ásové
výkupné splatit,
či oběti budou
bohům všem patřit.

Oštěpem mrštil
do nepřátel Ódin.
To byla první
vražda v světě.
Zbořeny byly
zdi hradu ásů.
Bojovní vanové
vytrhli válčit.

Tu vládcové světa
na stolce zasedli,
přesvatí bohové,
a přemýšleli:
kdo prostor naplnil
neštěstím hrozným,
kdo obrů rodu
dal Ódovu dívku.

Jen Tór se bil
zachvácen běsem
— nezůstal sedět,
když slyšel tu zvěst —
zpretrhány jsou
přísahy, sliby,
silná slova,
navzájem daná.

Vím, kde skryt je
Heimdallův roh
pod světlou korunou
svatého stromu;
zřím, jak se vylévá
vlhký naň proud

ze zástavy vládce —
Víš někdo víc?

Sama jsem seděla,
když stařec přišel,
hrozný Ódin,
a v oko mi zřel.
Proč ptáš se,
proč pokoušíš mě?
Vím dobře, Ódine,
kams oko dal.
V slavné je schováno
Mímiho studni.
Pije Mími
každé ráno
ze zástavy vládce —
Víš někdo víc?

Vybral pro mne
vládce šperky,
dal prorocký pohled mi
v příští věky.
Z světů žádný mně
ztajen není.
Zřela jsem valkyrje,
válečné ženy,
hotové k jízdě
v junáků svět.
Skuld měla štít,
a Skögul rovněž,
Gunn, Hild, Göndul
i Geirskögul.
To hrdinské jsou

Herjanovy děvy,
valkyrje, hotové
v pole vyjet.

Zřela jsem, jak Baldrovi,
Ódinovu synu,
určena byla
krvavá oběť.
Na pláni vysokou
jsem viděla vyrůstat
větévku zelenou
zdobného jmelí.

Z toho prutu,
jenž útlý zdál se,
zbraň hrozná vzešla,
Höd jí hodil.
Baldrův bratr,
brzo zrozený,
Ódinův syn,
jednu noc starý,
v boj se pustil,
by pomstil zločin.

Ruce nemyl,
nečesal hlavu,
až na hranici byl
nepřítel Baldrův.
Frigg plakala
nad přetrpkou ztrátou,
bolestí Valhally —
Víš někdo víc?

V poutech jsem viděla
pod hájem zříděl
ležet Lokiho,
plného lsti.
Tam sedí Sigyn
nad svým mužem
ve velkém bolu —
Víš někdo víc?

Ostrými meči
údolím jedu
od východu spadá
řeka Slíd.

Stála na severu
na Nidských pláních
ze zlata síň
Sindriho rodu,
a jiná stála na
Vlahém vrchu
hodovní síň
obra Brima.

Síň jsem stát zřela
od slunce daleko
na mrtvých břehu
s branou k severu.
Kapky jedu
kapají střechou,
stěny jsou z hadích
spleteny hřbetů.

Zřela jsem brodit se
bažinami
vrahy a přátele
křivých přísah
a ty, kdo svedli
svých bližních ženy.
Tam Nidhögg se pásł
na pohřbených mužích,
vlk trhal těla —
Víš někdo víc?

Stařena seděla
v Železném lese,
o život pečujíc
Fenriho dětí.
Z nich všech jeden
zvlášť zhoubcem bude
tváři slunce,
v podobě trolla.

Masem se plní
mrtvých mužů,
bohů trůny
rudnou krví,
slunce se tmí,
nastávají léta
lítých bouří —
Víš někdo víc?

Na hoře seděl,
na harfu hrál
obryně strážce,
veselý Eggter.

Blízko mu pěl
z ptačího háje
jasný kohout,
Fjalar jménem.

Zlatý hřebenáč
zpíval ásům.
Ten budí reky,
vládce vojsk,
a jiný zpívá
pod zemí dole,
krvavý kohout
v komnatách Helje.

Garm hrozně vyje
před Gnipskou slují.
Pouta pukají,
prchá Fenri.
Spoustu vím zvěstí,
do dálek zřím,
přehrozný pád vidím
vlády bohů.

Bratr bude
bojovat s bratrem,
sourozenci zničí
svazky rodu,
zle je na zemi,
zrazují ženy,
meče planou,
praskají štíty,
burácí bouře,
vlčí je věk,

nikdo nikoho
nechce šetřit,
až celý svět
propadne zkáze.

Vzrušení jsou
Mímiho syni,
hlas Gjallarhornu
hlásí zkázu,
třeskně troubí
Heimdallův roh,
Ódin mluví
s Mímiho hlavou.

Starý jasan,
slavný Yggdrasil,
chvěje se v kořenech,
vlk pouta trhá.

Garm hrozně vyje
před Gnipskou slují,
pouta pukají,
prchá Fenri.
Spoustu vím zvěstí,
do dálek zřím,
přehrozný pád vidím
vlády bohů.

Hrým jede z východu
se zdviženým štítem,
hrozný had
hýbe mořem,
ocasem bije.

Orel křičí,
vrhá se na mrtvé.
Vyplová Naglfar.

Lod' pluje z východu
s lidmi z Múspellu,
přes řvoucí moře.
Loki ji řídí.
Se strůjcem zla
jdou síly hrůzy,
s nimi se Býleiptův
žene bratr.

Co je s ásy,
co je s álfy?
Hřmí říše obrů,
ásově sněmují,
sténají skřítci
před skalní branou,
vládci slojí —
Ví někdo víc?

Surt jede z jihu
se zhoubcem větví,
meče se blýskají
sluncem bohů,
pukají skály,
padají běsové,
po cestě v podsvětí
putují muži,
nebe se roztrhlo
rachotem hromu.

Tu bohyni vzchází
nová bolest,
když Ódin se vydá
s vlkem se bít
a se Surtem nad Beljem
skvělý vítěz.
Tehdy své štěstí
ztratí Frigg.

Tu Sigtýrův
přichází syn,
mocný Vídar,
bojovat s vlkem.
Ostrým mečem
Hvedrungovu synu
probodne srdce.
Pomstěn je otec.

Tu proti netvoru
přichází slavný
Hlódynin syn
bít se s hadem.
Podlehne sani
plné zloby
mocný ochránce
celého Midgardu
— mužové domovy
opustit musí —
devět kroků stěží
drakovi uhnul
Fjórgynin syn,
bez hany vládce.

Slunce se tmí,
v moři zem tone,
do hlubin padají
hořící hvězdy,
plameny celý svět
pohlcují,
sahá žár ohně
k samému nebi.

Garm hrozně vyje
před Gnipskou slují,
pouta pukají,
prchá Fenri.
Spoustu vím zvěstí,
do dálek zřím,
přehrozný pád vidím
vlády bohů.

Znovu však vidím
zvedat se z moře
zelenou zemi
jak v začátku věků.
Nad proudy vod
orel poletuje,
který se skal rád
po rybách slídí.

Ásové se scházejí
na Idské pláni,
hovoří spolu
o hrozné sani,
vzpomínají
velkých věcí,

starých run
vládce světa.

Nyní se najdou
na travnaté pláni
zas zlaté kostky,
jež k zábavě byly
v počátku věků
vládnoucím rodům.

Pole bez osetí
úrodu dají.
Bezprávi padne,
Baldr se vrátí.
Höd a Baldr
přebývat budou
ve Valhalle —
Ví někdo víc?

Hœni se ujme
věšticích hůlek,
obydlí synové
obou bratří
věčný svět nebe —
Ví někdo víc?

Sál vidím stát
nad slunce jasnější,
zakrytý střechou
ze zářného zlata.
Tam bude věrná
družina bydlit,

věčně se bude
veseliti.

Tu mocný s hůry
sestoupí vládce,
vítězný, věčný,
k velkému soudu.

Drak zdola přilétá
z Nidských plání,
temný pluje
nad propastmi,
na křídlech má
mrtvá těla
netvor Nidhogg.
V nic propadá se.

Výroky Vysokého

Po všech vchodech,
než dovnitř vejdeš,
se podívej
a poohlédni,
neboť nemůžeš vědět,
kde nepřítel
u stolu v síni sedí.

Dárci buď zdar!
Host do domu vešel:
kam sednout si má?
Netrpělivý je,
kdo na prahu musí
čekat na čestné pozvání.

Oheň potřebuje,
kdo ustálý je,
koho kolena studí.
Jídla a pláště
je potřebí tomu,
kdo v chladu hor chodil.

Vody potřebuje,
kdo jak host přišel,
utěrky a uvítání,
laskavosti,
vlídného slova,
odpovědi a odmlčení.

Důvtipu tomu je třeba,
kdo v dalekých krajích;
hloupému jen doma je dobře.
Posměch sklídí,
kdo s moudrým sedí
a otevřít ústa nedovede.

Moudrý muž
se nechlubí mnoho,
spíš každé své slovo váží.
Chytrý a mlčenlivý
kdo k lidem chodí,
jistě úhoně ujde.
(Neboť nikdy spolehlivějšího
nenajdeš přítele
než získané zkušenosti.)

Opatrný host
s uchem nastraženým
při míse mlčí,
poslouchá bedlivě,
pozoruje bystře,
každou sleduje stopu.

Ten je šťasten,
komu štítem je
pověst a posvátné runy,
kdo poznat dovede
pokrytectví
v myslí cizího muže.

Ten šťasten je,
komu štítem slouží

do smrti důvtip a pověst.
Neboť zlé rady
zdrojem bývá
muže cizího mysl.

Břímě lepší nemá
bdělý poutník,
než je rozum a rozvaha.
Ty nad zlato jsou
v neznámém městě
každému chudém chasníku.

Břímě lepší nemá
bdělý poutník,
než je rozum a rozvaha.
Nic hůře na cestě
nedělá hlavě
než přemíra pití.

Není pravda,
že přítelem je
mužům na cestě medovina.
Neboť čím více pije,
tím méně ví
opilý o svých úmyslech.

Volavkou zovou
zapomnění
toho, kdo chmelu hová.
Peřím toho ptáka
jsem spoután byl
v Gunnlödině hrazeném hradě.

Zkušenosti zlé jsem
nejednou získal
z malvazu moudrého Fjalara.
Pij jen s mírou
medovinu,
bys neztratil po pití paměť!

Mlčenliví a rozvážní
by měli být muži
a bdělí k boji.
V radosti žij
a rozkoši,
dokud tě nestihne smrt.

Bloud je, kdo myslí,
vyhne-li se boji,
že bude věčně žít.
Stáří má schystánu
pro něho smrt,
i když ho oštěpu ušetří.

Hlupák když
k hostině přijde,
může mlčet nebo jen mumlat,
všechno vypoví,
když vyprázdní pohár.
Tehdy se projeví mysl muže.

Ten jenom pozná,
kdo mnoho prošel
a scestoval svět,
jaké myslí je

cizí muž,
má-li rozum a rozvahu.

Nedrž se poháru,
jen s mírou pij pivo,
mluv málo nebo mlč.
Pomluva tě nestihne,
ani posměch,
budeš-li se spaním spěchat.

Nenasyta,
nezná-li míru,
neduhu neujde.
Brzo stihne
břichatého
smích střízlivých.

Stáda vědí,
kdy do stáje čas,
a pospíchají z pastvy.
Nemoudrý muž však
nikdy nezná
při míse míru.

Hloupý člověk
a hašteřivý
všemu se vysmívá;
jedno však nezná,
co by měl znát:
vlastní své slabosti.

Bloudi bez rozumu
po nocích bdí,

na každou maličkost myslí.
Když přijde ráno,
jsou rozespalí
a starostí je stále stejně.

Muž prosté myslí
pro úsměv pouhý
každého pokládá za přítele.
Nepřijde na to,
že přelstít ho chtějí,
když s chytráky u stolu sedí.

Muž prosté myslí
pro úsměv pouhý
každého pokládá za přítele.
Poznává však,
když na sněm přijde,
že přímluvců jen málo má.

Nemoudrý muž,
že všechno ví, myslí,
když v koutě u kamen sedí.
V rozpacích velkých
je však rázem,
má-li svůj ukázat um.

Nemoudrý muž
mezi cizími lidmi
s ústy zavřenými jen uspěje.
Nikdo nepoznává,
že nic neví,
nebude-li mnoho mluvit.
(Kdo však nic neví,

neví ani,
že příliš mnoho mluví.)

Za moudrého platí,
kdo odpověď zná
i otázku dovede dát.
Nic se věru
z toho neutají,
co už od úst jde k ústům.

Mnoho nesmyslů
namluví ten,
kdo nikdy nemlčí.
Hbitý jazyk,
je-li bez uzdy,
zlo sobě často přičaruje.

Ni pohledem
posměšně se netkni
hosta při hostině.
Za moudrého platí
muž, jenž v klidu se dovede
vyhnout vyptávání.

Za moudrého platí,
kdo vyhnout se dovede
posměchu při hostině.
Sotva ví,
kdo při stole vtipkuje,
zda nemluví již s nepřáteli.

Mnozí muži
milí jsou k sobě,

prchlí však při pití.
To věčné vády
bude vyvolávat,
přít se bude host s hostem.

Brzo svůj pokrm
ráno pojez,
k hostině hladný nechod',
nebo i na prázdno budeš
polykat sousta,
nebudeš mít z rozmluvy radost.

Oklika vede
k vlažnému příteli,
i když blízko bydlí.
K dobrému příteli však
vede přímá cesta,
i když má daleko domov.

Nedli věčně
na jednom místě,
odejdi vždycky včas.
I milý člověk se omrzí,
otálí-li
příliš dlouho u přítele.

Je dobře mít svůj byt,
i sebemenší:
svobodným činí i chudá chýš.
I kdybys jen dvě kozy měl
a z rákosí krov,
přec je to lepší než žebrota.

Je dobře mít svůj byt,
i sebemenší:
svobodným činí i chudá chýš.
Krvácí srdce chudákovi,
když o kus chleba má
prosit vždy přátele.

Na volném poli
ani na krok
nepouštěj z ruky zbraň.
Neboť není jisté,
nebude-li cestou
muži potřebí meče.

Nenašel jsem přítele
tak pohostinného,
aby nepřijal pohoštění,
ani štědrého tolik
.....
aby měl obavu z oplátky.

Majetku,
ježž muž si vydobil,
ať v hojnosti užívá.
Často nevítaný přijme,
cos pro přátele chystal,
mnohé hůř dopadne, než jsi doufal.

Z šatů ať se přátelé
a z štítů těší,
jež si vzájemně věnují.
Kdo si dávají

a oplácejí dary,
těch přátelství dlouho potrvá.

Příteli svému
přítelem buď
a darem mu oplácej dar.
Posměch hled'
posměchem přebít
a faleš falší.

Příteli svému
přítelem buď,
jemu a jeho příteli.
Přítelem však nebuď,
pamatuj si,
svých nepřátel příteli.

Víš-li o druhu,
jemuž věřit můžeš
a dobrého chceš od něho dosáhnout,
svěř mu svou mysl,
dar si s ním pokaždé vyměň
a na návštěvu k němu chod'.

Nemůžeš-li
někomu věřit
a dobrého chceš od něho dosáhnout,
mluv s ním vlídně,
však v mysli měj lest
a faleš oplácej falší.

Nemůžeš-li
někomu věřit

a z proradnosti ho podezříváš,
měj pro něj úsměv,
mysli si však:
jaký dar, takový dík.

Mlád byl jsem kdysi
a bloudil jsem sám
po cizích cestách.
Bohatým jsem si připadal,
když přítele jsem potkal.
Radostí je muž muži.

Šťastný je udatný
a štědrý muž,
zřídka ho starosti znávají.
Jen bloud se
všeho bojí,
souží se, střeže dar.

Plášť svůj jsem navlékl
v širém poli
na staré strašáky
a hned z nich rozvázní
reci se stali.
Na posměch je nám nahý muž.

Schne každý smrk,
který na skále roste,
neochrání ho kůra ni jehličí.
A o nic lépe na tom není,
kdo nikoho nemiluje,
k čemu je mu pak ještě žít?

Prudčeji než oheň
plane s přítelem neupřímným
mír pěti dní³.
Pohasne náhle,
když přijde šestý,
a konec je krásnému přátelství.

Není vždy nutné
dávat náramný dar.
Za málo možno získat si chválu.
Kousek chleba
a skloněný kalich
mi druha daroval.

Na malých březích
u malých vod
jsou lidi malé mysli.
Všichni stejně
nebyli stvořeni,
na dva díly se dělí lidstvo.

Každý by měl
kus rozumu mít,
i když ne přemíru rozumu.
Tomu z lidí se
vždy lépe žije,
kdo velmi mnoho ví.

Každý by měl
kus rozumu mít,

³ Pět dní počítal germánský týden. Také právní lhůta staroseverského práva trvala pět dní.

i když ne přemíru rozumu.
Neboť srdce je
sotva kdy šťastné,
když všechno v světě ví.

Každý by měl
kus rozumu mít,
i když ne přemíru rozumu.
Kdo nezná
napřed svůj osud,
bez strachu se dožije stáří.

Oheň se
od ohně chytá,
jiskra vzbuzuje jiskru.
Muž od muže se
z mluvy učí,
újmu jen utrpí muž uzavřený.

Přivstat si musí,
kdo po životě pase
a majetku jiného muže.
Sotva se kdy vlku
vleže lov zdaří
a muži ve spaní vítězství.

Kdo dělníků má málo,
přivstat si musí
a po práci se podívat.
Mnoho promarní,
kdo prospí ráno,
půl bohatství patří časnému.

Zná míru šindele
i suchých špalků
každý muž moudrý
a všeho dřeva,
s nímž vystačit musí
po čtvrt či po půl roku.

Umyt a sytý
jed' každý na sněm,
i když v chatrných chodiš šatech.
Za střevíce a spodky
stydět se nemusíš,
ni na krásu koně hledět.

Jak orel chtivě
po kořisti chňapá,
když nad moře vlny vzlétne,
tak se rozhlíží
na sněmu muž,
který pro svou při přátele hledá.

Otázku klást
a dovést odpověď
musí muž moudrý.
Jen jednomu se svěř,
jinému ne,
tajemství tří šeptá tráva.

Každý muž moudrý
své moci
jen s mírou ať užívá.
Mezi odvážnými

objeví brzo,
že nikdo není nejsmělejší.

.....
.....
.....

Za slova, která
muž muži řekne,
často pak musí pykat.

Jednou jsem přišel
příliš brzo,
jindy zas příliš pozdě.
Bud' bylo víno už vypito,
nebo nevykvasilo ještě.
Nevítaný host nikdy nepřijde vhod.

S pozváním leckde bych
počítat mohl,
kdyby se hostit nemusel host,
kdyby dvě kýty
v komoře visely
za jednu, kterou jsem snědl.

Oheň a slunce je
synů lidských
nejdražší dar,
jestliže bez hany
hledí žít
a zdraví si dovedou zachovat.

Nikdo není nešťasten zcela,
i když je nemocen.

Někdo se těší ze síly synů,
někdo zas z přátel,
z pokladů jiný
a někdo z čestných činů.

Lépe je živému,
třeba byl žebrák.
Každý chudák se na kravku zmůže.
Oheň sálal
v síni bohatého,
muž sám však mrtev byl před domem.

Kulhavý koně si osedlá,
bezruký hlídá brav,
hluchý se v boji hledí bít.
Být slepý je lépe
než spálen být,
málokomu mrtvý prospěje.

Syna mít
je dobře muži,
i když je pozdním pohrobkem.
Sotva ti kdo postaví
u cesty pomník,
ne-li pokrevný příbuzný.

Dva jednoho přemohou,
jazyk sám přináší hlavě smrt;
pod každým pláštěm
vždycky počítej s pěstí.

Spí bez starosti,
kdo věří své spíži.

Krátká jsou lodní ráhna
a podzimní noci jsou nejisté.
Několikrát se převrátí
za pět dní vítr
a mnohem častěji za měsíc.

Kdo nic neví,
neví, že často
k pošetilsti vede poklad.
Jeden je bohatý,
jiný je v bídě,
v posměch ho proto neber!

Zajde majetek,
zemřou přátelé,
ty sám též zemřeš.
Jen toho paměť
potrvá věčně,
kdo si ji zaživa zasloužil.

Zajde majetek,
zemřou přátelé,
ty sám též zemřeš.
Vím jedno jen,
co věčně trvá:
po mrtvém pověst.

Plné spíže jsem viděl
Fitjungových synů;
teď nad žebráckou holí hořekují.
Bohatství trvá
jak mžiknutí brvy,
je to přelétavý pták.

Nemoudrý muž
když majetku nabude,
pokladů či přízně žen,
zpsychne rychle,
pozbude rozvahu,
propadne pošetilosti.

Ptáš-li se na runy,
posvátné písmo,
jež od bohů pochází,
jež věštec vybarvil,
že mluvit je chytré, zvíš,
a moudré je mlčet.

Den před večerem nechval
a ženu, dokud spálena není.
Meč chval, až ho vyzkoušíš,
a děvče, až se vdá,
led, až jej přejdeš,
a pivo po vypití.

Za bouře vyvracej stromy,
za větru po moři vesluj,
s dívkou se v noci bav:
mnoho očí má den.
Lodi užívej k plavbě,
k obraně štítu,
meče k potyčce
a k polibkům panny.

Pivo pij u krbu,
klouzej se po ledě,
herku hubenou

a meč krvavý kupuj,
koně si v stáji hled'
a v popluží chovej psa.

* * *

Dívčí řeči nikdo
nikdy nevěř,
ni výřečnosti vdaných žen.
Jejich srdce je
jak otáčivé kolo,
vratkou mají vůli.

Stejně nevěř
stromu bez kořenů,
stoupající vodě,
chrochtající svini,
prasklému luku,
hořící louči,
vyjícímu vlku,
krákavé vráně,
zpěněnému kotli,

oštěpu v letu,
padajícím vlnám,
tenkému ledu,
stočenému hadu,
ženám v posteli,
puklému meči,
hře medvěda,
královské hlavě,

nemocnému oslu,
otroku svéhlavému,
lichotkám vědmy
a těm, kteří právě
v poli padli.

Raná setba
ráda klame
a stejně i rané synovy rady.
Úrodě je pohody třeba,
synovi poznání
a obojí oklamává.

Víry nedej
vrahu svého bratra,
rozbořenému domu,
rychlému koni —
k užitku není,
když nohu si zlomí —
všem těmto radám však
jen bloud bude věřit!

Nejistá je láska
žen lehkovážných
jak nekutý kůň
na kluzkém ledě,
jak dvouleté hříbě
ve hlučné vřavě,
jak loď bez kormidla
v lité bouři,
jak lov kulhavého,
když losa loví

v rozbředlém sněhu
strmých roklí.

Otevřeně mluvím,
neb obojí znám:
nevěrná je též mysl mužů:
tím krásněj mluvíme,
čím hůře klamem.
Tak ženy lákáme k lásce.

Pěkně mluv,
na dary pamatuj,
kdo na dívce loudit chceš lásku.
Chval plavnou
postavu panny:
lichocením lásku získáš.

Pro lásku nikdo
nikdy by neměl
srdce druhého soudit;
často ne hloupého,
avšak moudrého muže
obloudí líbezná líc.

Nikdo nikdy by
soudit neměl
pro to, čemu mnohý muž propadá:
moudrého muže
v pošetilce mění
veliká vášeň.

Srdce jen ví,
co blízko je srdci;

milenec je s nitrem svým sám.
Nejsou pro muže
horší muka,
než nic nemít rád.

Toto jsem poznal,
když jsem v poli seděl
a na své štěstí čekal:
že tělem i duší
je mi mé děvče,
ač nikdy jsem ji svou nemoh zvat.

Billingovu pannu
jsem v posteli viděl
jasnou jak slunce spát.
Za její objetí bych
rád obětoval
královskou korunu.

Pozdě večer musíš,
Ódine, přijít,
chceš-li si nevěstu namluvit.
Nikdo mimo nás
nesmí vědět
o našem společném poklesku.

Nedbal jsem rozvahy,
rozkoš již chutnaje
s milou milostné chvíle.
Přesvědčen jsem byl,
že mně patřit bude
její přízeň i přátelství.

Když jsem pak přišel,
družina celá
na stráži stála.
Planoucí oheň
pochodně noční
k milé mi cestu překazil.

Když časně ráno
jsem se zas vrátil,
zastih jsem hlídku v hlubokém spaní.
V posteli milé mé
přivázáno však
leželo protivné psisko.

Mnohá žena,
na pohled milá,
falešně smýšlí s mužem.
Poznal jsem to,
když chytrou pannu
jsem lákal k lásce.
Posměchem zlým mě
zahrnula,
nic jsem s ní neužil.

* * *

Kdo veselý je doma
a vlídný k hostům,
sám sobě prospěje.
Kdo paměť má výbornou
a výřečnost,
často dobrého dosáhne.
Pověst mouly má ten,

kdo jen málo zná říct;
to patří k povaze hlupců.

Obra jsem vyhledal
a domů se vrátil,
mlčením bych byl jen málo dosáh.
Mnoho slov jsem
k svému prospěchu mluvil
v Suttungových síních.

Gunnlöd mi podala
zlatý pohár
opojné medoviny.
Záhy však jsem se jí
zle odměnil
za přátelskou přízeň
a za strast srdce.

Zuby vrtadla jsem
zapustil v skálu,
aby mi do hloubky hlodaly stezku.
Uprostřed jsem stál
cest zlých obrů,
pasoucích mi po životě.

Ženu jsem obloudil,
dobře jí užil —
máloco unikne moudrému.
Básníků nápoj jsem
nahoru přines
do bytu věčných bohů.

Pochybují,
že bych byl přišel
z obydlí obrů,
kdybych byl v objetí
neobelstil
obrovu drahou dceru.

Druhého dne
dovnitř vešli
silní obři v síně Vysokého.
Ptali se, zda Bölverk
k bohům se vrátil,
či zda ho ubil Suttung k smrti.

Na posvátný prsten
přísahal Ódin:
kdo jeho ujištěním uvěří?
Suttunga podvedl,
o nápoj připravil
a Gunnlödě způsobil pláč.

* * *

Čas je slovo pronést
z věštceva stolce
u Urdiny studně.
Hleděl jsem a mlčel,
hleděl a přemýšlel,
vyslechl slova Vysokého.
Soudy jsem slyšel o runách,
o jich všech smyslu;
před síní Vysokého,

v síni Vysokého
jsem takováto slyšel slova:

* * *

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
v noci nevstávej,
leč na výzvědy,
neb na skryté-li musíš místo.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod,
přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
ženě kouzel znalé
z náruče prchni,
nedej, by tě svými objala údy.

Způsobí snadno,
že zapomeneš
na sněm i na výrok vládce.
Nevzpomeneš jídla,
ni jinošských her
a se strastným srdcem půjdeš spát.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:

vdané ženě
v ucho nešeptej
svádivá slova.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
před sebou máš-li
přes hory cestu,
na jídlo vydatné nezapomeň.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
se svým neštěstím se
nikdy nesvěřuj
muži zlé mysli.
Neboť u zlého muže
málokdy se dočkáš,
aby ti důvěru důvěrou splatil.

Řeči zlých žen
život často stály
i mocné muže.
Leckdo dal hlavu
pro lstivý jazyk,
pro pouhou pomluvu.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,

nebudeš toho litovat nikdy:
věrného přítele
rád přijímej
a často k němu na návštěvu chod'.
Neboť trnám zarůstá
a vysokou trávou
cesta, na niž nikdo nevkročí.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
s dobrým mužem
důvěrně mluv
a kouzlu útěchy se u něho uč.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
nikdy první
nenarušuj
přátelství pouta.
Starost ti bude
sžírat srdce,
nemáš-li komu se svěřit.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
s hloupým mužem

hovory dlouhé
nikdy vést nechtěj.

Od špatného muže
sotva kdy můžeš
odměnu očekávat.
Dobrý přítel ti však
pověst zjedná,
která tě oblíbeným učiní.

V pobratimství vstupuje,
kdo pomýšlí
sdělit s někým své srdce.
Není nic horšího
než neupřímnost;
přítelem není, kdo pochlebuje.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
s hloupým mužem
neved' hádky;
muž moudrý
se často mírní,
kde hlupec se pouští v půtku.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
krpce nehotov,
ni ke klání kopí,

leč sobě samému.
Dřou-li krpce
a kopí je křivé,
bude ti každý klnout.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
zlem nazvi,
co je zlé,
a padouchům nepopřej pokoj.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
ve zlu nikdy
nehledej zálibu,
vždy však ti drahým buď dobro.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
v boji nevzhlížej
nikdy vzhůru
— strach se zmocňuje
synů lidí —
aby tě oči neočarovaly.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,

přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
žádáš-li si
s milou ženou
radostné rozkoše,
hezké sliby jí dávej
a dodržuj je.
Pro dobrý dar se nikdo nezlobí.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
bud' bdělý vždy,
však ne přebdělý.
Nejbdělejší při pití bud'
a s ženou přítele,
a za třetí: nedej se
zlodějem přelstít.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
posměchem nestíhej
pocestného,
ni hosta hrubou hanou.

Sotva kdy ví,
kdo doma sedí,
jakého původu je příchozí.
Nikdo není tak dobrý,
aby chyby neměl,

ni špatný tak,
aby se k ničemu nehodil.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
šediny proroka
v posměch neber;
často je moudré,
co staří mluví.
Rozvážná slova
slyšet můžeš
z úst, jež jsou svraštělá
jak scvrklý měch,
jenž s kozí kůží
a kravským bachorem
ve větru visí.

Radím ti, Loddáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
na hosta nehubuj,
nepřirážej dveře,
soustrast měj s trpícím.

Silnou měj závoru,
kdo stále musíš
přijímat příchozí;
hosta však obdaruj,
ujít-li chceš
zlým nemocem a neštěstí.

Radím ti, Loddfáfni,
bys radu přijal,
přijde ti vhod, přijmeš-li ji,
nebudeš toho litovat nikdy:
piješ-li pivo,
patř na moc země:
zem před opilstvím,
před nemocí oheň ochrání,
dub před průjmem,
před kouzlem klas,
bez před svárem,
před nenávisí měsíce síla,
před žihadlem žíravina,
runy před zlobou,
co vytéká, pije půda.

* * *

Vím, že jsem visel
ve větrném stromu
devět dlouhých nocí,
oštěpem proklát
v oběť Ódinovi,
sám sobě samému,
na onom stromě,
o němž nikdo neví,
z kterých kořenů roste.

Chléb mi nepodali
ani chmelovinu;
dolů jsem se díval:
runy jsem zhlédl,

s nářkem je zvedl,
pak padl jsem k zemi.

Devět mocných písní jsem
od slavného přijal syna
Böltora, Bestlina otce:
napít jsem se mohl
drahé medoviny,
ochutnat z Ódröra.

Tu se mi dobře
začalo dařit,
magické jsem moudrosti nabył,
slovo za slovem
hledalo slovo,
čin za činem
směřoval k činu.

Runy najdeš,
rozluštěná slova,
převelká slova,
přemocná slova,
jež barvou vyved velký básník,
jež stvořili mocní bohové
a Ódin ostrým vyrył rydlem.

Ódin ásům,
álfům Dáin,
Dvalin skřítkům,
Alsvinn obrům,
já sám jsem některé vyrył.

Víš, jak se ryjí?
Víš, jak je vykládat?
Víš, jak se barví?
Víš, jak se zkouší?
Víš, jak prosit nutno?
Víš, jak podávat obět?
Víš, jak ji poslat?
Víš, jak ji porazit?

Lépe malá prosba
než přílišná obět.
Dar si vždy odplaty žádá.
Lépe poslat málo
než mnoho porážet.

.....
Tak Tund ryl runy
na počátku roků,
tam právě povstav,
kam potom se vrátil.

* * *

Písně znám,
jež nezná paní vládce
a málokdo z mužů

.....
.....
Pomoc se zve jedna,
která ti pomůže
při svárech, starostech
a při všech strastech.

Jinou znám píseň,
jíž potřebují,
kdo chtějí lidi léčit.

Třetí znám píseň,
jíž je mi třeba,
bych spoutal nenávist nepřátel.
Jí otupím
ostří útočníků,
jich oštěpy mě nezraní, ni úklady.

Čtvrtou znám píseň:
jestli mi zle
spoutají okovy údy,
pak zapěji
volnosti zpěv,
že z nohou mi spadnou železa
a pouta z paží.

Pátou vím píseň:
vidím-li vržený oštěp
v zástup lidu letět,
neletí tak prudce,
bych jej nezastavil,
pohledem-li ho postřehnu.

Šestou znám píseň:
zraní-li mě kdo
kořeny svěžího stromu,
pak toho muže,
jenž mou vzbudí zlost,
strast stihne dřív než mne.

Sedmou znám píseň:
vidím-li v plameni síň,
v níž družina sedí,
nehoří tak náhle,
bych jej neuhasil,
když začnu pravou píseň pět.

Osmou znám píseň,
která je k užitku
a lásce všem lidem:
kde zloba roste
mezi syny reků,
tam brzo sjedná smír.

Devátou znám píseň:
když donucen jsem
plout s bárkou k břehům,
nejprudší vítr
na vlnách utiším
a mír na moře sešlu.

Desátou znám píseň:
v dálce když čarodějky
vidím v povětrí plout,
zamávám na ně,
že zbloudí a ztratí
svou vlastní podobu,
svou vlastní paměť.

Jedenáctou znám píseň:
když staré přátele
v boj mám vést,
do štítu volám

válečným křikem
a oni mocně táhnou
zdraví do vřavy,
zdraví z vřavy,
odevšad zdraví se vrátí.

Dvanáctou znám píseň:
ze stromu oběšence
mrtvého vidím-li viset,
pak rychle vyryji
a vybarvím runy,
až z jejich moci
muž ten sestoupí
a vymění se mnou slova.

Třináctou znám píseň:
jestliže pachole
vodou z pramene poleju,
nepadne nikdy
na bitevním poli:
tomu muži meč neublíží.

Čtrnáctou znám píseň:
mám-li pět
o bozích posvátné báje,
ásů a álfů znám
osudy všechny,
které jsou ostatním utajeny.

Patnáctou znám píseň,
již Tjódröri pěl
před dveřmi Dellinga.
Ásům pěl sílu,

álfům úspěch
a moudrost Mocnému.

Šestnáctou znám píseň:
chci-li se švarnou děvou
užít radost a rozkoš,
mysl obrátím
milostné ženě,
slast v srdce jí sešlu.

Sedmnáctou znám píseň,
že sotva se mně vyhne
žádoucí žena.

.....

.....

Tyto písně budeš,
Loddfáři, postrádat
ještě dlouhou dobu.
Poslouží ti,
když pochopíš je,
budou ti k potřebě,
přijmeš-li je,
prospějí ti,
když v paměť je vryješ.

Osmnáctou znám píseň,
které nebudu učit
nikdy dívku ni vdanou ženu
— nejlepší poznání
si pro sebe ponech,
toť závěr všech zpěvů —
jen nevěstu jí naučím,

která v náruč mě obejmě,
anebo vlastní svou sestru.

Nyní jsou výroky Vysokého
všechny vyzpívány,
k službě lidským synům,
ne k službě obřím synům.
Zdar tomu, kdo pěl,
zdar tomu, kdo pochopil!
Užívej jich,
kdos je uložil v paměť!
Sláva vám, kdo slyšeli jste.

Píseň o Vaftrúdnim

Ódin:

„Radu mi, Friggo, dej,
když rád bych ted' jel
vyhledat Vaftrúdna!
O moudrosti ryzí
přestaráých run
mluvit chci s chytrým obrem.“

Frigg:

„Podržet bych si
přála vojsk vládce
zde v bytě bohů,
neb žádný obr
naživu není
velký jak Vaftrúdni.“

Ódin:

„Mnoho jsem prošel,
prohlédl mnoho,
věčné jsem vyzkoušel bohy.
Nyní chci vědět,
jak Vaftrúdni vládne
v své slavné síni.“

Frigg:

„Zdar tvé cestě,
návratu zdar!
Zdar cíli tvé cesty!
Sílu měj ducha,

až, otče světa,
se slovy s obrem utkáš.“

Vydal se Ódin,
aby si ověřil
moudrost obrovy mysli.
Když síně Ímova
otce dosáh,
dovnitř tam Ygg ihned vkročil.

Ódin:
„Zdar tobě, Vaftrúdni,
v tvou síň jsem vešel,
bych tebe samého spatřil;
vědět musím,
zda moudrý jsi
a o všem zpraven, obře!“

Vaftrúdni:
„Který to muž
v mé vlastní síni
se na mne s otázkou obrací?
Nikdy se odtud nedostaneš,
nemáš-li větší vědomosti.“

Ódin:
„Gagnrád se jmenuji,
z daleka jdu,
žízňivý do tvých síní spěchám.
Vlídného pohoštění
potřebuji,
a oddechu u tebe, obře!“

Vaftrúdni:
„Proč, Gagnráde,
na prahu stojíš?
Pojď sednout si v síň!
Pak vyzkoušet můžeme,
kdo více ví,
host či tulova⁴ hlava.“

Ódin:
„Muž bez majetku
když k boháči přijde,
ať mluví málo, nebo ať mlčí!
Příliš řeči
přinese škodu
muži u mrazivého obra.“

Vaftrúdni:
„Pověz mi, Gagnráde,
když pokoušet chceš,
svůj, odvážný, osud:
jak kůň se jmenuje,
který každý den přináší
lidem líbezné světlo?“

Ódin:
„Skinfaxi je kůň,
který každý den přináší
lidem líbezné světlo.
Nejrychlejším se zdá
na koni rekům,
stále září hřívá hřebci.“

⁴ Tul – básník.

Vafrúdni:

„Pověz mi, Gagnráde,
když pokoušet chceš,
svůj, odvážný, osud,
jméno oře,
který od východu
bohům noc nese.“

Ódin:

„Hrímfaxi nese
temnou noc
vládcům všech věků.
Pěna z jeho pysků
padá do údolí,
odtud je ranní rosa.“

Vafrúdni:

„Pověz mi, Gagnráde,
když pokoušet chceš,
svůj, odvážný, osud,
jméno řeky,
která říši dělí
obrů a blažených bohů.“

Ódin:

„Ifing je řeka,
která říši dělí obrů
a blažených bohů;
volně poteče
po věčné časy,
nikdy nezamrzne.“

Vaftrúdni:

„Pověz mi, Gagnráde,
když pokoušet chceš,
svůj, odvážný, osud,
jméno valu,
na němž válčit bude
Surt se světlými bohy.“

Ódin:

„Vígríd je val,
na němž válčit bude
Surt se světlými bohy.
Sto měří mil
každým směrem;
takový je jim vyhrazen val.“

Vaftrúdni:

„Moudrý jsi, hosti,
k mému pojd' stolci,
sjednejme smlouvu.
Hlava je sázkou
v této síni
pro naši moudrost, muži!“

Ódin:

„Pověz mi za prvé,
postřeh-li máš
a všechno, Vaftrúdni, víš:
odkud země se vzala
a obloha nebes,
přemoudrý obře!“

Vafrúdni:
„Z Ymiho masa
zem je uhnětena
a z kostí skály,
obloha z lebky
mrazivého obra
a z potu vlny vod.“

Ódin:
„Pověz mi za druhé,
postřeh-li máš
a všechno, Vafrúdni, víš:
odkud měsíc přišel,
který nad lidmi pluje,
a zářivé světlo slunce?“

Vafrúdni:
„Mundilferi má jméno,
jenž zplodil měsíc
i zářivé světlo slunce.
Po nebi kráčejí
každý den,
by lidem čítaly čas.“

Ódin:
„Pověz mi za třetí,
postřeh-li máš
a všechno, Vafrúdni, víš:
odkud den přišel
k dětem lidí
a noc s novoluním?“

Vafrúdni:
„Deling se jmenuje,
jenž stvořil den,
a noc je Nörviho dcerou;
úplněk a novoluní
určili bohové
lidem k členění času.“

Ódin:
„Za čtvrté pověz,
postřeh-li máš
a všechno, Vafrúdni, víš:
odkud zima přišla
a zářivé léto
k blaženým bohům?“

Vafrúdni:
„Vindsval se jmenuje
vládce zimy
a Svásud světlého léta
.....“

Ódin:
„Za páté pověz,
postřeh-li máš
a všechno, Vafrúdni, víš:
kdo z ásů žil,
či z Ymiho rodu
první v dalekém pravěku?“

Vafrúdni:
„Bezpočet zim
před stvořením země

byl Bergelmi zrozen.
Trudgelmi ho
tehdy zplodil,
Aurgelmův olbřímí syn.“

Ódin:
„Za šesté pověz,
postřeh-li máš
a všechno, Vaftrúdni, víš:
odkud Aurgelmi
k synům obrů
před věky přišel?“

Vaftrúdni:
„Z Élivágů kapaly
kapky jedu,
které se v obra obrátily;
z něho vzešly
všechny naše rody,
proto svár stále vládne.“

Ódin:
„Za sedmé pověz,
postřeh-li máš,
a všechno, Vaftrúdni, víš:
jak děti zplodil
silný obr,
když neužil s obryní slasti?“

Vaftrúdni:
„Pod pažďím obr,
tak vypráví pověst,
dostal s dědicem dceru.

Noha s nohou mu
nadělily
sedmihlavého syna.“

Ódin:

„Za osmé pověz,
postřeh-li máš
a všechno, Vafrúdni, víš:
cos v pravěku poznal,
co první máš v paměti,
přemoudrý obře!“

Vafrúdni:

„V počátku zim
před stvořením země
byl Bergelmi zrozen.
První má vzpomínka
platí záchraně obra
v člunu před potopou.“

Ódin:

„Za deváté pověz,
postřeh-li máš
a všechno, Vafrúdni, víš:
odkud se vítr vzal,
který nad mořem vane
a nikdo ho nevidí?“

Vafrúdni:

„Hræsvelg sedí,
hrozný obr,
jak orel při obzoru.
Z jeho perutí se

prudký vítr žene
přes příbytky lidí.“

Ódin:

„Za desáté odpověz,
když o osudech bohů
všech, Vaftrúdni, víš:
odkud Njörd přišel
k synům ásů
— nesčitelným svatyním
na světě vládne —
ač mezi ásy nevyrostl?“

Vaftrúdni:

„Žil ve Vanaheimu
mezi moudrými vládci.
V bohů rod rukojmím přišel.
Na konci věků
zas se však vrátí
věrný van k vanům.“

Ódin:

„Za jedenácté mi pověz,
na které pláni
denně dochází k boji,
kde padlí se bijí,
z bitvy odjíždějí
a smířeni pak sedí spolu?“

Vaftrúdni:

„Na Ódinově pláni
padlí bojovníci
se bijí den co den;

tam bojiště volí,
z bitvy odjíždějí
a smířeni pak sedí spolu.“

Ódin:

„Za dvanácté odpověz,
jak o osudech vládců
všech, Vaftrúdni, víš,
o runách obrů
i věčných bohů
pravdu jen pravíš,
přemoudrý obře!“

Vaftrúdni:

„O runách bohů
a obrů všech
pravdu jen pravím,
neboť jsem všemi říšemi prošel,
devíti říšemi
až k Niflhelu,
kde domov mají mrtví muži.“

Ódin:

„Mnoho jsem prošel,
prohlédl mnoho,
mnoho se vyptával věčných vládců:
kdo zbude z mužů,
až strašná se přežene
přes zemi zima?“

Vaftrúdni:

„Líf a Líftrasi spasí v lese
Hoddmimově svou hlavu.“

Ranní rosou si budou
svlažovat rty;
odtud opět lidé vzejdou.“

Ódin:

„Mnoho jsem prošel,
prohlédl mnoho,
mnoho se vyptával věčných vládců:
odkud slunce
na oblohu vzejde,
když je přec zhoubný zhltl vlk?“

Vaftrúdni:

„Plavou dceru
povije Alfrödul,
než zhoubný ji zhltně vlk.
Po matčiných
pojede cestách,
až zlé moci zahubí vládce.“

Ódin:

„Mnoho jsem prošel,
prohlédl mnoho,
mnoho se vyptával věčných vládců:
o moudrých děvách mi pověz,
které nad mořem plují,
nad vlnami vod.“

Vaftrúdni:

Tři mocné družiny
Mögtrasiho děv
letí nad příbytky lidí;
jediné dobré

strážné duše,
které skalní zplodili obři.“

Ódin:

„Mnoho jsem prošel,
prohlédl mnoho,
mnoho se vyptával věčných vládců:
kdo vládnout bude
v říši bohů,
až Surtova vyhasne výheň?“

Vaftrúdni:

„Vídar a Váli
vládnout budou,
až Surtova vyhasne výheň.
Módi a Magni
budou mlat třímat
po Vingniho pádu.“

Ódin:

„Mnoho jsem prošel,
prohlédl mnoho,
mnoho se vyptával věčných vládců:
jaký osud
Ódina stihne
v posledním boji bohů?“

Vaftrúdni:

„Vlk zhltně
vládce světa,
Vídar však vykoná pomstu:
hladnému chrtu

roztrhne chřtán
v bezohledném boji.“

Ódin:

„Mnoho jsem prošel,
prohlédl mnoho,
mnoho se vyptával věčných vládců:
co svěřil Ódin
uchu svého syna,
než ho hranice objala ohněm?“

Vaftrúdni:

„Nikdo neví,
co jsi naposled
do ucha svěřil svému synu.
Zasvěcen smrti jsem mluvil
o začátku věků
a záhubě bohů.
Nyní jsem vyměnil
s Ódinem výroky:
nikdo moudřejší nad tebe není.“

Píseň o Grímnim

O synech krále Hraudunga. Král Hraudung měl dva syny. Jeden se jmenoval Agnar a druhý Geirröd. Agnarovi bylo deset let a Geirröдови osm. Jednou si vzali udice a vypravili se v člunu na lov rybek. Vítr je zahnal na širé moře. Za noční tmy ztroskotali u pobřeží a vystoupili na břeh, kde potkali chudého sedláka a zůstali u něho přes zimu. Žena se ujala Agnara a muž vychovával Geirröda, kterému dával dobré rady.

Na jaře jim daroval muž člun. Když pak je s ženou doprovázel na břeh, promlouval muž stranou s Geirrödem. Chlapci dostali příznivý vítr a přistáli v otcově přístavu. Geirröd, který stál na přídi, vyskočil na břeh, odstrčil člun a pravil: „Jed' a vem si tě d'as!“

Člun odplul na širé moře a Geirröd šel do otcova domu. Byl přijat s otevřenou náručí, ale jeho otec byl již mrtev. Geirröd byl tedy prohlášen králem a stal se slavným.

Frigg s Ódinem seděli jednou v Hlidskjálfu a rozhlíželi se po celém světě. Ódin pravil:

„Vidíš svého chráněnce Agnara, jak v jeskyni plodí děti s ženou obrů? Můj chráněnc Geirröd však je králem a vládne své zemi.“

„Je to takový skrblík,“ odpověděla Frigg, „že mučí své hosty, jestliže se mu zdá, že jich přišlo příliš mnoho.“

Ódin odpověděl, že to je holá lež. Uzavřeli pak oba v té věci sázku.

Frigg poslala svou služebnou Fullu, která pečovala o její poklady, ke Geirröдови a uložila jí, aby varovala krále, aby se měl na pozoru před mužem znalým kouzel, který přišel do jeho země. Poznává prý ho podle toho, že žádný pes není tak zlý, aby se na něho opovážil. To však byla pustá lež, že by král Geirröd skrbllil jídlem. Král tedy dal zatknout muže, na kterého se neopovážil žádný pes. Muž měl na sobě modrý plášť. Pravil, že se jmenuje Grímnim, a nic víc o sobě neřekl, ať se ho sebevíc

vyptávali. Král ho dal mučit, aby ho donutil k řeči, a posadil ho mezi dva ohně, kde zůstal sedět po osm dní.

Král Geirröd měl syna, kterému bylo deset let; jmenoval se po svém strýci Agnar. Agnar přistoupil ke Grímnimu a podal mu roh, aby se napil, a pravil, že si král vede zle, jestliže mučí tohoto nevinného muže. Grímní vyprázdnil roh. Tu vzplál oheň tak mocně, že na Grímnim chytil plášť. Grímní pravil:

„Příliš horké jste,
plameny ohně:
ustupte ode mne, jiskry!
Plášť mi chytá,
i když jej pozvednu,
hoří můj hnědý kožich.

Osm nocí jsem
mezi ohni zde seděl
a nikdo mi nenabíd jídlo,
jenom Agnar.
Ten ať jediný vládne,
syn Geirrödův, zemi Gótů.

Zdráv budeš, Agnare,
když zdar ti přeje
věrný Veratýr.
Za jediný doušek
se ti sotva kdy dostane
dražšího daru.

Svatá je země,
již v světle vidím
v blízkosti ásů a álfů...
V Trúdheimu bude

Tór pobývat
do ragnaröku.

Ýdaly místo je,
kde Ull si postavil
své skvělé síně.
Álfheim dali
Freyovi darem
přesvatí k postřižinám.

Třetí byt je,
jež bohové pokryli
stříbrnou střechou.
Válaskjálf sluje
a vystavěl si jej
ás v temnu věků.

Sökkvabekk je čtvrtý.
Sladce kol šumí
vod vlahé vlny.
V něm Ódin a Sága
opojný nápoj
věčně budou z poháru pít.

Gladshheim je pátý,
z něhož se pne
do výše Valhalla.
V něm věrný Hropt
každý den volí
muže, již mečem padnou.

Lehce poznají,
kdo k Ódinovi přijdou,

jeho skvělou síň:
z kopí je zdělán krov,
ze štítů střecha síně,
brněním se lavice lesknou.

Lehce poznají,
kdo k Ódinovi přijdou,
jeho skvělou síň:
vlk u západních
visí dveří
a nad ním orel ostrých očí.

Trymheim je šestý,
jejž Tjazi obýval,
urputný obr.
Teď Skadi bydlí,
světlá nevěsta,
v otcově bývalém bytě.

Sedmý je Breidablik,
v kterém si Baldr
svou vystavěl síň,
v oné zemi,
v níž zlé runy
nebyly vryty v dřevo.

Himinbjörg je osmý,
v němž Heimdall
svatyněmi vládne.
Tam hlídač bohů
v jich hájemství pije
opojnou z poháru medovinu.

Fólkvang je devátý,
v jehož síních Freyja
určuje u stolů místa;
polovina padlých
jí připadne
a polovině poroučí Ódin.

Glitni je desátý,
se zlatými sloupy
a stříbrnou střechou;
tam většinu dní tráví
vážný Forseti
a všechny srovnává spory.

Nóatún je jedenáctý;
v něm si Njörd zřídil
svou skvělou síň.
Vládce lidí,
viny prostý,
svůj vysoký tam chrání chrám.

Trním zarůstá,
vysokou trávou
a vřesem Vídarova země;
tam se hřbetu hřebce
sesedne syn,
by otcův pomstil pád.

Andhrímni
nechává v Eldhrímnu
Séhrímna smažit,
nejlepší maso;

však málokdo ví,
co požívají padlí muži.

Gera a Freka,
vlky dva,
velitel vojsk
krví krmí;
sám věčný vládce
jen víno však
ze zlatého poháru pije.

Hugin a Munin
každý den musí
oblétnout obzor.
Strach mám o Hugina,
zda stačí se vrátit,
však Munin mi více v mysli leží.

Tund hučí,
Tjóðvitniho rybu je
ve vlnách vidět.
Proud řeky se zdá
příliš prudký
k přebrození na druhý břeh.

Valgrind se jmenuje
veliká mříž,
svatá, před svatou bránou.
Stará je to mříž
a sotva kdo ví,
jakým zámkem je zamčena.

Pět set bran je
a osmkrát pět
ve Valhalle vládce.
Osm set reků
rázem jednou projde,
až ubít vyjedou vlka.

Pět set síní
a osmkrát pět
je v bytě Bilskírnu.
Ze všech síní
pod bezpečnou střechou
největší je síň mého syna.

Heidrún je koza
na vládcově hale,
která se živí s Læradu listím.
Díži naplní
dobrou medovinou,
nikdy nebudou poháry prázdné.

Eiktyrni je jelen
na Ódinově síni,
který se živí s Læradu listím.
Z jeho parohů
v Hvergelm prší,
tam mají všechny prameny původ.

Síd a Víd,
Sœkin a Eikin,
Svöl a Gunntró,
Fjörm a Fimbultul,
Rin a Rennandi,

Gipul a Göpul,
Gömul a Geirvimul,
ty všechny obeplouvají
okres bohů,
Tyn též a Vin,
Töll a Höll,
Grád a Gunntorin.

Vína je jeden,
jiný Vegsvinn,
třetí Tjódnema,
Nýt a Nöt,
Nönn a Hrönn,
Slíd a Hríd,
Sylg a Ylg,
Vil a Ván,
Vönd a Strönd,
Gjöl a Leipt
spadají k lidem
a odtud v podsvětí proudí.

Körmtem a Örmtem
a oběma Kerlaugy
se tam Tór brodí,
když každý den
s kozly na soud
k jasanu jede,
Yggdrasilu jménem,
protože ásů most
plameny hoří,
vrou svaté vody.

Glad a Gylli,
Gler a Skeidbrimi,
Silfrintop, Sini,
Gísl a Falhófnir,
Gulltopp a Léttfeti
jsou koně, na nichž každý den
ásové na soud
k Yggdrasilu,
slavnému jasanu, jedou.

Tři kořeny vyhání
třemi směry
jasan Yggdrasil:
Hel bydlí pod prvním,
pod druhým obří,
pod třetím lidské pokolení.

Veverka Ratatosk
ve větvích jasanu
bez klidu běhá.
Slova orla
seshora nese
netvoru Nidhögovi.

Též čtyři jeleni se
na jasanu světa,
na jeho pupenech popásají:
Dáin a Dvalin,
Duneyr a Dýratrór.

Četní hadi
číhají pod stromem,
četnější, než by člověk myslil:

Góin a Móin
— syni Grafvitniho —
Grábak a Grafvöllud,
Ofni a Sváfni
spásají větve
svatého stromu.

Jasan Yggdrasil
zlý osud snáší,
trpčí, než tuší lidé:
jelen korunu hlodá,
kořeny Nidhögg drtí
a ze strany trouchniví trup.

Hrist a Mist mi
roh s medovinou nosí,
Skeggjöld a Skögul,
Hild a Trúd,
Hlökk a Herfjötur,
Göll a Geirahöd,
Rundgrid, Rádgríd
a Reginleif:
ty přinášejí padlým pivo.

Árvakr a Alsvinn
musí po obloze,
s námahou vozit slunce.
Pod plecí hřebců
přesvatí bohové
ukryli oceli chlad.

Svalin stojí
před jasným sluncem,

štít kryje štědrého boha.
Háje i hory by
shořely zcela,
kdyby přímým žhlo žárem.

Sköll je jméno vlka,
který za jasným jde božstvem
až k lemu lesa.
A jiný vlk, Hati,
Hródvitnův syn,
doprovází nevěstu nebes.

Z Ymiho masa
je uhnětena země
a z jeho potu jsou proudy vod;
skály z jeho kostí
a stromy z vlasů,
obloha je z obrovy lebky,

a z jeho brv
zbudovali bohové
svět synům lidí.
Z jeho mozku
jsou chmurné mraky
všechny vytvořeny.

Ullova přízeň
a přízeň všech ásů
tomu bude patřit,
kdo první plameny uhasí;
protože ásům se
otevře síň,
sotva se odsunou kotle.

Ívaldovi syni
ve svítání věků
lehkou zředlali loď,
Skíðbladni jménem,
jasnému Freyovi,
Njördovu slavnému synu.

Jasan Yggdrasil
je nejlepší ze stromů
a Skíðbladni ze skvělých lodí.
Ódin z ásu,
z ořů Sleipni,
Bilröst z mostů,
ze skáldů Bragi,
Hábrók z havranů,
Garm z hladných psů.

Svou tvář jsem teď zdvihl
k vítězným bohům,
spásu tak sklídím;
všichni ásové
ať vejdou dovnitř,
zasednou k Ægiho stolu,
z Ægiho poháru popijí.

Grím jsem si dal jméno
a Gangleri,
Herjan a Hjálmbéri,
Tekk a Tridi,
Tud a Ud,
Helblindi a Hár;

Sad a Svipal
a Sanngetal,
Herteit a Hnikar,
Bileyg, Báleyg,
Bölverk, Fjölni,
Grím a Grímni,
Glapsvinn a Fjölsvinn;

Sidhött, Sidskegg,
Sigfödr, Hnikud,
Alfödr, Valfödr,
Atríd a Farmatýr:
jen jedním jsem nikdy
nebyl zván jménem
mezi bdělými bojovníky.

Grímni mě zvali
u Geirröda,
u Ásmunda Jálk,
a Kjalar jsem slul,
když jsem táh sáně;
Trór na tingu,
Vidur ve vojsku,
Óski a Ómi,
Jafnhár a Biflindi,
Göndli a Hárbard mezi bohy.

Svidur a Svidri
jsem slul u Sökkmíma;
starého obra jsem oklamal,
když jsem Midvítniho
mocného syna
ranou sám skolil.

Jsi opilý, Geirröde,
příliš jsi pil;
o mnoho jsi přišel,
pozbyv mé přátelství,
Ódinovu přízeň,
a pomoc padlých.

Mnoho jsem promlouval,
málo však v paměť sis vryl:
přátelé tví tě podvedou.
Vidím meč ležet,
ježž třímal můj přítel,
celý do krve zbrocený.

Mrtvého si nyní
odvede Ygg.
Vypršel, vidím, tvůj život.
Dísy ti nepřejí —
ted' Ódina vidíš:
pojď ke mně, můžeš-li.

Ódin se ted' jmenuji,
Ygg jsem slul dřív
a předtím Tund,
Vakr a Skilfing,
Váfud a Hróptatýr,
u bohů Gaut a Jálk,
Ofni a Sváfni,
ti všichni ze mne
se zrodili jediného.“

Král Geirród seděl s mečem na kolenou, napolo vytaženým z pochvy. Když uslyšel, že jeho host je sám Ódin, vstal, aby ho odvedl od ohně. Tu

se mu meč vysmekl z ruky a spadl rukojetí k zemi. Král zakopl a upadl tak nešťastně, že mu meč projel tělem, a to byla jeho smrt. Ódin pak zmizel a Agnar se stal králem a panoval dlouho ve své zemi.

Skírniho cesta

Njördův syn Frey usedl jednoho dne v Hlíðskjálfu a rozhlížel se po všech světech. Pohlédl k světu obrů a uviděl tam krásnou dívku, jak se ubírá z otcovy síně do stavení se zásobami⁵. Od té doby se soužil ve svém srdci.

Skírni se jmenoval Freyův služebník. Njörd ho požádal, aby vyhledal Freye a promluvil s ním. Tu pravila Skadi:

„Povstaň, Skírni,
a spěchej rychle
navštívit našeho syna.
Zeptej se ho,
komu hněv platí
moudrého mládce.“

Skírni:
„Zlých slov se mi dostane
od vašeho syna,
navštívím-li ho náhle,
bych se ho zeptal,
komu hněv platí
moudrého mládce.“

Skírni vkročí k Freyovi a osloví ho:

⁵ Islandský dvorec se skládal z několika samostatných stavení. V každém stavení byla jedna místnost. Otcova síň je obytné stavení, stavení se zásobami stojí samostatně vedle něho.

„Pověz mi, Freyi,
vůdce pluků,
co vědět bych věru chtěl:
proč sám sedíš
v širé síni
po celý, pane, den?“

Frey:
„Jak, mladý muži,
ti povědět mám
svou bezbřehou bolest?
Zářivé slunce
svítí všechny dny,
leč ne mé lásce.“

Skírni:
„Tvá bolest není
jistě tak bezbřehá,
bys mi ji, slavný, nemohl sdělit.
Vždyť spolu jsme od dětství
vyrůstali,
my dva si můžeme důvěřovat.“

Frey:
„V Gymově paláci
jsem viděl se procházet
žádoucí ženu.
Paže jí zářily
a od nich se zažehl
vzduch i vod vlny.

Žádnému není
ta žena tak drahá

jak mému mládí.
Nikdo z ásů však
ni z álfů nám nepřeje,
bychom se těšili spolu.“

Skírni:
„Koně mi dej,
který mě přenes
přes plamenný val,
a silný meč,
který sám seká
do ukrutných obrů.“

Frey:
„Koně ti přivedu,
který tě přenes
přes plamenný val,
i silný meč,
který sám seká
v ruce statného reka.“

Skírni promlouvá ke koni:

„Venku je tma,
je čas se vypravit
přes zrosené rokle
k obydlím obrů.
Vrátíme se oba,
nebo oba nás zničí
ruka temného tursa.“

Skírni přijel do Gymiho dvorce v kraji obrů. Před branou ohrady, která stála kolem Gerdiny síně, byli uvázáni zlí psi. Skírni zamířil k pastýři, který seděl na pahorku, a oslovil ho:

„Pověz mi, pastýři,
který na pahorku sedíš
a všechny střežíš stezky:
bude mi možno
s mladou dívkou mluvit
pro Gymiho psy?“

Pastýř:
„Propadls smrti,
či jsi už mrtev?
.....
.....
není ti souzeno
slovo si vyměnit
s Gymiho dobrou dcerou.“

Skírni:
„Bědování
jen bránit může
člověku v rozhodném činu.
Můj věk mi byl určen
na jediný den,
cesta celého života.“

Gerd:
„Jaké to dunění
se z venku dere
do našich světlých síní?
Země se chvěje,

v základech se třesou
Gymovy dubové dvorce.“

Služebná:
„Muž silný je venku.
Sestoupil s koně
a na louku ho pustil pást.“

Gerd:
„Pozvi ho dovnitř
do naší síně
na doušek drahé medoviny.
Bojím se však,
by venku nebyl
vrah mého bratra.“

Vstoupí Skírni. Gerd ho osloví:

„Patříš snad k álfům,
či k synům ásů,
anebo k věčným vanům?
Jak jsi sám pronikl
plameny ohně,
bys naše shlédl síně?“

Skírni:
„Nepatřím k álfům
ni k ásů synům,
ni k věčným vanům.
A přec jsem sám pronikl
plameny ohně,
bych vaše shlédl síně.“

Jedenáct zářivě
zlatých mám jablek,
ty všechny ti věnuji, Gerdo.
Lásku tvou získat chci,
bys zvala Freye
svým drahým druhem.“

Gerd:
„Jedenáct jablek
jakživa nepřijmu
pro mužské milování.
Nikdy, Freyi,
nám nebude souzeno
v objetí spolu spát.“

Skírni:
„Prsten ti dám,
který v plamenech byl
s Ódinovým synem.
Osm stejně těžkých
z něho stéká
každý devátý den.“

Gerd:
„Nepřijmu prsten,
i když v plamenech byl
s Ódinovým synem.
Mám dosti zlata
v Gymových dvorech,
můj je všechen majetek otcův.“

Skírni:
„Vidíš, má děvo, tento meč,

tenký a runami zdobený,
jejž v ruce zde držím?
Srdce ti probodnu
úderem smělým,
neslibíš-li mi lásku.“

Gerd:

„Nikdo mě násilím
nedonutí milovat muže.
Ty však se střež!
Gymi-li tě spatří,
jistě se s tebou střetne.

Skírni:

„Vidíš, má děvo, tento meč,
tenký a runami zdobený,
jejž v ruce zde držím?
Pod tímto ostřím
padne starý obr,
smrt stihne tvého otce.

Kroticím prutem
zkrotím tvůj odpor,
že vůli mou vyplníš.
Odejdeš pak
v odlehlá místa,
kde tě nikdo už neuzří.

Na orlí skále
budeš zrána sedět
k světu zády,
k podsvětí zrakem,
pokrm ti buď protivnější,

než pokojným lidem je
hladký had.

Strašnou buď obludou
všem, kdo tě spatří.
Hrímni ať na tebe hledí,
ať tě hanobí všichni.
Buď pověstnější
než bohů pátravá stráž!
U mříže mrtvých se mrač

Vzdychej a trap se
prudkou touhou,
strast ať tě k slzám nutí!
Posad' se,
a já ti povím
o příboji příkoří,
o tíži touhy.

Děsit tě budou
běsové celý den
v ohradách obrů.
V komnatách netvorů
každý den budeš
bez vůle se vláčet,
bez vůle potácet,
pláč ti buď jen
potěchou v trápení
a slzami svažuj svou bolest.

S tříhlavým obrem
se těšit budeš,
anebo muže nebudeš mít.

Žár lásky at' tě však sžírá,
at' tě souží představa slasti,
buď jako bodlák,
vyhozené býlí
z otýpky obilí.

Šel jsem do háje,
do svěžího hloží
kroticí prut si připravit,
kroticí prut jsem si připravil.

Zlost má na tě Ódin,
zlost má kníže ásů,
fúrií budeš Freyovi,
ty drzá děvko!
V dík se ti dostane
hrozný hněv bohů.

Slyšte obři,
slyšte, tursové,
synové Suttunga,
sami ásové:
jak zaklínám,
jak zakazuji
dívce dovádět s muži,
dívce milovat muže.

Hrímgrímni obr at'
tvé tělo uchvátí
před mříží podsvětí.
Tam at' ti skřítkové
na kořenech stromu
naplní krajáč

kozí močí.
Lepší nápoj
ať nikdy nedostaneš,
panno, podle svého přání,
panno, podle mého přání.

Tursovu runu ti vyryji
a tři jiné:
chlípnost, šílenství, žádost.
Mohu je vyhladit,
jak jsem je vyryl,
bude-li toho třeba.“

Gerd:
„Zdráv buď, příteli,
a přijmi pohár,
plný opojné medoviny!
Nikdy jsem nemyslila,
že někdy získám
lásku věčného vana.“

Skírni:
„Jak se svým poselstvím
jsem pořídil, pověz,
dříve než odejdu odtud.
Kdy se setkat chceš
s Njördovým synem
a přízeň mu projevit?“

Gerd:
„Barri se jmenuje
borový háj,
temný a tichý.

Za devět dní tam Gerd
dopřeje Njördovu synu
slast své lásky.“

Tu odjel Skírni domů. Frey, který stál venku, se ho zeptal, jaké noviny přináší:

„Pověz mi, Skírni,
než sedlo odepneš
a odneseš odtud,
úspěch-li jsi měl
v říši obrů
po našem přání?“

Skírni:
„Barri se jmenuje
borový háj,
temný a tichý:
za devět dní tam Gerd
dopřeje Njördovu synu
slast své lásky.“

Frey:
„Dlouhá je noc
a delší dvě.
Jak v touze přežít tři?
Častokrát se mi měsíc
zdál kratší dobou
než půl noci čekání na nevěstu.“

Píseň o Hárbardovi

Tór se vrátil ze své cesty na východ⁶ a přišel k jednomu zálivu. Na druhé straně zálivu stál převozník s lodí. Tór volal:

„Kdo je ten podivný pacholek
na protějším břehu?“

Hárbard odpověděl:

„Kdo je ten chvástavý chlap,
který přes vodu volá?“

Tór:

„Převez mě přes záliv,
potravu dostaneš:
sledě nesu v koši,
neznám slastnější jídlo.
V pokoji jsem pojed,
než jsem práh překročil,
sledě a ovesnou kaši.
Sytý jsem dosud.“

Převozník:

„Svou snídání se vychloubáš
jak výtečným činem.
Sotva však víš,
že smutno v tvém domě:
tvá matka je, myslím, mrtva.“

⁶ Tj. ze země obrů.

Tór:
„Zprávu mi podáváš,
jež srdcem by pohnula
každého muže:
že mi zemřela matka.“

Převozník:
„Neděláš dojem,
že tři dvory ti patří.
Bos tu stojíš
s žebráčkou berlou
a kus cárů máš místo kalhot.“

Tór:
„Zaměř s bárkou
sem ke mně k břehu!
Či komu patří loď,
kdo je jejím pánem?“

Převozník:
Hildólf mě požádal,
abych hlídal převoz,
rozvážný rek
z Rádseysundu.
Zákaz mám převážet
zloděje, tuláky,
jen dobré známé smím
do lodi vzít.
Pověz své jméno,
mám-li tě přes sund převézt.

Tór:
„Povím ti své jméno,

ač jsem tu psanec,
a celý svůj rod:
jsem Ódinův syn,
Meiliho bratr
a Magnův otec,
temný hromovládce.
S Tórem tu mluvíš.
Teď však chci zvědět,
jak tebe zvou.“

Převozník:
„Hárbard se jmenuji,
jméno své neskrývám.

Tór:
„Nač skrývat ti jméno,
když nemáš nepřátele?“

Převozník:
„I kdybych měl,
před mužem jako ty
bych život svůj zachránil —
leč bych byl zasvěcen smrti.“

Tór:
Těžko mi připadá
přes řeku k tobě
brodem se brodit
a zmáčet si břicho.
Odměnil bych se ti,
ubohý zmetku,
za sprostou řeč,
kdybych přes sund se dostal.“

Převozník:

„Zde na břehu stojím
a na tebe čekám:
od doby, co mrtev je Hrungni,
s tvrdším ses nesetkal mužem.“

Tór:

„O boji mluvíš,
v němž jsem se utkal
s hrdým obrem
kamenné hlavy.
A přec jsem ho porazil,
že mrtev padl.
Co hezkého však zatím
vykonals, Hárbarde, ty?“

Převozník:

„U Fjölvara jsem pobýval
pět plných zim
na ostrově
Algrœn jménem.
Boj byl nám radostí,
muže jsme bili,
o lásku žen se
ucházeli.“

Tór:

„A jak se k vám měly
ty vaše ženy?“

Převozník:

„Veselé jsme měli ženy,
kdyby jen věrné nám byly!

Chytré jsme měli ženy,
kdyby se jen chránily lsti!
Ony však z písku
provazy pletly
a z hloubky údolí
hloubily základy.
Já jsem však nad ně
nade všechny vyzrál:
se všemi sedmi
sestrami spal jsem,
rozkoš jsem s nimi
a radost užíval.
Co velkého však zatím,
Tóre, vykonals ty?“

Tór:

„Tjaza jsem zabil,
temného obra;
Alvaldova syna
oči jsem hodil
na jasnou oblohu:
to jsou znamení
mých zralých činů,
hvězdy, na něž všichni
hledět vždy budou.
Co hezkého však vykonals
zatím, Hárbarde, ty?“

Převozník:

„Mnoho jsem měl
milostných pletek
s ženami upíry,
které jsem odlákal mužům.

V Hlébardovi jsem potkal
hrozného obra:
kouzelný proutek mi půjčil
a já ho o rozum obelstil.“

Tór:
„Zle jsi se odměnil
za dobrý dar.“

Převozník:
„Jeden dub získá,
co druhý pozbyl.
Každý se sám o sebe starej.
Co velkého však zatím,
Tóre, vykonals ty?“

Tór:
„Byl jsem na východě,
bych obří bil plémě,
upíry ženy,
když se ubíraly do skal.
Rod obrů by velký byl,
všichni kdyby žili:
lidé by zhynuli
na této zemi.
Co hezkého však zatím
vykonals, Hárbarde, ty?“

Převozník:
„Byl jsem na bojišti,
bitev se zúčastnil,
krále popouzel,
klid zbraní rušil.

Ódin má jarly,
již v boji padají,
a Tór jen tlupu otroků.“

Tór:
„Nerovně bys rozdělil
roty bojovníků,
kdybys moc k tomu měl.

Převozník:
„Tór má velkou sílu,
nemá však srdce:
hrůzou a strachem ses
v palečnici schoval,
kýchnout ses bál
a pustit ducha,
bys před obrem se
neprozradil.“

Tór:
„Hárbarde, sketo,
hned bych tě skolil,
kdybych tě, darebo, dosáhl.“

Převozník:
„Proč mě skolit chceš,
když příčiny nemáš?
Co velkého však zatím,
Tóre, vykonals ty?“

Tór:
„Byl jsem na východě,
břeh jsem tam střežil,

když mě spatřili
Svárangovi syni:
balvany mě napadli,
nadarmo však:
první pak přišli
prosit o mír.
Co hezkého však zatím
vykonals, Hárbarde, ty?“

Převozník:
„Na východ jsem vyjel,
s dívkou se veselil,
vlasy jí hladil
hebké jak len.
Objetím mě žádoucí
žena obdařila.“

Tór:
„Dobře jsi tam užíval
darů lásky.“

Převozník:
„Kdybych byl tehdy měl,
Tóre, tvou pomoc,
mohl jsem tu žádoucí
ženu svou zvat.“

Tór:
„Pomoc bych ti poskytl,
kdybys byl požádal.“

Převozník:
„Zda věřit možno
kladiva vládci?“

Tór:
„Nekoušu paty
jak na jaře krpce.“

Převozník:
„Co velkého však zatím,
Tóre, vykonals ty?“

Tór:
„Nevěsty berserků
na Hlésey jsem pobil.
Mnoho zla tropily,
rozum mužům mátlý.“

Převozník:
„Hanba ti, Tóre,
že haníš ženy.“

Tór:
„Vlčice to byly,
ne vábné ženy.
Lod' mou mi rozbily,
lanem připoutanou,
kyji mi hrozily,
zahnalý Tjálfa.
Co hezkého však zatím,
vykonals, Hárbarde, ty?“

Převozník:

„Byl jsem ve vojsku,
které sem vtrhlo
s vlající vlajkou,
s krvavým kopím.“

Tór:

„Chceš říci, žes přitáhl,
bys zhoubu nám připravil!“

Převozník:

„Pokutu ti zaplatím
prstenem zlatým,
jak usoudí soudci,
kteří chtějí náš smír.“

Tór:

„Odkud jsi vzal
ta výsměšná slova,
nad něž výsměšnější
jsem nikdy neslyšel?“

Převozník:

„Mám je od mužů
starých mravů,
jež v slujích bydlí
širého světa.“

Tór:

„Hezká jména
hrobům dáváš,
když je zveš slujemi
širého světa.“

Převozník:

„Tak právě smýšlím
o takových věcech.“

Tór:

„Krutý tě stihne trest
za tvé kroucené řeči,
přes vodu-li se přebrodlím.
Myslím, že budeš výt
hůře než vlk,
až kladiva údery ucítíš.“

Převozník:

„Sif tě podvádí,
pospíchej domů
a ukaž své hrdinství,
halasný reku!“

Tór:

„Zlolačně mluvíš,
bys k zlosti mě popudil;
zbabělče bídný,
bezmeznou mluvíš lež.“

Převozník:

„Jen pravdu mluvím:
pozdě přijdeš domů.
A byl bys již daleko, Tóre,
kdybys změnit svou dovedl tvář.“

Tór:

„Hárbarde, sketo,
schválně jsi mě zdržel.“

Převozník:

„Tušení jsem neměl,
že by Tórovi cestu moh
převozník pomást.“

Tór:

„Poslechni, co ti teď povím:
připluj sem s lod'kou
a převez Magnova otce.
Skončeme spor!“

Převozník:

„Vrať se od přívozu!
Marně na převoz čekáš!“

Tór:

„Pověz mi cestu,
když převézt mě nechceš.“

Převozník:

„Krátké je přeplutí,
dlouhá však cesta:
kousek máš ke kmeni,
kousek ke kameni,
pak se dej nalevo,
až lidí zem uzříš.
Tam Fjörgyn potká
Tóra, svého syna,
cestu mu ukáže
v Ódinův kraj.“

Tór:
„Zdalipak ještě dnes
dostat se tam mohu?“

Převozník:
„S námahou velkou
při východu slunce,
však rázným krokem
po rozbředlé cestě.“

Tór:
„Skončeme rozmluvu,
když rozmíšku jen hledáš!
Však uvidíš,
jak se ti odměním,
až se podruhé potkáme.“

Převozník:
„Nech holedbání
a hled' už zmizet!“

Píseň o Hymim

Kdys vládnoucí bohové
z lovu se vrátili
a hladoví se chystali
hodovati.

Potřásli hůlkami^z,
pohlédli na los:
patřili, že Ægi má
nadbytek pití.

Skalní obr
seděl jak chlapec,
podobný v tváři však
příbuzným svým.
V oči mu pohlédl
přísně Tór:
„Ásům ted’“ pravil,
„připravíš hody.“

Starost obrovi
sevřela srdce.
Přemýšlel, jak by se
Tórovi pomstil.
Krátce ho požádal,
by kotel mu přinesl
vládce mlatu,
Sifjin manžel:

^z Hůlky, v něž byly vyryty runy, byly Germány užívány k věštění.

„Připravít v něm chci
všem bohům pivo.“

Svatí bohové
marně jej sháněli,
mocní ásové
mrzuti byli.
Až Týr potají
Tórovi sdělil,
kde by s jistotou
kotel našel.

„Na východ Élivág
obr bydlí,
nezkrotný Hymi,
na konci nebes.
Mocný můj otec
má mohutný kotel,
široký mnoho stop
a stejně hluboký.“

Tór:
„Víš jistě, že získáme
ten vaříč vod?“

Týr:
„Jistě, když patřičné
ukujem pikle.“

Vyjeli z Ásgardu
s veselou myslí
a večer se dostali
k Egilovu domu,

jenž v péči vzal kozly
s krásnými rohy.
Sami pak spěchali
v Hymiho síň.

Týr pramáti svou
protivnou spatřil,
devět set hlav
hrozných měla;
však jinou uviděl
s paprsky brv
v pohár lít
synovi pivo.

„Synu obrů,
skrýt vás musím,
odvážné dva reky,
pod rám kotlů,
neboť můj muž
málokdy je
přívětiv k hostům
a pohostinný.“

Pozdě se vrátil
proradný obr,
lakomý Hymi,
domů z lovu.
Zavítal v síň,
zazvonily ledy,
zmrzlou měl bradu,
zjíněný vous.

„Zdráv buď, Hymi,
zprávu mám pro tebe
v tvé síně ti právě
syn zavítal,
jež dlouhý čas jsme
čekali z cesty.
Provází ho
protivník Hródův,
věrný přítel lidí,
mocný Véor.

Tam, hle, sedí
pod štítem síně,
aby se za sloupem
bezpečně skryli.“

Sloup se rozlomil
před zrakem obra,
ve dvě praskl
dubový trám.

Osm kutých
spadlo kotlů,
zůstal jen jeden
jediný celý;
z úkrytu vyšli
a starý obr si
pohledem změřil
protivníka.

Nic dobrého mu
neřekla mysl,
když v síni uviděl

vraha obrů.
Tři tučné býky
ihned zabil,
useknout dal jim
sekyrou hlavy
a položit je
nad plameny.

Sifjin muž snědl,
než šel spát,
sám dva Hymiho
silné býky.

Starému druhu
Hrungniho se zdál
oběd Hlórriðův
obdivuhodný:

„Podruhé se budu
spokojit muset
všichni tři
s výtěžkem lovu.“

Véor chtěl hned
k veslům si sednout,
kdyby dal návnadu
na udici obr.

Hymi:
„Jdi, vrahu obrů,
odvahu máš-li,
ke stádům volů
a vyber si návnadu.

Myslím, že ti to
nebude těžké,
napíchnout si
na udici
vnadidlem vábivým
volskou hlavu.“

Mládenec rychle
se rozběhl k lesu,
aby tu číhal
na černého býka.
Zvířeti ráznou
strhl ranou
rozložitý hrad
obou rohů.

.....

Hymi:
„Hroznější v činech se
Hymimu zdáš,
než když v síni
u jídla sedíš.“

.....

.....

Kníže kozlů
řek králi opic⁸,
by s hřebcem vln
vesloval vpřed.
Obr však mu

⁸ Kníže kozlů – Tór, který měl ve spřežení kozly. Král opic – Hymi. Tento opis ukazuje na pozdní vznik básně. Středověké legendy dávaly d'ábly, obry a skřítky na jednu hromadu. A poněvadž se d'áblové objevují v podobě opic, přijímají tuto podobu i obři.

v odpověď pravil,
že málo touží
po širém moři.

Statný Hymi
sám dvě velryby
vylovil udicí
ze slaných vln
a na zádi lodi
záštita ásů,
Véor, umně
vytáčel šňůru.

Zhoubce obrů,
zachránce lidí
na udici vetkl
volskou hlavu.
Rozevřel tlamu
temný netvor,
po chutném soustu
chtivě chňap had,
který obepíná
okrsek země.

Statečně táhl
silný Tór
jedovatou saň
junácky k lodi:
udeřil kladivem
v ošklivou hlavu
věrného bratra
zhoubného vlka.

Zařval netvor
země se zachvěla,
pukaly skály,
šlehaly plameny

.....
potom se ryba
ponořila v moře

.....
Neveselý byl obr,
když nazpět pluli,
mocný Hymi
mluvit přestal,
vesloval prudce
proti břehu.

Hymi:
„Chceš se podělit
o práci se mnou
a odnést velryby
odtud domů,
či k břehu chceš přivázat
berana vln?“

Přistoupil Hlórriidi,
chopil se přídě,
pozdvihl hřebce vln
s prosáklou vodou;
sám i s vesly
a s výzbrojí k čerpání
odnášel domů
obrovskou loď

přes horské hřbety,
porostlé hvozdem.

Zavilý obr však
zápasit dál chtěl,
hádkám zvyklý,
s hromovládcem.
Pravil, že veslem
nestačí vládnout,
že rek jen ten je,
kdo rozbije pohár.

Sotva jej do rukou
Hlórridi dostal,
hned strmý prorazil
pohárem kámen,
přerazil vsedě
sloup ve dva kusy;
pohár však celý
mu podali zpátky.

Tu mocného obra
milostnice
ásovi k radosti
radou byla:
„Uhod' Hymiho
pohárem v hlavu,
která nad každý
kalich je tvrdší.“

Ohnul se v kolenou
kozlů vládce
a vší se oděl

ásů mocí:
nepuklo sídlo
obrovy přilby,
praskl však vedví
na víno pohár.

Hymi:
„Vzácný klenot mi
věru byl vzat,
překrásný kalich když
z kolen mi spadl.“
A dál mluvil obr:
„Nebudu moci
nikdy už říci:
hotov jsi, nápoji!

Však ještě jednu si
podmínku stavím:
přineste mi ze dvora
pivní kotel!“
Týr se pokusil
dvakrát jím pohnout,
nehnula se však
obrova nádrž.

Módiho otec pak
jej uchopil za kraj
a klidným kráčel
krokem síní,
přes hlavu si klobouk
kotle přetáh,
o kotníky mu zvonily
jeho kruhy.

Neujeli daleko,
když nazpět pohlédl
Ódinův syn
svým bystrým okem:
spatřil, jak z pustých hor
s Hymim se žene
od východu
veliký dav.

Sundal kotel
ze svých ramen,
zamával Mjöllnem,
mrtvol chtivým,
a pobil všechny
velryby pouště.

Neujeli daleko,
když náhle si lehl,
na zem klesl
Hlórridův kozel.
Oř v postrancích
ochroml náhle.
Lstivý to byl
Lokiho čin.

Slyšeli jste
— a sotva kdo vám
poví lépe
posvátnou pověst:
jakou pokutu
poskytl obr,
jenž obě své děti
dát musel v náhradu.

Bez bázně přišel
Tór na sněm bohů,
třímaje kotel,
z něž Hymi se těšival.
Mocní vládcové
pít teď mohou
opojný nápoj
v Ægiho síni.

Loki

O Ægim a bozích. Ægi, který se jmenoval též Gymi, připravil pro bohy pivo, když dostal onen veliký kotel, jak o tom vypravuje předešlá píseň. Na hostinu přišel Ódin a jeho žena Frigg. Tór nepřišel, poněvadž byl ve východním kraji. Byla tam však Tórova žena Sif, dále Bragi a jeho žena Idun a Týr, který měl jen jednu ruku, protože druhou mu ukousl vlk Fenri, když byl spoutáván. Přišel též Njörd a jeho žena Skadi, Frey a Freyja a Ódinův syn Vidar. Dále tam byl Loki a Freyovi služební Byggvi a Beyla. Sín byla plná ásů a álfů. Ægi měl dva sluhy, Fimafenga a Elda. K osvětlení sloužilo zlato místo ohně a pivo se podávalo samo od sebe. Sín byla místem svatého míru. Hosté neskrblili chválou Ægiho služebníků. Loki, kterému to bylo proti mysli, zabil Fimafenga. Tu zdvihli ásové štíty a obořili se hrubými slovy na Lokiho a vyhnali ho ven do lesa. Potom se posadili opět k hostině.

Loki se vrátil a venku potkal Elda. Loki ho oslovil:

„Řekni mi, Eldi,
než obrátíš krok,
bys v sín zas vešel:
o čem se baví
synové bohů
při pití piva?

Eldi:
„O zbraních rokují,
o své odvaze k boji
blažení bohové.
Z ásů a álfů

nikdo uvnitř nemá
pro tebe přátelské slovo.“

Loki:

„Dovnitř vstoupit chci
do Ægiho síně
pohledět na pitku bohů.
Spor a sváry
nesu ásů synům,
v medovinu jim nesvár namíchám.

Eldi:

„Víš, když do Ægiho
vstoupíš síně,
bys na pitku pohlédl bohů
a spílal sprostými
vládcům slovy,
že ti to stokrát splatí?“

Loki:

„Víš-li pak, Eldi,
že hádku-li vyvoláš
mezi tebou a mnou
a mnoho mluvit budeš,
můj ti dovede
jazyk dát jadrnou odpověď?“

Potom šel Loki dovnitř. Když pak ti, kteří tam seděli, spatřili, kdo vešel, všichni zmlkli.

Loki:

„Žízniv jsem došel
do této síně,

Lopt, z lopotné cesty,
áasy bych poprosil,
aby mi podali
doušek mocné medoviny.

Proč mlčíte,
proč stísňeni jste,
bázliví bohové?
Určete mi k sezení
u stolu místo,
anebo mě vyžeňte ven!“

Bragi:
„Místo u stolu
ti sotva kdy určí
blažení bohové
Neboť áasové věční
dobře vědí,
jaké hosty mohou k hostině pozvat.“

Loki:
„Vzpomínáš, Ódine,
že v počátku věků
jsme smísili spolu krev?
Pivo jsi tehdy
odmítl pít,
oběma-li nám nenalijí.“

Ódin:
„Vstaň, Vidare,
a otce vlka
pozvi k pohoštění,
aby nás Loki

lživě nepomlouval
v skvělé Ægiho síni.“

Tu povstal Vidar a naplnil Lokimu pohár. Ale dříve než se Loki napil, pozdravil ásy:

„Zdar buď bohům,
zdar bohyním,
všem přesvatým ásům,
jen jednomu ne,
jenž uvnitř sedí
při poháru, Bragi.“

Bragi:
„Meč a koně ti dá
z majetku svého
a prsten ti pošle Bragi,
abys nesplácel
ásům nenávist,
vyhnul se vádě s nimi.“

Loki:
„Věčně bez prstenů
a bez koně bude
bůh básníků, Bragi:
z ásů a álfů,
již uvnitř zde jsou,
ty boje se nejvíc bojíš
a třeseš se před střelou.“

Bragi:
Věz, kdybych venku byl,
kdybych byl nevešel

do skvělé Ægiho síně:
tvou hanebnou hlavu bych
v hněvu ti utrhl,
za tvou tě pomluvu potrestal.

Loki:

„Jen vsedě jsi odvážný,
po meči sotva kdy sáhneš,
Bragi, bojare v zápečí!
Zbraně se chop,
zlost máš-li na mne.
Rek rázně vždy jedná.“

Idun:

„Prosím tě, Bragi,
pamatuj na rod
a přijaté příbuzné.
Lokiho nehaň
lehkovážně
v Ægiho svaté síni.“

Loki:

„Mlč, Iduno,
myslím, že po mužích paseš
jak žádná žena.
Ramenem svým jsi přec
s rozkoší objala
bídneho bratrovraha.“

Idun:

„Nehaním Lokiho
lehkovážně
v Ægiho svaté síni.“

Bragiho mysl
opilou mírním,
nechci, byste se v zlosti bili.“

Gefjon:
„Proč si předhazujete,
přemoudří ásové,
potupná slova?
Je v Lokiho povaze
posmívat se bohům
a nenávidět nebešťany.“

Loki:
„Mlč, Gefjon,
prozradit mohu,
kdo tě sved sladkými sliby:
mládenec s líčkem
bílým jak mléko,
jejž lýtkem svým laskalas.“

Ódin:
„Pošetilýs, Loki,
kam poděls rozum,
že budíš bohyně zlost.
Vždyť o osudu světa
a o všech svárech
ví stejně jak já.“

Loki:
„Mlč, Ódine,
málokdy jsi doved
spravedlivě urovnat spory.
Často jsi dal,

komu jsi neměl dát,
zbabělci, veliké vítězství.“

Ódin:

„Věz, dal-li jsem někdy,
komu jsem neměl dát,
zbabělci, veliké vítězství:
po osm zim jsi ty
pod zemí byl
dojičkou krav a děvečkou,
děti tam rodils,
a to je ubohý úděl.“

Loki:

„Tys kouzla prováděl,
v kámen ryl runy,
jak vědmy jsi tloukl v tajemný nástroj,
jak kouzelník jsi
kráčel světem,
a to je ubohý úděl.“

Frigg:

„Mlčet byste o svých
osudech měli
před moudrými muži.
Co jste v dávných
dělali dobách,
nevyzrazujte nikomu.“

Loki:

„Mlč, Friggo,
Fjörgynova dcero,
která po mužích vždy jen pásłas.

Véa a Vilja jsi,
Vidriho ženo,
oba objala v náruč.“

Frigg:
„Věz, kdyby seděl
v Ægiho síni
můj světlý syn:
z domu ásů bys
sotva utekl,
pykal bys za své pomluvy.“

Loki:
„Přeješ si, Friggo,
bych pronesl ještě
slova horšího hoře?
To já jsem způsobil,
že nikdy svého syna
jet neuzříš do svých síní.“

Freyja:
„Zbláznil ses, Loki,
že zlovolně mluvíš
potupná stále slova?
Záhady osudu
Frigg dobře zná,
ač sama o nich nikdy nemluví.“

Loki:
„Mlč, Freyjo!
Mysl tvou znám.
Nejsi naprosto bez chyb.
Z ásů a álfů,

kteří uvnitř zde jsou,
každého jsi milencem měla.“

Freyja:
„Jazyk jak zmije máš
jedovatý;
prokletí ať ti přinese.
Zlost na tě bohové mají
a bohyně rovněž.
Nakonec sklidiš jen strast.“

Loki:
„Bud' zticha, Freyjo,
jsi plná falše
a černých čar.
Když s tvým bratrem
tě bohové přistihli,
strachem prýs pustila ducha.“

Njörd:
„Málo znamená,
získá-li žena
milence k svému muži.
Však potupou je
pocivých bohů
ás, který pancharty porodil.“

Loki:
„Mlč jen, Njörde —
na východ tě poslali
rukojmím blažení bohové.
Hymiho nevěstám sloužilš

za noční nádobu,
často ti čuraly do úst.“

Njörd:
„Útěchu jednu mám:
když jsem byl u obrů
rukojmím blažených bohů,
syn se mi narodil
prostý nenávisti,
bohatýr mezi bohy.“

Loki:
„Přestaň, Njörde!
Pýchu svou mírni
a hled' na svou hanbu:
se svou sestrou jsi
zplodil syna
a to ti není nepodobné.“

Týr:
„Frey jistě je
nejlepším jezdcem
v obydlí ásů.
Panna proň nepláče
ni vdaná paní;
a každému pomůže z pout.

Loki:
„Mlč už, Týre!
Ty sotva dovedeš
svárlivce srovnat.
Podívej se jen

na pravou svou ruku,
kterou ti ukousl ukrutný vlk.“

Týr:

„Bez ruky jsem já,
ty bez ryšavce.
Obojí ztrátu je oželet těžko.
Bolestí vyje spoutaný vlk,
a číhá na osud ásů.“

Loki:

„Bud' zticha už, Týre,
vždyť tvého syna jsem
zplodil s tvou ženou;
ni loket jsi nedostal
drahé látky,
ni peníz za tu pohanu.“

Frey:

„Slyším vlka úpět
u ústí řeky,
kde čeká na osud ásů.
Těž ty budeš podobně
v pouta spoután,
kováři klevet!“

Loki:

„Zlatem sis Gymiho
získal dceru
a ztratil svou zbraň.
Až synové Muspellu
se přes Myrkvid poženou,
nebudeš mít, nebohý, čím se bít.“

Byggvi:
„Věz, kdybych byl
vznešeného rodu
a svým zval Freyovo sídlo,
zcela bych rozdrtil
zlého pomlouvače
a údy mu ochromil.“

Loki:
„Jaký to mrňous
se to tu mele
a po všem chtivě chňapá?
Kol uší budeš vždy
Freyovi bzučet,
nebo u žernovu žehrat.“

Byggvi:
„Byggvi se jmenuji
a bystrým sluji
mezi bohy i muži.
Pro hbitost mě chválí
Hroptovi synové,
když popíjejí pivo.“

Loki:
„Bud' zticha už, Byggvi!
Bohům jsi nedoved
nikdy předložit pořádně pokrm.
Na podlaze v slámě
ses neslavně skryl,
když po meči sáhli muži.“

Heimdall:
„Opilý jsi, Loki,
o rozum přišels;
proč neznáš mužnou míru?
Přílišné pití
každého přemůže,
na jazyk naleje jed.“

Loki:
„Přestaň, Heimdalle,
na počátku věků
zlý osud ti určen byl;
s mokřými zády
na věky musíš
střežit síně bohů.“

Skadi:
„Směj se jen, Loki!
Však brzo ti schlípne
tvůj chrabý chvost,
až k skále tě
přiváží střevy
tvého ledově chladného syna.“

Loki:
„Snad mě vskutku chtějí
střevy mého syna
posupní bohové spoutat.
První jsem však byl
i poslední,
když Tjaziho jsme trestali smrtí.“

Skadi:

„I když byls první
a zároveň poslední,
když jste Tjaziho trestali smrtí,
z mých svatyní
a svatých hájů
ti úklady údělem vzejdou.“

Loki:

„Líbeznější jsi byla
k Laufeyjinu synu,
když jsi mě lákala do svého lože;
všechno se vyradí,
vyčítat-li si budem
široce kdejakou špatnost.“

Tu přistoupila Sif, a naplnivši křišťálový pohár medovinou, pravila:

„Přijmi zde, Loki,
zjíněný pohár
plný příjemné medoviny.
Jednu aspoň ušetř
dceru ásů
potupných pomluv.“

Loki uchopil roh a pil:

„Jediná bys byla
ze všech bohyň
zdráhavá k záletníkům,
kdybych jednoho neznal,
jejž myslím, že znám,
a s nímž jsi podvedla prostého Tóra:
ten jeden byl lstivý Loki.“

Beyla:

„Hory se chvějí,
Hlorridi, myslím,
vládce, se vrací z výprav.
Ten jistě hned zkrotí,
kdo zlými slovy
bohům i lidem laje.“

Loki:

Mlč jen, Beylo,
Byggviho ženo,
tvůj jazyk je jak hadí jed.
Největší pohanou jsi
mezi potomky ásů,
ty špinavá škeble!“

Tu přišel Tór a pravil:

„Mlč už, klevetníku,
nebo mé kladivo ti
rázem rozdrtí lebku.
Hlavu ti srazím
horkou z ramen
a konec bude tvým hanebným kouskům.“

Loki:

„Jördin syn ted'
do síně vešel.
Proč, Tóre, tolik hrozíš?
Odvahu ztratíš,
až s vlkem se utkáš,
jenž pozře boha bitev.“

Tór:

„Mlč, klevetníku,
nebo mé kladivo ti
rázem rozdrťí lebku.
Do výše tě vyhodím,
do východních krajů,
a nikdo tě už nespatří.“

Loki:

„O svých výpravách
na východ bys moh
před muži mlčet,
když jsi se potil
v palci rukavice
a sám sis už myslel, že nejsi Tór.“

Tór:

„Mlč, klevetníku,
nebo mé kladivo ti
rázem rozdrťí lebku.
S mlatem v pravé ruce
ti ránu zasadím,
v kousky ti rozdrťím každou kost.

Loki:

„Doufám, že budu
ještě dlouho žít,
když mlatem mi hrozíš.
Skrýmiho řemínky ti
byly příliš silné,
aby ses k jídlu do měchu dostal,
a tak jsi musel hlady hynout.“

Tór:
„Mlč, klevetníku,
nebo mé kladivo ti
rázem rozdrťí lebku.
V podsvětí tě vrah
Hrungniho pošle
za železné mříže mrtvých.“

Loki:
„Mluvil jsem k ásům,
mluvil k ásů synům
vše, co jsem na mysli měl.
Před tebou jediným však
odejdu ven,
protože vím o tvých vraždách.

Pivo jsi připravil,
příště však už
nebudeš, Ægi, na hostinu zvat.
Všechny tvé věci,
které v síni vlastníš,
ať oheň spálí
a záda ti sžehne!“

O Lokim. Když pronesl tato slova, skryl se Loki ve Fránangském vodopádu v podobě lososa. Tam ho chytili ásové. Byl pak spoután střevy svého syna Nara. Jeho (druhý) syn byl však proměněn ve vlka. Skadi vzala jedovatého hada a posadila ho Lokimu nad tvář. Z hada kapal jed. Sigyn, Lokiho žena, seděla u něho a držela nad ním mísu, do níž chytala jed. Když byla mísa plná, vynášela ji, aby ji vylila. Zatím kapal jed na Lokiho. Tehdy sebou trhal tak mocně, že se chvěla celá země. Nyní tomu lidé říkají zemětřesení.

Píseň o Trymovi

Vztekl schvátit Vingtóra,
když se vzbudil
a kladivo nikde
kol sebe neměl.
Zatřásl vousem,
potřásl vlasy,
marně se Jördin syn
rozhlížel síní.

Tato pak první
pronesl slova:
„Poslouchej, Loki,
co ti teď pravím,
co nikdo neví
na celé zemi,
ni nahoře na nebi:
ásovi ukradli mlat.“

V bílý hrad vešli
bohyně Freyje
a Tór první
pronesl slova:
„Půjčíš mi, Freyjo,
své šaty z peří,
bych zpět moh získat
svůj mocný mlat?“

Freyja:
„Dala bych ti jej,
byť ze zlata byl,
a stejně ráda,
kdyby byl ze stříbra.“

Perutě radostně
rozpřáhl Loki,
přeletěl rychle
příbytky ásů
a snesl se dolů
k domovu obrů.

Trym seděl na skále,
tursů vládce,
pro své psy obojky
ze zlata pletl
a hřívu česal
svým bujným hřebcům.

Trym:
„Co je s ásy?
Co je s álfy?
Proč jsi sem zavítal
k synům obrů?“

Loki:
„Zle je s ásy!
Zle je s álfy!
Myslím, žes ukryl
Hlórridův mlat!“

Trym:

„Hlórriðúv mocný
mlat jsem ukryl
osm stop hluboko
pod zemí obrů.
Ten už nikdo
nikdy nedostane,
nedá-li mi za ženu
žádoucí Freyju.“

Perutě radostně
rozpřáhl Loki,
přeletěl rychle
příbytky obrů
a snes se dolů
k domovu ásů.

Před síní bohů
s Tórem se setkal,
jenž první tato
pronesl slova:

„Je úspěch roven
úsilí tvému?
Vypravuj věrně,
dokud jsi ve vzduchu!
Slova unikají
sedícímu
a lží se chlubívá,
kdo vleže si hoví.“

Loki:

„Úspěch mám opravdu

ze svého úsilí:
Trym má tvůj mlat,
vládce tursů;
ten nikdo nikdy už
nedostane,
leč dá-li mu za ženu
žádoucí Freyju.“

Hned se vydali
vyhledat Freyju
a Tór první
pronesl slova:
„Obleč se, Freyjo,
v nevěsty úbor
a pojed' se mnou
k palácům obrů!“

Vztek popad Freyju,
vzkypěla zlostí,
až se otrásly
síně ásů,
ve dví pukl
Brísingů prsten.

Freyja:
„Právem mě budou zvat
posedlou po mužích,
pojedu-li s tebou
v paláce obrů.“

Ihned se sešli
ásové na sněm,
a všechny bohyně

bez výjimky.
Rokovali,
hledali radu,
jak Hlórriðův mlat
mocným vzít obrům.

Tu jasný Heimdall
pevným řek hlasem
— jak všichni vanové
v budoucnost viděl —:
„Odějme Tóra
v nevěsty úbor!
Na rámě mu dejme
náramek Brísingů,
ať na něm zvoní
ze zlata klíče
a ženské sukně
mu spadají k lýtkům,
na prsa mu zavěsme
pestré kameny
a zlatým čepcem mu
očepme hlavu!“

Tu Tór se ozval,
odvážný ás:
„Babou mě budou
bohové zvat,
nechám-li si navléci
nevěsty úbor.“

Loki však pravil,
Laufeyjin syn:
„Přestaň, Tóre,

s prázdnými slovy!
Ihned se obrové
v hrad ásů vrhnou,
z jich moci-li nevyvrveš
svůj mocný mlat.“

Oděli Tóra
v nevěsty úbor,
na rámě mu dali
náramek Brísingů,
kol boků připjali
ze zlata klíče
a suknicí ženskou,
jež spadala k lýtkům,
prsa ozdobili
pestrými kameny
a zlatým čepcem
očepili hlavu.

Tu pravil Loki,
Laufeyjin syn:
„Služebné děvče
ti dělat budu,
pojedu s tebou
do říše tursů.“

Hned byli kozli
přihnání domů.
V postroj zapřažení
pádili rychle.
Zem plála plameny,
pukaly hory.

Ódinův syn jel
do říše obrů.

Tu pravil Trym,
vládce tursů:
„Vstaňte, obři,
upravte sídla!
Vedou mi za ženu
žádoucí Freyju,
Njördovu dceru
z Nóatúnu.

K radosti mé se tu
krávy pasou
se zlatými rohy
a černí býci.
Mám mnoho pokladů
i šperků množství,
jedině Freyja mi
ještě chybí.“

Když k večeru
se všichni sešli
a před obry stálo
opojné pivo,
Tór sám jednoho
býka snědl,
spolykal ženám
kdejakou sladkost.
Sifjin muž vypil
tři sudy piva.

Tu pravil Trym
vládce tursů:
„Nikdy jsem neviděl
statnější nevěstu,
tak chtěvou jídla
a nápoje z chmelu,
tučného masa,
sladké medoviny!“

Chytrá služebná
seděla u stolu
hledajíc odpověď
na obrova slova:
„Osm nocí
nejedla nevěsta,
tolik po objetí
toužila obra!“

Pozdvihl závoj
polibků chtivý,
však daleko uskočil
dozadu v síni.
„Proč uhrančivé jsou
Freyjiny oči?
Z jejího pohledu
oheň plane.“

Chytrá služebná
seděla u stolu,
hledajíc odpověď
na obrova slova:
„Osm nocí
nespala nevěsta,

tolik po objetí
toužila obra.“

Dovnitř vešla
Trymova sestra,
náramek žádala
na nevěstě:
„Sejmi z ruky
rudý prsten,
chčeš-li mou lásku mít
a moji přízeň.“

Tu pravil Trym,
tursů vládce:
„Přineste Mjölln,
posvěťte nevěstu,
položte v klín
kladivo děvě,
spojte nás oba
Váriným slibem!“

Srdce se Hlórriidu
zasmálo v hrudi,
když opět svůj mocný
spatřil mlat.
Trym první padl,
tursů vládce.
Ochromen byl
všechn rod obrů.

Mrtvá se skácela
obrova sestra,
jež na nevěstě

náramek chtěla.
Místo prstenu
pádnou ránu
kladivem dostala
tursova dcera.

Tak mlat zpět získal
Ódinův syn.

Píseň o Alvísovi

Alvís:

„Pro svou nevěstu
jsem si přišel,
ať lavice mi polštáři prostře.
Příliš že nakvap mám
si myslí snad přátelé.
Klid mi však bude doma dopřán.“

Tór:

„Cos to za mládence?
Jak z vosku² máš nos.
Byl jsi snad mezi mrtvými v noci?
Obrům se podobáš
úplně postavou,
pro nevěstu ses nenarodil.“

Alvís:

„Alvís se jmenuji,
pod zemí bydlím,
mé sídlo je v skále.
Dlouhou vážím cestu
k vládci vozu:
slib nikdo by rušit neměl.“

Tór:

„Já jej poruším,
neb otci patří

² Vosková barva – znak bytosti žijící pod zemí.

nad nevěstou největší moc.
Nebyl jsem doma,
když slib ti dali.
Beze mne liché je slovo bohů.“

Alvís:
„Kdo je ten rek,
jenž chce rozhodovat
o životě nejhezčí z žen?
Mezi pobudy jen
jistě patříš.
Která poběhlice tě povila?“

Tór:
„Vingtór se jmenuji,
svět všechen jsem viděl,
syn jsem Sidgranův.
Proti mé vůli jen
vzít si ji můžeš,
svolení ode mne nedosáhneš.“

Alvís:
„S tvým souhlasem chci ji
pro sebe získat,
slib sňatku mi dej!
Má touha je bez míry,
musím ji mít,
nad sních jasnější nevěstu.“

Tór:
„Dívčí lásky ti
dopřát chci,
moudrý můj hoste,

po pravdě-li mi
ze všech světů povíš,
co vědět je má vůle.

Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí:
jak zem se jmenuje,
zahrada lidí,
u rodů v různých říších?

Alvís:
„Zemí ji zvou lidé,
ásově zahradou
a mocní vanové valem;
obři oborou,
álfové nivou
a bohové rosnou rolí.“

Tór:
„Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak nebe se jmenuje,
jež nad námi pne se,
u rodů v různých říších?“

Alvís:
„Nebem je zvou lidé,
bohové oblohou,
a vanové tkáčem větru;
azurem obři,

álfové klenbou
a trpaslíci třpytnou síní.“

Tór:

„Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak měsíc se jmenuje
mezi jasnými hvězdami
u rodů v různých říších?“

Alvís:

„Měsícem u lidí sluje,
u bohů lunou,
v podsvětí poutníkem,
obrům je svítilnou,
světlem trpaslíkům
a álfům měřičem času.“

Tór:

„Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak slunce se jmenuje
nad syny lidí
u rodů v různých říších?“

Alvís:

„Sluncem u lidí,
u bohů lucernou sluje,
v podsvětí pochodní světlou,
plamenem u obrů,

u álfů kolem
a věčným u ásů ohněm.“

Tór:

„Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak mraky se jmenují,
s mocnými bouřemi
u rodů v různých říších?“

Alvís:

„Mraky u lidí,
u bohů matkou bouře,
u vanů větrů hrou slují,
u obrů oblaky
u álfů prameny mlh
a v podsvětí přílbami přírody.“

Tór:

„Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak vítr se jmenuje,
který z hor věje,
u rodů v různých říších?“

Alvís:

„Vítr u lidí,
u bohů vánek
a vichr u věčných vanů;
u obrů fukýř,

u álfů bouře
a v podsvětí pláč meluziny.“

Tór:

„Řekni mi, Alvísi,
který osudy znáš
jistě všech věcí,
jak ticho se jmenuje,
které ve vzduchu tane,
u rodů v různých říších?“

Alvís:

„Ticho u lidí,
u bohů klid,
bezvětrí u věčných vanů;
u obrů dusno,
u álfů mír
a v podsvětí příjemný pokoj.“

Tór:

„Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak moře se jmenuje,
po němž muži plují,
u rodů v různých říších?“

Alvís:

„Mořem u lidí,
u bohů hladinou,
vlnami u věčných vanů;
u obrů domovem úhořů,

u álfů vodou
a širokým v podsvětí proudem.“

Tór:

„Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak oheň sluje,
jenž pro lidi plane,
u rodů v různých říších?“

Alvís:

„Oheň u lidí,
u ásů plamen,
vedro u věčných vanů;
u obrů žeh,
u álfů žár
a v podsvětí požírač větví.“

Tór:

„Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak les se jmenuje,
jenž pro lidi roste,
u rodů v různých říších?“

Alvís:

„Les u lidí,
u vanů hvozd,
u ásů hříva hor;
křoví u obrů,

u álfů houští
a stromový v podsvětí porost.“

Tór:

„Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak se jmenuje
Nörviho dcera
u rodů v různých říších?“

Alvís:

„Noc u lidí,
u ásů mlha
a závoj u věčných vanů;
u obrů oddech,
u álfů tma
a v podsvětí pramen snů.“

Tór:

„Řekni mi, Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak setba se jmenuje,
již sejí lidé,
u rodů v různých říších?“

Alvís:

„Setba u lidí,
u ásů zrno
a výmlat u věčných vanů;
u obrů osivo,

osení u álfů
a v podsvětí bohatství pole.“

Tór:
„Řekni mi Alvísi,
jenž osudy znáš
jistě všech věcí,
jak nápoj se jmenuje,
jež lidé pijí,
u rodů v různých říších?“

Alvís:
„Pivo u lidí,
u ásů úlitba
a víno u věčných vanů:
u obrů chmel,
u álfů doušek
a v podsvětí příjemné opojení.“

Tór:
„Tak mnoho moudrosti
z úst jednoho muže
jsem nikdy neslyšel.
Velkou lstí, skřítku, však
jsem tě přelstil:
příchod tě překvapil dne,
slunce¹⁰ v síň svítí!“

¹⁰ Paprsky slunce jsou pro podzemní bytosti, obry i skřítky, usmrcující.

Baldrovy sny

Na sněm se všichni
ásové sešli,
bohyně všechny
běžely v radu.
Vědět chtěli
vládcové mocní,
proč Baldrovi se zdály
bolestné sny.

Tu vstal Ódin,
otec rodů,
Sleipna ihned
osedlal sedlem,
a na cestu se vydal
do Niflhelu.
Tu psisko spatřil
z podsvětí běžet.

Pes měl prsa
pokryta krví,
na otce kouzel
otvíral tlamu.
Dále jel Ódin
— duněla cesta —
až vysokého dosáh
Heljina domu.

Vyjel Ódin
před východní bránu,

kde, dobře věděl,
byl věštkyně hrob.
Jal se pak pěti
kouzelné zpěvy,
až mrtvá povstala
a promluvila:

„Kdo je ten muž,
neznámý mně,
který mne nutí
k námaze cesty?
Vítr mě ožehl,
ošlehal déšť,
mrtvá pod ranní
jsem ležela rosou.“

Ódin:
„Vegtam se jmenuji,
jsem Valtamův syn,
z podsvětí chci zvěsti
za zvěsti ze světa:
pro koho chystají
s prsteny lavice,
pro koho je podlaha
poseta zlatem?“

Vědma:
„Pro Baldra tu stojí
sladké medoviny
poháry plné,
přikryté štítem.
Strast hroznou tuší
synové ásů.“

Nerada jsem mluvila —
nyní už mlčím.“

Ódin:
„Nemlč, věštkyň,
ptát se nepřestanu,
dokud mi plnou
nepovíš pravdu,
kdo Baldrovi
bude vrahem,
o život oloupí
Ódinova syna?“

Vědma:
„Höd přinese
pověstnou haluz.
On právě bude
Baldrovi vrahem,
o život oloupí
Ódinova syna.
Nerada jsem mluvila —
nyní už mlčím.“

Ódin:
„Nemlč věštkyň!
Ptát se nepřestanu,
dokud mi plnou
nepovíš pravdu:
zda Baldrův vrah
v boji padne,
kdo Höduv zločin
hranicí pomstí?“

Vědma:
„Rind Vála povije
v západní síni;
ten Baldrova
ubije vraha,
Ódinův syn,
sotva noc starý.
Mýt ruce si nebude,
ni hlavu česat,
dokud na hranici neskončí
nepřítel Baldrův.
Nerada jsem mluvila —
nyní už mlčím.“

Ódin:
„Nemlč, věštkyňe!
Ptát se nepřestanu,
dokud mi plnou
nepovíš pravdu:
které to ženy
tak mrtvého želí,
že z krku vrhají
krajkoví k nebi?“

Vědma:
„Nejsi Vegtam,
jak jsem věřila,
a Ódin sám jsi,
otec rodů.“

Ódin:
„Nejsi vědma,
věštkyňe nejsi,

a spíše tří jsi
tursů matka.“

Vědma:
„Jed' domů, Ódine,
a těš se z úspěchu!
Mě nenavštíví
ted' nikdo z mužů,
leč až z pout lstivý
unikne Loki
a strašné moci
strhnou svět v zkázu.“

Píseň o Rígovi

V starých pověstech se vypravuje, jak se jeden z ásů, jménem Heimdall, vydal na cestu a putoval podél pobřeží, až přišel k jednomu dvorci a dal si jméno Ríg. Podle této pověsti je složena tato píseň:

Za dávných časů
dalekou cestou
se ubíral šedivý,
bojovný ás,
silný a rozumný,
rozvážný Ríg.

Přišel k domu
s dveřmi dokořán,
vstoupil dovnitř,
oheň spatřil:
dva staří manželé
u krbu seděli
v kroji po otcích,
Ái a Edda.

Ríg jim dal rád
dobrou radu,
doprostřed si sedl
dlouhé síně,
z každé strany měl
jednoho z manželů.

Chléb překynutý
přinesla Edda,

tuhý a těžký
s tvrdými zrny.
Na plochý stůl
mísu položila
s hustou jíchou
hostu k jídlu.

Ríg jim dal rád
dobrou radu.
Od stolu vstal pak
a znaven šel spát,
doprostřed si lehl
tvrdého lože,
z každé strany měl
jednoho z manželů.

Tak tam strávil
tři noci s nimi,
potom šel odtud
prostřed cesty.
Uběhlo devět
měsíců dlouhých.

Povila Edda
pacholíka,
z pramene vodou
polila chlapce
temné tváře.
Træl dostal jméno.

Pěkně rostl,
prospíval dobře,
až na rukou mu

ztvrdla kůže,
prsty ztloustly,
naběhly paty,
hřbet zhrbatěl,
zhubly tváře.

V mládí už začal
užívat síly,
houžví vázal
haluze v otep,
dříví nosil
celý den domů.

Od krav přišla
křivonohá,
s lýtky spálenými,
ožehlá sluncem,
s ohrnutým nosem
otrokyně.

Doprostřed světnice
usedla dívka,
vedle ní seděl
syn hospodářův:
šeptali spolu,
stlali si postel
otrok každý den
s otrokyní.

Plahočili se,
plodili děti;
jich jména jsou, myslím:
Hreim a Mjósni,

Lút a Vefsi,
Leggjaldi, Fúlmi,
Drumb, Digraldi,
Drött a Hösvi,
Klur a Kleggi¹¹.
Kopali borky,
hnojili pole,
stavěli ploty,
pásli kozy,
poklízeli svině.

Jich dcery byly:
Drumba a Kumba,
Ökkvinkálfa
a Arinnefja,
Ysja a Ambótt,
Eikintjasna,
Tötrughypja
a Trönubeina.
Od nich pochází
otroků rod.

Ríg se pak dal
rovnou cestou,
až přišel k zavřené
závorou síni.
Uprostřed podlahy
uvnitř plál oheň,

¹¹ Jména dětí nesvobodného stavu mají pejorativní přízvuk; jejich volný překlad by zněl: Moula a Hejhula, Louda, Volek, Lundra, Lenocho atd. Dcery: Důra, Kokta, Cundra, Buchta, Coura, Křanda atd.

muž s ženou tam
mlčky pracovali.

Muž sekyrou tesal
vratidlo k stavu,
vous měl přistřižen,
vlas sčesán k čelu,
košili těsnou;
v koutě měli truhlu.

Žena předla,
točila přeslicí,
rozpřáhala rámě,
měřila přízi,
se stuhou na hlavě,
v halence hrudí,
s šátkem kol krku,
kasanou sukni.
Afi a Amma
obývali dům.

Ríg jim dal rád
dobrou radu

.....

.....

.....

.....

.....

od stolu vstal
a znaven šel spát.
Doprostřed si lehl

měkkého lože,
z každé strany měl
jednoho z manželů.

Tak tam strávil
tři noci s nimi.
Potom šel odtud
prostřed cesty.
Uplynulo devět
měsíců dlouhých.

Povila Amma
plavého chlapce,
bystré měl oči
jako ostrůž;
vodou ho skropila,
nazvala sedlákem.
Plné tělíčko pak
plenkou ovinula.

Pěkně rostl,
prospíval dobře,
býky krotil,
hotovil pluhy,
domy stavěl
a stodoly s došky,
robil vozy
a oral rádlm.

Domů přivedli
vládkyni klíčů
v suknici z koziny
sedlákovi

a snachou ji nazvali
v selském čepci.
Žili spolu
spokojeni,
postel si stlali,
pole vzdělávali,
přátele prsteny
podíleli.

Pěkně si žili,
plodili syny,
Dreng byl jeden
a druhý Hal,
další pak Breid,
Bóndi a Smid,
Tegn, Bundinskeggi,
Búi a Boddi,
Brattskegg a Segg.¹²

Dcery pak měly
tato jména:
Snót, Brúd, Svanni,
Svarri, Sprakki,
Fljód, Sprund a Víf,
Feima, Ristill.
Odtud se rozmohly
selské rody.

Kráčel pak Ríg
po rovných cestách,

¹² Jména svobodného rodu jsou již bez příhany. Český převod s uchováním aliterace by asi zněl: Jiskra, Kovář, Kolář, Sedlák, Sládek, Zeman, Zrvavý, Vousáč, Mužák a Vysoký. Dcery: Nevěsta, Hrdá, Hovorka, Bystrá, Pilná, Cnostná, Pyšná a Žena.

až dosáh síně
s dveřmi přivřenými,
kruh železný visel
na veřejích.

Podlaha byla
postlána slámou,
u stolu mladí
seděli manželé,
Otec a Matka
si hleděli v oči.

Laskavý hospodář
si napínal luk,
do toulce ukládal
ostré šípy.
Mladá žena
s pletí jak mléko,
zdobená šperky,
si hladila šat.

Na hlavě čepec,
na hrudi zlato,
v dlouhé sukni,
světlé říze,
s okem zářivým,
oslnivou lící,
a šíjí čistší
než čerstvý sníh.

Ríg jim dal rád
dobrou radu,
sedl si uprostřed

dlouhé síně
mezi mladou ženu
a statného muže.

Matka mu prostřela
prázdný stůl
lněnou přikrývkou
z vzorované látky,
přinesla chleba
z pšeničné mouky
a pobídla hosta,
by pojedl darů.

Postavila na stůl
stříbrné mísy
plné slaniny,
pečených ptáků,
a zdobené poháry
s perlivým vínem.
Pili a mluvili.
Uplynul den.

Ríg jim dal rád
dobrou radu.
Potom povstal,
přichystal postel
a lehl si doprostřed
na hebké lůžko
mezi muže
a mladou ženu.
Tak tam strávil
tři noci s nimi.
Potom šel odtud

prostřed cesty.
Uplynulo devět
měsíců dlouhých.

Po devíti měsících
povila matka
hezkého hochu.
V hedvábné jej
plenky ovinula,
pokropila vodou.
Jasně dítě
nazvali jarlem.
Plavé měl vlasy,
plné tváře,
jak ještěrka
jiskrné oči.

Vyrůstal jarl
v jasné síni,
oštěpem vrhal,
ohýbal luk,
ostřil šípy
cvičil psy v štvání,
na koni jezdil,
kryl se štítem,
mával mečem,
útoky mařil,
závodil v plavání,
zápasil v boji.

Z lesa přišel
Ríg lehkým krokem,
Ríg lehkým krokem

s tajemstvím run.
Své jméno dal chlapci,
synem ho nazval,
uvázal ho
v dědičné jmění,
v dědičné jmění,
majetek rodu.

Odtud se odebral
temným lesem
přes zjíněné skály,
až k síni přijel.
Uchopil štít,
napřáhl oštěp,
koni dal ostruhy,
ohnal se mečem,
zdvih prudký boj,
pobil nepřátele
a přisvojil si
přečetné kraje.

Sám osmnáct
spravoval dvorců,
štědrý byl ke všem,
rozdával šperky,
meče a prsteny,
plavné koně,
nešetřil sponami
ni zlatými náramky.

Poslové jeli
po vlhkých cestách,
až k síni přijeli,

v níž sídlil Hersi,
šťastný s dcerou
šťhlých prstů,
jemné pleti,
Ernou jménem.

Požádali o ni,
odvezli s sebou,
oženili jasného
jarla s Ernou.
Žili spolu,
neznali žalu,
množili rod.
Míjely roky.

První Syn přišel,
potom Chlapec,
Dítě, Klouče,
Mladík, Dědic,
Potomek, Příbuzný
— ve hry se pustili,
vrhali kostky,
v plavání vedli —
Kníže byl další,
poslední Král.

Prospívali
jarlovi potomci,
krotili koně,
vrhali kopí,
robili šípy,
zdobili štíty.

Mladý Král však
měl znalost run,
run života
a run věku,
doved též chránit
oddané muže,
otupit ostří,
utišit moře.

Znal hlasy ptáků,
znal plameny mírnit,
krotit vlny,
starosti klidnit;
moc a sílu měl
osmi mužů.

O runy se sděloval
s jarlem Rígem,
vyznal se ve lsti
víc než jarl;
pilně se snažil,
až sám dosáh práva
zvát se Rígem,
znalcem run.

Mladý Král projížděl
mlázím a hvozdy,
ostrými šípy
tišil ptáky
.....

Tu vrána zvolala
z vysoké větve:

Proč, mladý Králi,
ptáky tišíš¹³?
Spíše bys měl
v sedle sedět
a pádným mečem
porážet vojsko.

Dan a Danp mají
drahé síně,
vznešenější úděl,
než máte vy.
Ti dobře loď
dovedou řídit,
rozdávat ostrou
čepelí rány

.....

.....

¹³ Tišit ptáky – střílet je, takže zmlkli.

Píseň o Hyndle

Freyja:

„Vstaň, děvo děv,
probud' se, drahá
sestro Hyndlo,
jež v sluji bydlíš!
Je tmavá noc,
musíme jet
k veliké svatyni
do Valhally.

Poprosme Ódina,
by nás měl v paměti.
On zlatem odplácí
po zásluze:
Hermoda obdařil
oštěpem, přilbou,
Sigmundovi dal
silný meč.

Jedněm vítězství dává,
jiným bohatství,
výmluvnost mnohým,
někomu moudrost,
lodníkům vítr
a verše básníkům,
mužnou sílu
mnohému reku.

Tórovi přinesu
oběť s prosbou,
aby ti věčnou
věnoval přízeň
(i když rád nemá
nevěsty obrů!)

Svého vlka¹⁴ vezmi,
vyved' ho ze stáje,
ať rychlým krokem
s mým kancem se žene!“

Hyndla:
„Bídně kanec běží
po cestách bohů;
přetížít nemíním
příliš svého oře.

Plnás lsti, Freyjo,
když pokoušíš mě.
Svým pátravým okem
mně prozrazuješ,
že po boku máš
milého muže,
mladého Óttara,
Innsteinova syna.“

Freyja:
„Pošetilás, Hyndlo!
Jen zdát se ti může,
že muž mě provází

¹⁴ Obryně a vědmy jezdily na vlčích.

na pouti k Valhalle.
Zlaté štětiny zde
mého kance září,
Hildisvína,
ježž darem mi dali
dva skřítci dovední,
Dáin a Nabbi.

Sesedněm nyní
ze zdobených sedel
a o rodech si
promluvme reků,
bohatýrů
vzešlých z bohů.

V sázku vešli
o vlašský kov
mladý Óttar
a Angantýr.
Poskytnout třeba
pomoc mládci,
by převzít moh dědictví
po svých předcích.

Oltář mi svatý
z kamene svázal,
čerstvou jej olíčil
obětní krví.
Nyní se skví
jak zlaté sklo.
Óttar měl vždycky
k bohyním úctu.

Nyní mi vyjmenuj
významné předky,
rodokmeny
slavných reků:
kdo patří k Skjöldungům,
kdo k Skilfingům,
kdo k Ödlingům,
kdo k Ylfingům,
kdo k zemanů
a kdo k hersů rodu,
všechny mocné
muže v světě.“

Hyndla:
„Ty, Óttare,
jsi Innsteinův syn;
Innstein se narodil
Álfovi Starému,
Álf Úlfovi,
Úlf Sæfaru,
Sæfar Svanovi Lišce.

Matka tvého otce,
s ozdobou šperků,
kněžka Hlédís,
hleděla do věků.
Fródi byl jí otcem
a Friaut matkou.
Celý ten rod
se počítá k rekům.

Áli kdys patřil
k prvním mužům,

před ním Hálfdan,
nejvyšší Skjöldung;
bitvy sváděl,
v nichž vítězem býval.
Svým pleněním v celém
proslul světě.

K příbuzným Eymunda
se počítal směle,
Sigtrygga ubil
ostrým mečem;
vznešenou Álmveig
si za ženu vzal,
zplodili spolu
osmnáct synů.

Odtud Skjöldungové,
odtud Skilfingové,
odtud Ödlingové,
odtud Ynglingové,
potomci reků
a hersů rodu,
všichni mocní
muži v světě.
To vše tvůj rod je,
Óttare, tupče!

Plavá Hildigunn
ji porodila,
dcera Svávy
a Sækonunga.
To vše tvůj rod je,
Óttare, tupče!

Má cenu vědět to;
chceš slyšet víc?

Dag si vzal Tóru,
jež život dala
předním rekům
celého rodu.
K nim patří Fradmar
a oba Frekové,
Ám, Jösurmar,
Álf Starý, Gyrd.
Má cenu vědět to;
chceš slyšet víc?

Ketil byl jejich druh,
Klyppův dědic,
otec matky
tvé vlastní matky.
Přemoudrý Fródi
před Kárem se zrodil,
nejstarší však
ze všech byl Álf.

Pak Nanna tu byla,
Nökkviho dcera,
její syn se stal
svakem tvého otce;
rod to rozložitý,
radost jej vyprávět
(znala jsem oba:
Brodda i Hörva)
to všechno tvůj rod je,
Óttare, tupče.

Ísólf a Ásólf,
synové Ölmóda
a Skúrhildy,
Skeggiho dcery —
přičíst ještě musíš
přemnoho reků;
to všechno tvůj rod je,
Óttare, tupče!

Gunnar Bálk,
Grím Ardskafi,
Tóri Járnskjöld,
Úlf Gínandi,

Búi a Brámi,
Barri a Reifni,
Tind a Tyrfing
a dva z Haddingů;
(to všechno tvůj rod je,
Óttare, tupče!)

Na východě v Bólmu
všichni se zrodili
Arngrímovi synové
a Eyfuřini;
s řevem berserků
řádili všude,
jak oheň se hnali
po zemi, moři;
to všechno tvůj rod je,
Óttare, tupče!

Oba jsem znala,
Brodda i Hörva;
v družině byli
Hrólfova dvora
.....
všichni zrozeni
z Jörmunrekka,
Sigurdova zetě
— slyšte mou zvěst —
zkázu rozséval
Fáfniho zhoubce.

Sigurd, jak víš,
pocházel z Völsunga,
z Hraudunga pak
zase Hjördís,
Eylimí však
byl z Ödlingů.
To vše tvůj rod je,
Óttare, tupče!

Gunar a Högni,
Gjúkovi dědici,
a stejně Gudrún,
jejich sestra —
ač Guthorm nebyl
z Gjúkova rodu,
přec jich obou
byl věrným bratrem —
to vše tvůj rod je,
Óttare, tupče.

Harald Hilditönn,
zrozený z Hröreka,
mocný vládce,
měl matkou Aud,
moudrou Aud,
Ívarovu dceru,
a Rádbard byl
Randvého otcem;
ti všichni svěřenci
věčných bohů
jsou tvého rodu,
Óttare, tupče!

Jedenáct bylo
spočteno ášů,
když Baldr klesl,
bůh, na hranici.
Váli pomstít ho
projevil vůli,
a vskutku pak ubil
vraha svého bratra.
To vše tvůj rod je,
Óttare, tupče!

Baldrovým otcem
byl Burův dědic,
Frey pojal Gerdu,
Gymiho dceru,
z rodu obrů,
a Aurbodý.
Tjasi patřil
též k jejich rodu,

skalní obr
s dcerou Skadi.

Mnoho ti vyprávím,
vyzradím víc
— je k prospěchu vědět to —
Chceš ještě poslouchat?

Haki byl nejlepším
Hvedniným synem
a Hjörvard byl
Hvedniným otcem,
Heid a Hrosstjóf
potomky Hrírna.

Všechny vědmy
z Vidólfa jsou,
všech věstců však
Vilmeid je otcem
a černokněžníků
Černohlav;
obři pak všichni
z Yma vzešli.

Mnoho ti vyprávím,
vyzradím víc
— je k prospěchu vědět to —
Chceš ještě poslouchat?

Jeden byl zrozen
v začátku věků
přemocný bojovník
božského rodu;

devět ho zrodilo,
dobrého knížete,
obřích děv
při okraji země.

Mnoho ti vyprávím,
vyzradím víc
— je k prospěchu vědět to —
Chceš ještě poslouchat?

Gjálp jej zrodila,
Greip jej zrodila,
Eistla ho zrodila
a Eyrgiafa;
Ulfrún ho zrodila
a Angeyja,
Imd a Atla,
a Járnsaxa.

Svou moc zmnožil
mocí země,
chladného moře
a krví kance.

Mnoho ti vyprávím,
vyzradím víc
— je k prospěchu vědět to —
Chceš ještě poslouchat?

Vlka zplodil
Loki s Angrbodou
a Sleipniho
se Svadilfarem;

ze všech nejhorší
nestvůra byla
zplozena bratrem
Býleistovým.

S popelem z lípy sněd
Loki ženské srdce.
Zpola sežehnut byl
ten paměti kámen —
Lopt obtěžkal
z útrob zlé ženy;
odtud v světě vzešly
všechny strigy.

Moře se vzdouvá
až k nebi vzhůru,
zaplavuje zemi,
vzduch se propadá;
odtud věje
ostrý vichr.
Osudem věčným
je určen pád bohů.

Jeden byl zrozen
nad jiné větší,
svou sílu zmnožil
silou země,
bezměrné je
bohatství jeho,
zpřízněn je rek
se všemi rody.

Tu přijde jiný,
mocnější ještě,
jež však nikomu
jmenovat nesmím.
Sotva kdo dále
vidí v dobu,
než kdy Ódin
s vlkem se utká.“

Freja:
„Přines mému kanci
paměti nápoj,
by po třech dnech
dovedl odříkat
všechna slova
vědminy řeči,
až s Angantýrem
bude vyčítat rody.“

Hyndla:
„Spěchej odtud!
Spát se mi chce.
Sotva ti už
splním tvé přání.
Běháš, poběhlice,
po nocích venku
jako Heidrún,
jež s kozly se honí.

Lítalas za Ódem
bez ustání;
více ti pod sukně
rukou sáhlo.

Běháš, poběhlice,
po nocích venku
jako Heidrún,
jež s kozly se honí.“

Freyja:
„Ohněm tě, obludo,
ohradím,
že neunikneš
živá odtud.“

Hyndla:
„Oheň plát vidím
a zemi v plamenech;
sotva kdo z bytostí
ujde smrti.
Nalej Óttarovi
v pohár nápoj
smíchaný s jedem;
ať je mu k zmaru!“

Freyja:
Pranic nezmohou
tvá prokletá kouzla,
nevěsto obrů;
neštěstím hroz si!
Zdráv bude Óttar pít
opojný nápoj,
na bozích mu vyžádám
života zdar.“

Píseň o Svipdagovi

1. Gróina kouzelná píseň

Svipdag:

„Probud' se, Gróo,
probud' se, matko,
budím tě před mrtvých branou.
Vzpomeň si jen,
že sama vyzvalas
syna k své mohyle.“

Gróa:

„Co svírá srdce
synáčku mému,
jaké tě potkalo
protivenství,
že matku voláš,
která v mohylu vešla
a ohradu lidí opustila?“

Svipdag:

„Zlou hru na mne lstivá
nastražila žena,
jež mého otce objímala.
Jít mi kázala,
kam nikdo nedošel,
k milostné Menglödě.“

Gróa:

„Dlouhá je cesta,

dlouhé putování,
daleko sahá lidská láska.
Kéž vyplní se,
po čem vůle tvá touží,
a osud tě ochrání.“

Svipdag:
„Dej na cestu mi
dobré písně,
pomoz mi v protivenství.
Jinak mě jistě smrt
cestou stihne.
Jsem přece jen příliš mlád.“

Gróa:
„První ti zapěji
silnou píseň,
již Ran pěl Rindě.
Zahod' vše,
co je ti zatěžko,
vůdcem buď sobě sám.

Druhou ti zapěji:
když dalekým světem
se bez radosti budeš brát,
Urdiny zpěvy
necht' ti jsou záchranou
na všech strmých stezkách.

Třetí ti zapěji:
když proudy tě ohrozí
zátopami a záhubou,
necht' Horn a Rud se

k podsvětí obrátí
a na věky před tebou vyschnou.

Čtvrtou ti zapěji:
když připraven stojí
nepřítel tvůj tě přepadnout,
necht' mysl jeho
se v mžiku obrátí
a v přítele se ti promění.

Pátou ti zapěji:
až okovy těžké ti
přinesou k ujařmení,
slavnou ti zazpívám
svobody píseň
a pouta ti z nohou spadnou.

Šestou ti zapěji:
na šedém moři
když v těžké se ocitneš tísní,
necht' vítr se uklidní
i divoké vlny
a popřejí ti pokojné cesty.

Sedmou ti zapěji:
když na skalách tě
stihne mrzutý mráz,
před smrtelným chladem tě
chránit bude,
tvé údy před omrznutím.

Osmou ti zapěji:
až ubírat se budeš

noční mlhou a tmou,
ať ti ze záhrobí
zloba neublíží
žádné pokřtěné ženy.

Devátou ti zapěji:
dáš-li se do sporu
s ozbrojeným obrem,
měj odvážnou mluvu
i mužné srdce
a moudrou si zachovej mysl.

Nikdy se neboj
nebezpečné cesty
a žádná nehoda ti nebraň v lásce.
Na prahu jsem stála¹⁵
pevně zapuštěném,
když jsem ti kouzelné pěla písně.

Matčina slova
měj na mysli, synu,
věrně je v paměti podrž:
plné štěstí tě
provázet bude,
když se vždy rozhodneš podle mých rad.

¹⁵ Položení nohy na kámen při slibech a přísahách mělo symbolický význam jako položení ruky na posvátný kruh oltáře.

2. Píseň o Fjölsvinnovi

Před hradbou jej viděl,
jak vystupuje
ke strmým sídlům tursů.

Fjölsvinn:
„Vrať se odtud
po vlhkých cestách.
Zde nenajdeš, nešťastný, útočiště.“

Svipdag:
„Jaká to obluda
obchází před bránou
horké plameny hradeb?“

Fjölsvinn:
„Po čem pátráš,
po čem se pídíš,
co chceš, proklatče, poznat?“

Svipdag:
„Jaká to obluda
obchází před branou
a návštěvníka nepozve dovnitř?“

Fjölsvinn:
„Bez úcty, pohrdán
jsi životem prošel;
rychlým krokem se odtud klid!“

Fjölsvinn se jmenuji,
jist jsem si vtípem,
s jídlem však šetrně jednám.

Sem do dvora
se nikdy nedostaneš,
a táhni už, tuláku, odtud!“

Svipdag:
„Sotva kdo se odvrátí
od rozkoše očí,
od toho, co je pohledu pastvou.
Hradby tu září
kol zlatých síní,
zde bych chtěl své sídlo mít.“

Fjölsvinn:
„Řekni mi, smělče,
komu jsi synem,
kdo se k tvým příbuzným počítá?“

Svipdag:
„Vindkald se jmenuji,
můj otec byl Várkald
a Fjölkalld můj dobrý děd.

Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
kdo zde vévodí
a všechnu vládu má
ve skvělých ze zlata síních?“

Fjölsvinn:
„Menglöd se jmenuje,
již matka počala
se Svafrtorovým synem.

Ona sama zde vévodí
a všechnu vládu má
ve skvělých ze zlata síních.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
jak mříž se jmenuje,
nad níž u bohů
nic nebezpečnějšího není?“

Fjölsvinn:

„Trymgjöll se jmenuje
a tři ji zhotovili
synové Sólblinda.
V pouta se chytí
každý poutník,
který se ji pokusí pozvednout.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
jak hradba se jmenuje,
nad níž u bohů
nic nebezpečnějšího není?“

Fjölsvinn:

„Gastropni se jmenuje.
Já jsem ji z Leibrimova
postavil ledví
a tak jsem ji podepřel,

že pevně bude stát
do samého soumraku světa.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
jak psi se jmenují

.....
.....“

Fjölsvinn:

„Gíf jeden se jmenuje
a druhý Geri,
je-li tvá vůle to vědět.
Jedenáct strážců zde
síň bude hlídat
do samého soumraku světa.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
nevejde nikdo
nikdy dovnitř,
když psí čeládka spí?“

Fjölsvinn:

„Střídavý byl jim
spánek určen,
když k strážci byli stanoveni.
Jeden spí v noci

a jeden ve dne,
nikdo se dovnitř nedostane.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
zda možno jim hodit
kus masa k žrádlu
a zatím dovnitř se dostat?“

Fjölsvinn:

„Dvě tučné pečeně
má Vidofni v těle,
je-li tvá vůle to vědět.
Muž, který jim dá
toto maso,
může se dovnitř dostat.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
jak strom se jmenuje,
který rozestírá
kolem světa své větve?“

Fjölsvinn:

„Strom Mímův se jmenuje
a žádný muž neví,
z kterých kořenů roste,
čím jednou padne,

sotva kdo poví,
ocel ni oheň ho nezničí.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
k čemu je plod
posvátného stromu,
ježž ocel ni oheň nezničí?“

Fjölsvinn:

„Plod jeho se
v plameny položí,
když nový život žena má dát.
Ven vyhání,
co vyhnat je třeba,
takovou má moc mezi lidmi.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
jak kohout se jmenuje,
který v koruně sedí
a celý zlatem září?“

Fjölsvinn:

„Vidofni se jmenuje,
ve větvích sedí
mocného Mímiho stromu
a trpkým smutkem

stále naplňuje
Surta a Sinmaru.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
zda zbraň je,
jež by Vidofna zabila,
poslala ho do podsvětí?“

Fjölsvinn:

„Lævatein je zbraň,
v níž Lopt vryl runy
u mříže mrtvých;
v Sægjarnově skříni
u Sinmary leží
a na devět je zamčena zámků.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
zda se vrátí,
kdo se na cestu vydá,
by získal tu zbraň?“

Fjölsvinn:

„Bezpečně se vrátí,
kdo se na cestu vydá,
by získal tu zbraň,
skvost vzácný-li přinese

a přání tak splní
bohyni zářného zlata.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
zda je tak skvělý
skvost mezi lidmi,
že by v něm obryně oblibu našla?“

Fjölsvinn:

„Skvělý srp,
který ve svalech
Vidofniho vězí,
Sinmaře přines,
a ona ti půjčí
svou smrtící zbraň.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
jak síň se jmenuje,
již objímají
pověstné plameny?“

Fjölsvinn:

„Lýr se jmenuje
lesklá síň
na hrotu skvoucí skály.
Jen zvěst o pokladech

tohoto paláce
dojde k dětem lidí.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
kdo z ásů postavil,
co uvnitř jsem spatřil
za hořící hradbou?“

Fjölsvinn:

„Uni a Íri,
Óri a Bari,
Var a Vegdrasil,
Darri a Ári,
Delling, Atvard,
Lidskjálf, Loki.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
jak skála se jmenuje,
na níž sedět vidím
nádhernou nevěstu?“

Fjölsvinn:

„Lyfjaberg je skála,
jež dlouho již přináší
nemocným zdraví a zdar.
Choré ženě

žádost se vyplní,
když na hřbet vystoupí hory.

Svipdag:
„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
jak dívky se jmenují
divukrásné,
které v míru u Menglödy dlí?

Fjölsvinn:
„Hlíf jedna,
druhá Hlíftrasa,
Tjóðvarta třetí,
Björt a Bleik,
Blíd a Fríd,
Eir a Aurboda.“

Svipdag:
„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
ochrání všechny,
kdo oběť jim přinesou,
když pomoci budou potřebovat?“

Fjölsvinn:
(„Všechny ochrání,
kdo oběť jim přinesou
na posvátné půdě.
Není nebezpečí,

v němž by neposkytly
svou plnou pomoc.“

Svipdag:

„Pověz mi, Fjölsvinne,
nač se tě zeptám
a co vědět je má vůle:
zda žije muž,
který v Menglödině
sladkém spočine objetí?“

Fjölsvinn:

„Není mezi muži,
kdo by v Menglödině
sladkém spočinul objetí,
leč Svipdag jediný:
jen jemu byla slíbena
za ženu žádoucí Menglöd.“

Svipdag:

„Otevři dveře,
dovnitř mě pusť,
zde vidíš Svipdaga stát.
Neb aspoň vyzvědět jdi,
proti vůli-li není
Menglödě moje milování.“

Fjölsvinn:

„Menglodo, slyš:
muž sem přišel,
jdi přítele přivítat!
Psi dorážejí,

dům se otevřel,
Svipdag sám vkročil v tvou síň.“

Menglöd k Fjölsvinnovi:
„Havrani hladní
ať ti z tvé hlavy
v oprátce oči vyklovou,
je-li to lež,
že z lásky ke mně
muž do mých síní zavítal.“

Menglöd k Svipdagovi:
„Jak jsi sem přijel,
po jakých cestách,
jaké jméno ti doma dali?
Znamení rodu
a jméno chci znát,
jsem-li ti osudem určena.“

Svipdag:
„Svipdag se jmenuji,
Sólbjart byl můj otec,
mrazivou cestou jsem musel sem jet.
Urdinu výroku
utéci nelze,
i kdyby hanbou hrozil.“

Menglöd:
„Bud' mi vítán,
má vůle je splněna.
Polibek pozdravu následuj.
Pohled na milého

vždy toho potěší,
kdo láskou lne k druhému.

Dlouho jsem seděla
na Lyfjabergu,
čekala na tebe den co den.
Teď se vyplnilo,
co vůlí mou bylo,
žes přišel, milý, do mých síní.

Tolik jsem po tvém
toužila náručí —
stejně jak ty po mé lásce.
Teď už je pravda,
že spolu půjdem
a nic nás v životě nerozloučí.“

II
PÍSNĚ
HRDINSKÉ

Píseň o Völundovi

O Völundovi. Ve Švédsku žil král jménem Níud. Měl dva syny a dceru, která se jmenovala Bödvild. Tehdy žili také tři bratři, synové krále Finů. Jeden se jmenoval Slagfinn, druhý Egil, třetí Völund. Všichni tři jezdili na lyžích a lovili zvěř. Jednou přišli do Úlfdalů a postavili si tam dům. Nablízku bylo jezero, zvané Úlfsjár. Jednou časně zrána spatřili na břehu jezera tři ženy, jak předou len. Vedle nich ležela jejich labutí roucha. Byly to valkyrje. Dvě z nich, Hladgunn, které říkali Svanhvít, to jest bílá jak labuť, a Hervör, kterou zvali Vědma, byly dcery krále Hlödva, třetí, Ölrún, byla dcerou krále z Vallandu. Bratři si je odvedli domů. Egil si vzal Ölrúnu, Slagfinn Svanhvítu a Völund Alvitru, Vědmu. Tak tam žily sedm let. Potom však odletěly vyhledat boj a již se nevrátily. Egil se vypravil hledat Ölrúnu a Slagfinn Svanhvítu. Völund však zůstal v Úlfdalech. Byl to nejdovednější muž, o jakém vypravují staré pověsti. Král Níud ho dal zajmout, jak o tom vypravuje tato píseň:

Letěly panny
nad černými lesy,
labutí děvy,
los určit v boji.
Na břehu usedly
k odpočinku;
líbezné ženy
len drahý předly¹⁶.

¹⁶ Nelze srovnávat se scénami ručních ženských prací v některých pozdních eddických písních. Zde valkyrje letí určovat osud mužů v boji. Příklad len tedy znamená určovat osud.

Objala jedna
Egila paží,
k hrudi své bílé
tiskla mu hlavu.
Druhá, Svanhvít,
v světlém hávu

.....

Třetí smělá
sestra jejich
Völunda kolem
krku vzala.

Sedm zim tak
seděly spolu,
osmou však těžkou
nyly touhou,
deváté zimy
odlétly v dálku.
Děvy toužily
v temné lesy,
labutě bílé,
popouzet v boj.

Z lovu se vrátil
dovedný Völund

.....

Slagfinn a Egil,
síň našli prázdnou.
Hned byli uvnitř,
hned zas venku,
marně se muži
rozhlíželi.

Egil jel na východ
za Ölrúnou,
na jih Slagfinn
za Svanhvítou.
Samotný Völund
v Úlfdalech zůstal.
V zlato rudé
rubíny sázel,
prsten k prstenu
umně pojil.
Tak na svou čekal
světlou ženu,
naději neztrácel
v její návrat.

Nídud se dověděl,
Njárů vládce,
že samotný Völund
v Úlfdalech sedí.
Vyjeli v noci
válečníci
v brnění z oceli,
olbřímí muži,
šťítý se leskly
při srpku luny.

Skočili s koní
sedlaných reci,
dovnitř vešli
dlouhé síně;
viděli na lýku
prsteny viset,

sedm set jich
sám měl Völund.

Sňali je z lýka,
navlékli znova,
jen jeden jediný
nenavlékli.

.....
Vtom se vrátil
dovedný Völund,
z daleké cesty
znavený rek.

K pečení medvědí
přichystal maso;
vysoko borové
vzplanulo chrastí,
jež vítr vysušil
Völundovi.

Na kůži z medvěda
kníže álfů
usedl potom,
prsteny počítal:
jeden mu chyběl.
Že Hlödvova chytrá
dcera má jej,
myslil si rek,
že vrátila se
k Völundovi.

Dlouho tak seděl,
až upadl v spánek.

Však probudil se
radosti prost:
ruce měl pevnými
sevřeny pouty
a kolem kotníků
kusy želez.

Völund:
„Který z knížat
pro mne skul pouta,
v příbytku mém
lstivě mě přepad?“

Tu pravil Níðud,
Njárů vládce:
„Kde jsi našel
poklady naše,
moudrý álfe,
zde v Úlfdalech?
Zlato zde nebylo
na Granově cestě,
a daleko odtud jsou
útesy Rýna.“

Völund:
„Větší nám patřily
poklady doma,
když bez žalu jsme
tam s ženami žili.

Hladgunn a Hervör
z Hlödva vzešly,

krásná Ölrún
z Kíara krále.“

... dovnitř vkročila
dlouhé síně,
pak zůstala stát
a ztišila hlas:
„Příjemný není,
kdo z lesa přijde.“

Král Nídad dal své dceři Bödvildě zlatý prsten, který sňal Völundovi z lýka, a sám se opásal mečem, který patřil Völundovi. Královna pak pravila:

„Zuby cení,
když zhlédne meč
a na prstě Bödvildy
prsten spatří.
Oči mu září
jak hladké zmiji.
Šlachy mu všechny
přeřezte šmahem,
ať do smrti sedí
v Sævarstadu!“

Tak se stalo, že mu přeřezali šlachy na kolenou a že ho usadili na ostrově jménem Sævarstad, ležícím nedaleko pevniny. Tam hotovil králi různé skvosty. Nikdo však k němu nesměl, kromě krále. Völund pravil:

„Nídadovi po boku
meč se blýská,
jejž sám jsem naostřil,
jak nejlíp jsem doved,

ježž sám jsem zakalil
k záhubě mužů.
Nikdo Völundovi
nevrátí meč,
nikdy ho v kovárně
už neuvidím!
Náramky rudé
nevěsty mojí
Bödvild nosí
bez pokuty.“

Bez spaní seděl,
kladivem bušil,
nástrahu lstivě kul
Nídadovi.

Dva chlapci si prohlédnout
poklady přišli,
synové Níadada,
do Sævarstadu.

Zamířili k truhle,
žádali klíče,
jich osud byl rozhodnut,
když pohlédli dovnitř.
Spoustu skvostů
spatřili bratři,
rudých šperků
z ryzího zlata.

Völund:
„Přijďte sami zas,
přijďte hned zítra!

Dám vám všechno
zlato darem.
Však neříkejte sluhům
ni služebným v síni,
nikomu z domu,
že ke mně jdete.“

Brzo ráno
bratr řek bratru,
chlapec řek chlapci:
„Pojďme si prohlédnout
prsteny zlaté!“

.....
Zamířili k truhle,
žádali klíče;
jich osud byl rozhodnut,
když pohlédli dovnitř.

Usekl hlavy
oběma hochům,
nohy ukryl
pod ohništěm.
Lebky jejich
lesklým stříbrem
potáhl Völund
a knížeti poslal.

Drahé urobil
kameny z očí
a poslal je krásné
králově ženě.
Ze zubů hochů
zrobil šperk skvostný,

náhrdelník
Nídadově dceři.

Bödvild vzala
.....
chválila prsten —
byl však už puklý.
„Netroufám si
než tobě to svěřit.“

Völund pravil:
„Tak ti spravím
prasklý prsten,
že ozdobou krásnější
se bude zdát otci
a mnohem lepší
tvojí matce
a stejně krásný
tobě samé.“

Pivem ji opil
proradný rek;
na židli usedla
a upadla v spánek.

Völund:
„Nyní jsem pomstil
potupu svoji
na kletém knížeti
všechnu krom jedné.
.....
.....“

„Co mně vadí,“
pravil Völund,
„že pacholci mi
přeřízli šlachy!“
Se smíchem se Völund
do výše vznesl,
s pláčem se dívka
vracela v palác.
Bála se pro útěk
milého Bōdvild,
úzkost měla
z otcovy zlosti.

Venku krásná stála
králova žena;
dovnitř vešla
dlouhé síně
— Völund se snesl
na sloup hradby —
„Jsi vzhůru, Nídade,
Njárů králi?“

Nídad:
„Stále jsem vzhůru,
bez vůle bloudím,
spánek mě mívá,
co syny jsem ztratil.
Hlavu mráz zchladil
zlých tvých rad.
S Völundem musím
nyní mluvit.

Řekni mi, Völunde,
álfů vládce,
co se stalo
s mými syny?“

Völund:
„Přísahat mi
ředem musíš
při přídi lodi,
při hraně štítu,
při hřívě oře,
při ostrí meče,
že neublížíš
nevěště mé,
že žít necháš
Völundovu ženu,
i když mé ženě
jste život dali,
i když syna mám
ve vaší síni.

Jdi do mé dílny,
kterous dal zřídít,
tam najdeš měchy
smočené krví:
usek jsem hlavy
oběma hochům,
jich nohy ukryl
pod ohništěm.

Lebky jejich
lesklým stříbrem
jsem potáhl zvenčí

a tobě je poslal,
drahé jsem urobil
kameny z očí
a poslal je krásné
králově ženě.

Ze zubů hochů
šperk jsem zrobil,
náhrdelník,
Nídadově dceři.
Nyní Böldvild
pod srdcem nosí,
vás dvou
jediná dcera.“

Nídad:
„Není slov,
jež víc by mě sklíčila,
za něž bych, Völunde,
více tě proklel.
Však kdo je tak vysoký,
by s koně tě strhl,
kdo je tak silný,
aby tě sestřelil,
když se vysoko
k oblakům vzneseš?“

Se smíchem se Völund
k oblakům vznesl
a neveselý dole
Nídad zůstal.

Nídad:
„Vstaň, Takkráde,
věrný můj sluho,
a řekni Bödvidě
brvooké,
by přistrojena
přišla k otci.“

Nídad k Bödvidě:

„Je pravda to,
co pravil mi Völund,
že vy dva spolu jste
seděli v dílně?“

Bödvid:
„Je pravda to, otče,
co pravil ti Völund:
my dva jsme spolu
seděli v dílně.
Věčně tu chvíli
si vyčítat budu.
Bránit se mu
bylo těžké,
bránit se mu
bylo marné.“

První píseň o Helgim, vítězi nad Hundingem

Když v úsvitu věků
křik orlů se rozléhal
a z nebe se řítily
přívaly vod,
tehdy Helgimu,
hrdinovi,
Borghild život
v Brálundu dala.

Noc byla nad dvorem,
přilétly norny,
aby osud
určily reku:
ve vínek mu daly
vlohy vůdce,
knížat všech měl se
králem státi.

Vlákna osudu
v osnovu tkaly
bojovníku
v brálundském hradu.
Rozprostřely
zlatou přízi
v jasně světlé
měsíční síni.

Z východu na západ
napjaly konce:
uprostřed ležela
vládcova říše.
Na sever hodila
Neriho sestra
též jedno vlákno,
by drželo věčně.

Malá jen Ylfinga
tísnila úzkost,
děsila matku,
jež povila dítě.
Havran řek havranu
— v haluzích seděli,
ve větvích, hladoví:
„Já něco vím:

V brnění stojí
Sigmundův syn,
dnes narozený
— den právě vzešel —
ostré má oči
jako orel,
vlků je přítelem.
Veselí bud'me!“

Svého vůdce v něm
viděla družina,
všichni se těšili
na šťastný věk.
Sám kníže přišel
přímo z boje,

by synovi podal
česneku stvol¹⁷.

Jméno Helgi mu
darem dal, Hringstad,
Sólfjelly, Snæfjelly
a Sigarsvally,
Hringsted, Hátún
a Himinvangy,
břitký meč
bratru Sinfjötla.

Prospíval v přízni
příbuzenstva
rek urozený,
těšil se úctě.
Rozdával zlato
odvážným rekům,
krvavou kořistí
neskrblil vládce.

Dlouho nenechal
na boj čekat.
Sotva počítal
patnáct zim,
už udatného
Hundinga ubil,
který léta vlád
krajům a lidem.

¹⁷ Symbol vlády na zemi. Česneku byly připisována nejen léčivá, ale i kouzelná moc.

Žádali na synu
Sigmundovu
Hundinga potomci
prsteny, poklad,
neb pomstou byli
povinni rodu
za loupež zlata,
za zhoubu otce.

Pokutu rodu
odmít rek splatit,
smrt hrdinovu
zlatem smířit.
Věřil pevně
v divokou vřavu
oštěpů ostrých,
v Ódinův hněv.

Spěchají muži
na sněm mečů,
ježž na Plamenných
si určili pláních.
Porušen je
Fródiho pokoj,
Vidriho psi
kořist větří.

Usedl hrdina
pod Orním vrchem,
když Álfa ubil
a Eyjólfu,
když Hjörvarda skolil
a Hávarda

a Hundingův vyhubil
všechn rod.

Tu vzplála záře
z Plamenných plání
a z bílého ohně
vyšlehly blesky.
V přilbách se hnaly
po nebi panny,
brnění měly
zbroceno krví,
z oštěpů paprsky
jim žhavé plály.

Brzo ráno
zavolal bojovník
z Vlčího pole
na jižní panny,
nechtějí-li
na noc jednu
odjet s reky.
Oštěpy řinčely.

Na hřebci sedíc
Högniho dcera
pravila reku
— štítů ryk umlk —:
„Myslím, že jinou
práci máme
než s dárcem prstenů
popíjet pivo.

Slíbil můj otec,
mne, svou dceru,
sveřepému
Granmara synu.
Já však jsem, Helgi,
o Hödbroddu řekla,
že stejně je smělý
jak kočky syn.

Za málo nocí
násilník přijde,
nevyzveš-li
na souboj reka,
nevyrveš-li mu
nevěstu z rukou.“

Helgi:
„Neboj se, vládkyně,
Ísungova vraha!
Uvidíš, že ostrý
meč můj se ozve,
leč že by smrt
dříve mě stihla.“

Poslal vládce
posly věrné
přes moře sezvat
k boji vojska,
nabídnout bohatě
bojovníkům
zářivého
hojnost zlata.

„Poručte, by
připraveni
vyplout byli
od Brandských břehů!“
Náramků dárce pak
na místě čekal,
až připluli
v počtu velkém
hrdinové
z Hedinseye.

Od příkrých skal
Stafnsneských
vypluly zlatem
zdobené lodě.
Tu Helgi se zeptal
Hjörleifa slovy:
„Spočetls číslo
skvělých reků?“

Kralevic odvětil
kralevici:
„Těžko je spočítat
trönoeyrské
dlouhé lodi
dobyvatel,
jež právě vplouvají
do Örfvasundu.

Dvanáct set je
statečných mužů!
V Hátúnu však
hrdinů je

dvakrát tolík;
ted' dojde k boji.“

Tu strhl velitel
lodní stany,
vzbudilo se
knížecí vojsko,
mužové uzřeli
na nebi úsvit,
rekové plachty
rozvinuli
vysoko na stěžních
ve Varinsfjordu.

Odrazilo
od břehu loďstvo,
příd' vlny pěnila,
praštěla vesla,
štít tloukl o štít,
v třeskotu mečů
do válečné mířili
vikinzi vřavy.

Tu slyšet bylo,
když setkaly se
Kólžiny sestry
a dlouhé kýly,
jak by příboj se tříštil
a pukaly skály.

Poručil Helgi
výš zdvihnout plachty
— vln se nelekli

vikingové —
když oře s kormidly
Ægiho dcera
strhnout chtěla
do svých sídel.

Statečná však
seshora Sigrún
je samé chránila
i jejich lodě:
rychle se vyrvali
Ráně z ruky
mořští hřebci
u Gnipských hvozdů.

Večer potom
v Unavágách
plout mohla pyšně
plavidla reků.
Nepřátelé
s nenávistí
na loďstvo hleděli
ze Svarinshaugu.

Zeptal se reků
zlostně Gudmund:
„Kdo je velitel,
jenž vojsko vede,
mocné zástupy,
na naši zemi?“

Rudý štít byl
na ráhno zdvižen,

okraj jeho
zářil zlatem.
Sinfjötli,
jenž stráž měl v sundu,
na otázku
odpověď znal:

„Řekni večer,
až k veprům půjdeš
a psům budeš
předkládat žrádlo,
že Ylfingové
od východu přišli,
po boji toužící,
ke Gnipské pláni.

Tam nyní Hödbrodd
najde Helgiho
s odvážnou myslí
uprostřed loďstva,
jenž často sytil
skalní orly
kdyžs ty u žernovu
ženy líbal.“

Gudmund:
„Špatně si vzpomínáš
starých zvěstí,
když hanlivě mluvíš
o hrdinech!
Sám jsi se krmil
kořistí vlků
a bratru svému

jsi způsobil smrt.
Chladnými rty jsi
často sál rány,
prokletý všemi
ses kamením plazil.“

Sinfjötli:
„Vědmou jsi byl
na Varinseyi,
Istivou ženou.
Lež jsi jen znal,
řekls, že nikoho
v brnění nechceš
z lidských synů,
leč Sinfjötla.

Vyvrhelem byls,
valkyrjí vzteklou,
chtivou vraždy,
u Všemocného.
Válečníci
ve Valhalle
kvůli tobě
válku vedli.

Devět jsem zplodil
na vrších Ságy
vlků s tebou.
Všech jich jsem otcem.“

Gudmund:
„Věru žes nezplodil
Fenriho vlky,

praničerný,
pokud mám v paměti,
když tě vyřezaly
na Gnipských vrších
tursů dcery
u Tórsnesu.

Siggeirův pastorku,
v seně jsi ležel,
zvyklý vlčímu
vytí v lese;
všechna tě přepadla
protivenství,
kdyžs svému bratru
rozdrásal prsa
a slavným se stal
zločiny svými.

Nevěstou Graniho
byls na Brávallu
s uzdou zlatou
k závodu v běhu.
Často jsem v sedle tě
v slabiny bodal,
uhnal tě na stráních
do úmoru.“

Sinfjötli:
„Náramným ses mi
nemravou zdál,
když jsi Gullniho
kozy dožil,
a jindy zase,

jak Imdina dcera,
poběhlicí.
Chceš dál vést pŭtku?“

Gudmund:
„Raději bych
ve Vlčích roklích
havrany krmil
mršinou tvojí
a feny vaše
vábil jí k žrádlu,
neb hodil ji přímo
prasatŭm v žlab.“

Helgi:
Slušelo by se,
Sinfjötli,
zbraň byste orlŭm
k radosti zdvihli
a zanechali
zlobné hádky,
ať jak chce zlost reky
rozdvojuje.

Mně též se nelíbí
Granmarŭv lid,
však mužŭm sluší
mluvit pravdu.
V Móinsheimech
přec ukázali,
že odvahu mají
meči sekat.“

V plném trysku
pádit dali
Svipudu, Sveggjudu
do Sólheimu
zroseným údolím,
úvalem temným.
Kvílela země
pod kopyty koní.

Potkali vládce
ve dveřích dvora,
o vpádu nepřátel
mu podali zprávu.
Venku stál Hödbrodd,
na hlavě přilbu,
pozoroval jízdu
příbuzných svých:
„Proč Hniflungů tváře
hněvem planou?“

Gudmund:
„K břehům se loďstvo
rychle blíží,
rozpjatá ráhna,
rudé štíty,
vysoké stěžně,
vesla hladká,
mocných Ylfingů
odvážné voje.

V přístavu leží
před Gnipskou plání
černé čluny

zdobené zlatem.
Patnáct přistává
pluků k břehu
a v Sognu je jich
sedm tisíc.
Většinu mužů svých
má zde Helgi.
Myslím, že spěchá
na sněm mečů.“

Hödbrodd:
„Bělouše sedlejte
na velký sněm.
Sporvitni ať spěchá
na Sparinskou pláň,
Méli a Mýlni
k Myrkskému lesu!
Nikdo ať doma
nezůstane,
kdo z mužů dovede
vládnout mečem.

Pozvěte Högniho
a Hringovy syny,
Atla a Yngva
a starého Álfa;
ti všichni touží
po tuhém boji.
Zde nesklidí vítězství
Völsungové.“

Jak prudký víchř
zavířily

planoucí meče
na Vlčí pláni.
Statečný Helgi,
jenž Hundinga ubil,
první byl vždy
v prudkém boji,
odvážný v útoku
hnusil si útěk.
Hrdé věru měl
hrdina srdce.

Valkyrje přilétly,
válečné děvy,
ochránkyně reků
— hluk oštěpů rostl —
obryně kůň rval
havranům kořist.

Tu volala Sigrún
do vřavy boje:

„V radosti, hrdino,
těš se s reky,
užívej života,
Yngviho synu,
jenž ubils krále,
který útěk neznal,
knížete, jenž
jiným smrt chystal.

Nyní sis vydobyl
bohatství všechno,
prsteny drahé

i krásnou děvku.
Obého ve zdraví
užívej, Helgi,
Högniho dcery
i Hringstadů,
i zemí a vítězství!
Skončen je boj.“

Píseň o Helgim, synu Hjörvardovu

O Hjörvardovi a Sigrlinně. Byl král jménem Hjörvard, který měl čtyři ženy. Jedna se jmenovala Álfhild a s ní měl syna Hedina, druhá Særeid, s kterou měl syna Humlunga, a třetí Sinrjód, s níž měl syna Hymlinga. Král Hjörvard učinil slavný slib, že dívka, o níž se doví, že je nejkrásnější, se musí stát jeho ženou. Dověděl se pak, že král Sváfni má dceru, která svou krásou předčí všechny ostatní ženy. Jmenovala se Sigrlinn.

Králův jarl se jmenoval Idmund. Jeho syn Atli jel požádat jménem krále o Sigrlinninu ruku a zdržel se u krále Sváfniho přes celou zimu.

Sigrlinn vyrůstala u jarla Fránmara. Jeho dcera se jmenovala Álöf. Jarl radil, aby dívku králi odepřeli, a tak odejel Atli s nepořízenou domů.

Jednoho dne stál jarlův syn Atli u háje a nad ním ve větvích seděl pták, který zaslechl, jak Atliho muži si povídali, že Hjörvardovy ženy jsou ze všech nejkrásnější. Pták štěbetal a Atli naslouchal, co říká. Pták zpíval:

„Viděls Sigrlinnu,
Sváfniho dceru,
nejkrásnější
ze všech nevěst?
Hezčí však se zdají
Hjörvardovy ženy
zdatným hrdinům
zde v Glasislundu.“

Atli:

„Můžeš Atlimu,
Idmundovu synu,

moudrý ptáku,
povědět víc?“

Pták:

„Rád, když oběť
mi přinese rek,
již si sám zvolím
v královském dvoře.“

Atli:

„Nevol však Hjörvarda
ni jeho syny,
ani krásné
královy ženy,
nevěsty milostné
chrabrého muže!
Jednejme spolu přec,
jak zvykem je přátel.“

Pták:

„Chci obětní síně
a svatyně četné,
zlatorohé krávy
z královských stájí,
má-li Sigrlinn
spát v jeho objetí
a z vlastní vůle
vládce si vzít.“

Toto se stalo, dříve než Atli se vydal na cestu domů. Ale když se vrátil a král se ho zeptal, jaké přináší zprávy, pravil:

„Námaha naše
neměla úspěch.
Oři nám v horách
uhynuli,
močály jsme se
museli brodit.
Dát nám odmítli
Sváfniho dceru,
zdobenou prsteny,
pro tebe, králi.“

Král je žádal, aby jeli ještě jednou, a tentokrát se sám s nimi vydal na cestu. Když vystoupili na vrcholky hor a rozhlédli se po Svávské zemi, spatřili tam velké požáry a mohutná oblaka prachu jako od koní. Král sjel z hor do údolí a přenocoval na břehu jedné řeky. Atli, který zůstal na stráž, se přebrodil přes řeku. Na druhém břehu našel dům, na kterém seděl veliký pták, aby hlídal, ale teď právě spal. Atli probodl ptáka oštěpem a v domě našel královu dceru Sigrlinnu a jarlovu dceru Álóf a obě odvedl s sebou. Onen pták byl orel, v nějž se proměnil jarl Fránmar, aby obě dívky chránil před vojskem kouzly.

O Sigrlinnu se ucházel též král Hródmar. Ten zabil svávského krále a zpusťošil zemi ohněm a mečem.

Král Hjörvard pojal za ženu Sigrlinnu a Atli Álöfu.

Hjörvard měl se Sigrlinnou statného a krásného syna, který však byl zamlklý a jako němý, takže ho nikdo nevolal jménem. Jednou seděl na mohyle a tu viděl přijíždět devět valkyrjí. Jedna z nich byla zvlášt' krásná a ta k němu pravila:

„Pozdě budeš, Helgi,
prsteny vládnout,
mocný reku,
a Rödulsvally
— orel záhy volá —

když věčně mlčíš,
třeba jsi statečný
a neznáš strach.“

Helgi:

„Jaký dar mi dáš
ke jménu Helgi,
jímž jsi mne nazvala,
nevěsto světlá?
Dobře vše uvaž,
než odpovíš mi.
Mou-li nebudeš,
nepřijmu jméno.“

Valkyrje:

„Meče leží
na Sigarshólmu,
pět jich chybí
do padesáti,
jeden z nich je
nejlepší ze všech,
ničitel oštěpů,
zdobený zlatem.

Čest je v jílci,
odvaha v čepeli,
hrůza v hrotu
má-li meč hrdina.
V ostří skryta je
krvavá zmije,
ocasem po hřbetu
bije had.“

Byl král jménem Eylimi. Jeho dcera se jmenovala Sváva. Byla valkyrjí a jezdila vzduchem i po moři. Ta dala Helgimu jméno a později ho často chránila v bitvách. Helgi pronesl tyto verše:

„Nejednáš moudře,
mocný Hjörvarde,
vůdce pluků,
ač proslulý jsi.
Ohněm jsi sežehl
síně knížat,
kteří ti ničím
neublížili.

Hródmar však stále
prsteny vládne,
které patřily
našim předkům.
Málo se bojí
bojovník o život,
myslí, že dědici
všichni jsou mrtvi.“

Hjörvard odpověděl, bude-li Helgi chtít pomstít matčina otce, že mu poskytne vojenskou pomoc. Tu vyhledal Helgi meč, o kterém mu vyprávěla Sváva. Potom vyjel s Atlim a porazili Hródmara a vykonali mnoho hrdinských činů.

Helgi zabil obra Hata, který seděl na jedné hoře. Helgi a Atli kotvili s lodmi v Hatafjordu. Atli byl na stráž první polovinu noci. Hatova dcera Hrímgard pronesla verše:

„Kteří to hrdinové
jsou v Hatafjordu?
Jich lodě štítý se lesknou.

Smělí se zdáte být
a beze strachu.
Kdo mi královo zjeví jméno?“

Atli:
„Helgi se jmenuje —
hoře, myslím,
rekovi nikdy nezpůsobíš.
Vaznice z železa
má válečné loďstvo,
kouzla nám nemohou škodit.“

Hrímgerd:
„Jak ty se jmenuješ,
odvážný muži,
jaké jméno ti dali reci?
Velmi ti věří
vojevůdce,
když ti velení na přídí předal.“

Atli:
„Atli se jmenuji.
Ukrutným ti budu,
neb k zloduchům zlý jsem.
Na vlhkých jsem často
vaznicích stál
a noční nestvůry ničil.

Jak ty však se jmenuješ,
jež mrtvol jsi chtivá?
Jmenuj svého, upíre, otce!
Kéž devět mil bys

ležela pod drnem
a z klínu ti vyrůstal keř!“

Hrímgerd:
„Hrímgerd se jmenuji,
Hati můj otec slul,
mocnějšího nad něj nebylo obra.
Nejednu děvku
lidem z domu odved,
až ho udatný ubil Helgi.“

Atli:
„To ty jsi stála
v ústí sundu
a číhala na čluny knížat!
Chtělas reky
Ráně vydat,
však oštěp tě od lodí odrazil.“

Hrímgerd:
„Směšný jsi, Atli!
Mluvíš jak ve snu.
Brvy ti bezmála zakryly oči.
Matka má ležela
před mocnými loďmi,
v moře jsem já stáhla Hlödvarovy syny.

Jak hřebec bys řehtal,
kdybys vykleštěn nebyl:
Hrímgerd zdvihá svůj chvost.
Srdce ti, myslím, však
v kalhotech sedí,
i když hřebce máš hlas!“

Atli:

„Zvíš, co je hřebec,
chceš-li to zkusit,
až na břeh vyběhnu z vln.
Ztuhnou ti kosti,
skočím-li na tě.
Pak chvost svůj, Hrímgard, honem stáhneš.“

Hrímgard:

„Jen vylez na souš,
když věříš své síle,
boj spolu ved'me ve Varinsvíku!
Žebra ti narovnáám,
nadutý reku,
dostanu-li tě do svých spárů.“

Atli:

„Nesmím odtud,
dokud nepřijdou muži
přejmout mou na přídi stráž.
Vždyť vědět nemohu,
kdy se vynoří
pod člunem čarodějka.“

Hrímgard:

„Probud' se, Helgi,
pokutu Hrímgard chce,
za to, žes zabil Hata!
Jednu noc dopřej jí
v náručí knížete,
a její smutek je smířen.“

Helgi:
„Necht' Lodin tě obejmě
— lidem se hnušíš —
z Tolleye odporný turs,
lstivý obr
z lávových polí.
To je pro tebe pravý muž.“

Hrímgerd:
„Té si spíš přeješ,
která v přístavu včera
vás hlídala s hrází.
Světlá děva
silných paží
na břeh vyběhla z vln,
by chrabrá vás chránila.
Jen její zásluhou
můj záměr se nezdařil:
smrt statečným jsem nesla rekům.“

Helgi:
„Slyš, Hrímgerdo!
Mám-li tvé hoře smířit,
neklam a pověz mi přímo:
sama byla,
jež spásu nám přinesla,
či jiné měla na pomoc panny?“

Hrímgerd:
„Děv třikrát devět
a jedna v čele
pod přilbou jela bělostná panna.
Hřebci se chvěli,

z hřívý jim stékal
déšť do údolí
a do lesů led
k úrodě lidem.
Protivný to byl pro mne pohled.“

Atli:
„Na východ pohled!
Paprsky smrti
ti Helgi hlavu zasáh.
V bezpečí jsou nyní
u břehu lodi
a knížete reci rovněž.

Den vzešel, Hrímgendo,
zdržel jsem tě,
Atli tě obelstil.
Směšným se zdáš
znamením v přístavu,
kde jako kamenný stojíš sloup.“

Král Helgi, který byl skvělý válečník, se vypravil ke králi Eylimovi, aby ho požádal o ruku jeho dcery Svávy. Helgi a Sváva si slíbili věrnost a měli se horoucně rádi. Sváva zůstala doma u otce, kdežto Helgi se vydal na válečnou výpravu. Sváva zůstala i nyní valkyrjí jako předtím.

Hedin byl doma v Norsku u svého otce, krále Hjörvarda.

– Když se vracel jednou večer o svátcích zimního slunovratu sám z lesa domů, potkal čarodějku, která jela na vlku. Místo uzdy měla hady a Hedinovi nabídla, že ho doprovodí. Hedin řekl, že nechce, a ona pravi-la: „Budeš za to pykat, až pozdvihneš pohár přísah!“

Večer se skládaly sliby. Byl přiveden obětní kanec a lidé na něho kladli ruce a skládali sliby při poháru přísah. Hedin přísahal, že si vez-me za ženu Svávu, Eylimovu dceru, milou svého bratra Helgiho. Hned

však toho tolik litoval, že odešel po pustých cestách do jižních zemí, až našel bratra. Helgi pronesl verše:

„Zdráv buď, Hedine!
Jaké zprávy mi,
jaké noviny
přinášíš z Norska?
Co tě, vládce,
vyhnalo z vlasti,
sám že za mnou
sem jsi přišel?“

Hedin:
„Srdce mi těžký
přečin svírá:
dívku jsem zvolil si
zrozenou z krále,
nevěstu tvou,
na věčné časy
přísahou svatou
při poháru.“

Helgi:
„Starostí zanech!
Splní se všechny
přísahy, jež jsi
při pití prones.
Mě k souboji vyzval
statečný kníže.
Po třech dnech se
střetneme spolu;
sotva mě živého
ještě spatříš.“

Pak ať se stane,
co stát se má.“

Hedin:
„Řekl jsi, Helgi,
že Hedin je hoden
od tebe darů
a dobrodiní.
Myslím však, že bys
meč měl spíš tasit,
pokoje nedopřát
nepříteli.“

(Ony verše o splnění přísah) pronesl Helgi, protože tušil svou smrt, domníváje se, že jeho fylgje navštívily Hedina, když viděl ženu jet na vlku.

Álf se jmenoval král, Hródmarrův syn, který vyzval Helgiho k boji na Sigarovu pláň ve lhůtě tří nocí. Tu pronesl Helgi tyto verše:

„Na vlku jela
navečer žena,
jež doprovod svůj
chtěla dát reku.
Věděla dobře,
že velitel padne,
syn Sigrlinnin,
na Sigarsvellaech.“

Tehdy došlo k těžkému boji, v kterém Helgi utržil smrtelnou ránu.

Poslal Helgi
Sigara s poselstvím

k Eylimově
jediné dceři:
„Požádej ji,
by rychle přišla,
chce-li mě, spanilá,
živého spatřit.“

Sigar:
„Helgi mě poslal
s poselstvím sem,
bych tobě, Svávo,
samotné sdělil,
že kníže s tebou
setkat se chce,
než, urozený,
umře v poli.“

Sváva:
„Cože je s Helgim,
Hjörvarda synem?
Neštěstí kruté
mě navštívilo!
Ať moře ho schvátilo,
ať proklál meč,
pomsta má na jeho
padne vraha.“

Sigar:
„Dnes ráno padl
na Vlčí pláni
nejskvělejší
na světě rek.
Álf se teď veselí

ze svého vítězství,
ač sotva mu patří
plným právem.“

Helgi:

„Bud' zdráva, Svávo,
bolest svou ztiš!
Toto je poslední
shledání naše.
Rek tvůj brzo
z ran vykrvácí,
příliš blízko k srdci
mně pronikl meč.

Neplač, Svávo,
nevěsto světlá,
a poslechni si
má poslední slova:
postel v lásce
připrav Hedinovi,
milostně obejmí
mladého reka!“

Sváva:

„Toto jsem slíbila
ve svém srdci,
když Helgi nevěstě
náramky dával:
že smrt-li mi vyrve
milého mého,
jiného bez slávy
svým zvat nechci.“

Hedin:
„Podej mi rty své
k polibku, Svávo —
snad prvně i naposled,
neb nevrátím se
do Rógheimu
ni v Rödulsfjelly,
smrt-li nepomstím
Hjörvardova syna,
nejskvělejšího
na světě krále.“

O Helgim a Svávě se vypravuje, že se znovu narodili.

Druhá píseň o Helgim, vítězi nad Hundingem

O Völsunzích. Král Sigmund, Völsungův syn, měl za ženu Borghildu z Brálundu. Svému synu dal jméno Helgi po Helgim Hjörvardssonovi. Helgi byl na vychování u Hagala.

Hunding se jmenoval mocný král. Podle něho je nazvána Hundská země. Byl znamenitým bojovníkem a měl mnoho synů, kteří se zúčastnili válečných výprav. Mezi králem Hundingem a králem Sigmundem vládl nepokoj a nepřátelství. Oba si navzájem pobíjeli příbuzné. Král Sigmund a členové jeho rodu se jmenovali Völsungové a Ylfingové.

Helgi se vydal tajně na zvědy mezi družinu krále Hundinga. Hundingův syn Heming byl tehdy doma. Když se pak Helgi vracel, potkal pastýře a pravil:

„Řekni Hemingovi,
že Helgi ví,
kdo v brnění
reka ubil.
Ve vašem domě
byl šedivý vlk,
kterého Hunding
měl za Hamala.“

Hamal se jmenoval Hagalův syn. – Král Hunding poslal k Hagalovi muže, aby pátrali po Helgim. A Helgi nemohl uniknout jinak, než že se převlékl za služku a začal mlíti. Pátrali, ale Helgiho nenašli. Tu pravil Blind Zlověstný:

„Ostré má oči
Hagalova služka.
U žernovu nestojí
všední žena:
kameny pukají,
praskají klády.“

Tvrdý osud
hrdinu stihl,
když kníže musí
ječmen mlíti:
spíš by se hodil
pro jeho ruku
jílec meče
než mlýnský kámen.“

Hagal odpověděl a pravil:

„Není divu
mlýn že duní,
když královská žena
žernovem točí.
Výš než oblaka
se vznášívála
a vítězila
jak vikingové.
Až v zajetí ji
Helgi vzal.
Sestrou rodnou
je Sigara, Högna,
proto ostré má oči
Ylfingova služka.“

Helgimu se podařilo uniknout a odebrat se na válečné lodě. Porazil krále Hundinga a byl pak zván vítězem nad Hundingem.

Helgi kotvil se svým vojskem v Brunavágách. Na pobřeží pobili ukořistěný dobytek a živili se syrovým masem.

Byl král jménem Högni. Jeho dcera Sigrún se stala valkyrjí a jezdila vzduchem i po moři. Byla to Sváva, která se znovu narodila. Sigrún přijela k Helgiho lodím a pravila:

„Kdo poroučí vojsku
plouti k břehům?
Kde, bojovníci,
máte svůj byt?
Proč brázdíte vlny
u Brunavág?
Kam míříte
po mořských cestách?“

Helgi:
„Hamal poroučí
plouti k břehům,
hnízdě své máme
na Hléseyi,
na vítr čekáme
u Brunavág,
na východ vede
naše cesta.“

Sigrún:
„Kde jsi, vévodo,
vzbudil boj
a krkavce
v poli krmil?
Proč je tvá zbroj

zbrocena krví?
Proč v přilbách jíst musíte
syrové maso?“

Helgi:
„Hned ti poví
Ylfingů potomek,
když znát to chceš,
své západní činy:
v Bragalundu jsem
berserky bil,
orlů rod jsem
oštěpy sytil.

Ted', děvó, víš,
jak věci se mají,
proč málo pečeně
na moři bylo.“

Sigrún:
„Ubití hlásíš.
Před Helgim musil
Hunding král
hlavu složit.
Příbuzné jste
pomstili v boji,
kol hrotů kopí
stříkala krev.“

Helgi:
„Jak vědět můžeš,
moudrá děvó,
kdo v širém poli

příbuzné pomstil.
Hněv nosí v srdci
četní hrdinové,
ne nepodobní
našemu rodu.“

Sigrún:
„Svědkem jsem byla,
vojů vůdce,
včera ráno
ubití reka.
Chytrým však syna
zvu Sigmundova,
že o boji vypráví
runami války.

Viděla jsem tě,
jak jsi velel
dlouhým lodím
na chladných vlnách.
Teď skrýt se chce
přede mnou rek,
Högniho dcera však
poznává Helga.“

Granmar se jmenoval mocný král, který sídlil na Svarinshaugu. Měl mnoho synů: jeden se jmenoval Hödbrodd, druhý Gudmund, třetí Star-kad. – Hödbrodd byl na sněmu králů a prohlásil, že si vezme za ženu Högniho dceru Sigrúnu. Když se však Sigrún o tom dověděla, odletěla s valkyrjami hledat Helgiho.

Helgi byl tehdy na Logafjellech. Předtím bojoval s Hundingovými syny a ubil Álfa a Eyjólfu, Hjörvarda a Hervarda. Vysílen pak odpočíval pod Orlí skálou. Tam ho našla Sigrún, a objevši ho kolem krku, líbala

ho a řekla mu, co ji sem přivedlo, jak se o tom vypravuje v *Staré písni o Völsunzích*.

Vyhledala Sigrún
vojů vůdce,
za ruku vzala
mladého reka,
políbila krále
v lesklé přilbě.
Helgi vzplál k panně
plamennou láskou.

Sigrún:
„Hödbroddovi mě
zasnoubili,
já však jiného
přála si muže.
Teď se hrozím
příbuzných hněvu:
slib jsem odmítla,
jež učinil otec.“

Ze srdce mluvila
světlá děva,
když pravila, že Helgi
ji musí mít rád.
Vždyť dřív než spatřila
Sigmundova syna,
věčnou prý k němu
vzplála láskou.

Helgi:
„Neměj hrůzu

před Högniho hněvem,
zlých rad se neboj
svého rodu.
Milá moje,
se mnou žít budeš,
s tvým rodem, dobrá,
rád se utkám.“

Helgi shromáždil veliké loďstvo a vypravil se k Vlčí skále. Na moři však je stihla prudká bouře, která jim hrozila záhubou. Začalo se blýskat a blesky dopadaly na lodi. Viděli, jak vzduchem jede na koni devět valkyrjí, a poznali Sigrúnu. Tu bouře ustala a oni se dostali šťastně k břehu.

Když pluly lodi k břehu, seděli Granmarovi synové na jednom vrchu. Gudmund vsedl na koně a jel na výzvědy ke skále u přístavu. Tu svinuli Völsungové plachty. Tehdy se zeptal Gudmund, jak je psáno v *Písni o Helgim*:

„Kdo vůdce je,
jenž vojsku velí
a naší zemi
záhubu chystá?“

Sinfjötli, Sigmundův syn, odpověděl, a také to je napsáno.

Gudmund odejel domů se zprávou o vojenském vpádu. Tu sebrali Granmarovi synové vojsko. Dostavilo se mnoho králů. Byl tam též Sigrúnin otec Högni a jeho synové Bragi a Dag. Strhla se velká bitva a padli všichni Granmarovi syni a celá jejich družina. Jenom Högniho synu Dagovi se dostalo míru, když odpřisáhl Völsungům věrnost. Sigrún odešla na bojiště a našla Hödbrodda umírajícího. Tu pravila:

„Nikdy ti Sigrún
ze Seva fjellů

v náručí, Hödbrodde,
nespočine!
Skončili život
Granmarovi syni,
vlci se na mrtvá
vrhají těla.“

Potom potkala Helgiho a velmi se zaradovala. Helgi pravil:

„Vítězný boj
i bolest ti přines
— nemálo na tom
norny jsou vinny:
dnes ráno padli
na Vlčích pláních
Bragi a Högni —
já jsem je ubil!

Na Styrkleifech
Starkad skonol,
na Hléských kopcích
synové Hrollauga —
divokým hněvem
hrdina planul:
bez hlavy trup byl,
a bránil se ještě.

Pobiti leží
příbuzní tvoji
téměř všichni;
mrtvá jsou těla.
Zabránit nemohlas
zhoubnému boji:

být příčinou utkání
osud ti určil.“

Tu vypukla Sigrún v pláč. Helgi pravil:

„Netrap se, Sigrúno,
spor žes roznítila!
Vždyť sudbě své hrdina
sotva kdy ujde.“

Sigrún:
„Chtěla bych probudit
ty, již tu padli,
a sama se přitom
v tvém náručí schovat.“

Gudmund, syn Granmarův, pronesl tyto verše:

„Kdo je ten vůdce,
jenž lodím velí
s válečnou na stěžni
zlacenou vlajkou?
Nezdá se, že přídě
mír přinášejí.
Krvavé je nebe
nad vikinky.“

Sinfjötli:
„Zde může Hödbrodd
Helga vidět
udatného
uprostřed loďstva.
Do svých rukou vzal

rodu tvého
dávny majetek,
dědictví Fjörsungů.“

Gudmund:
„Společný spor
u Vlčí skály
mečem teď rázně
rozhodněme!
Čas je, Hödbrodde,
k činu pomsty!
Už dost dlouho nesem
úděl slabších!“

Sinfjötli:
„Jdi raděj, Gudmunde,
kozy pásti,
strmé zlézat
skalní stěny,
jak pasák mávat
lískovým prutem!
To líp ti sluší
než soud mečů.“

Helgi:
„Orly sytit,
Sinfjötle,
a vésti boj
by vhodnější bylo
nežli prázdná
pronášet slova,
i když hrdinové
hněv těžko tají.

Málo mi milí jsou
Granmarovi syni,
však mužům se sluší
mluvit pravdu.
Na Móinsheimech
najevo dali,
že odvahu mají
meči mávat,
že rázně se dovedou
jak rekové bít.“

Helgi si vzal Sigrúnu za ženu a měl s ní syny. Helgi se nedožil vysokého věku. Högniho syn Dag obětoval Ódinovi, aby mu dopřál pomstu za otce. Ódin půjčil Dagovi svůj oštěp. Dag se utkal s Helgim ve Fjöturlundu a proklál ho oštěpem, takže Helgi byl na místě mrtev. Dag pak jel na Sevafjelly a řekl Sigúrně, co se stalo:

„Nerad ti, sestro,
novinu nesu:
zármutek jsem ti
způsobil těžký.
Dnes ráno padl
na Fjöturských pláních
nejlepší kníže
na celém světě,
který mnohým stál
na šíji mužům.“

Sigrún:
„Kéž na tě padnou
přísahy všechny,
kterés hrdinnému
Helgovi dal

při lesklých vlnách
řeky Leiptry,
při studené
Unnině skále.

Kéž nepluje loď,
jež pod tebou pluje,
i když příznivý
vítr by vál.
Kéž neběží kůň,
jenž pod tebou běží,
i kdybys prchal
před nepřítelem!
Kéž neseká meč,
jímž mužně máváš,
leč že by svištěl
kolem tvé šíje!

Pomstěn by byl
Helgiho pád,
kdybys byl vlkem
venku v lese
bez bohatství
a veselí všeho,
kdybys hladový
jen mrtvolý hledal.“

Dag:
„Ty blouzníš, sestro,
pozbylas rozum,
že na bratra svého
neštěstí voláš.
Ódin je vším

osudem vinen,
on sváru runy
v rod náš přines.

Bratr ti nabízí
náramky rudé,
kraj Vandilsvé
a Vígdaly —
měj si půl říše
za svoje hoře,
nevěsto světlá,
se svými syny.“

Sigrún:
„Nesídlím šťastná
v Sevafjellech,
ve dne ni v noci
radosti neznám,
když vojsko zůstalo
bez jasného vůdce,
když nekluše ke mně
knížete kůň
se zlatou uzdou,
bych objala reka.

Tak hrdinný Helgi
ohromil hrůzou
nepřátele
a přátele jejich,
(že před ním prchali
postrašeni,)
jako když před vlkem
divoce pádí

z horských strání
splášené kozy.

Tak Helgi vynikal
nad hrdiny
jak nad trní
štlhlý jasan,
jak v rose louky
jelen rychlý
nad zvěř všechnu
parohy svými,
jichž lesk se odráží
od samých nebes.“

Nad Helgim byla navršena mohyla. A když přišel do Valhally, nabídl mu Ódin, aby vládl nad všemi věcmi spolu s ním. Helgi pravil:

„Teď budeš, Hundingu,
všem hrdinům zde
umývat nohy,
udržovat oheň,
vázat psy k řetězu,
pečovat o koně,
prasata poklízet
před večerem.“

Sigrúnina služebná šla navečer kolem Helgiho mohyly a tu spatřila, jak Helgi přijíždí s četnými muži k mohyle. Služebná pravila:

„Je to mámení,
co mám před očima?
Či soumrak bohů?
Mrtví se ženou

— ostruhy dáváte
ořům rychlým —
je rekům snad dovolen
návrat domů?“

Helgi:
„Není to mámení,
co máš před očima,
ni konec světa,
i když nás vidíš,
jak svým ořům
ostruhy dáváme:
rekům je dovolen
návrat domů.“

Služebná šla domů a pravila Sigrúně:

„Vyjdi, Sigrúno
ze Sevafjellů,
chceš-li světlého
knížete spatřit.
Hrob je otevřen,
Helgi se vrátil,
krvácející
kníže tě prosí,
bys mu obnažené
ovázala rány.“

Sigrún vešla k Helgimu do mohyly a pravila

„Tak jsem šťastna
z našeho shledání
jako hladoví

havrani Ódina,
když mrtvoly tuší,
teplou kořist,
neb zvlhlí rosou
zří ranní svit.

Políbit dřív chci
padlého krále,
než zkrvavenou
odhodíš zbroj.
Tvůj vlas, Helgi,
je vlhký jíním,
bojiště rosou
jsi celý zbrocen,
ruce máš ledové,
Högniho zeti.
Jak ti, bohatýre,
mám bolest ztišit?“

Helgi:
„Ty sama, Sigrúno
ze Seva fjellů,
jsi Helga zrosila
rosou hoře.
Roníš, zlatá,
hořké slzy,
spanilá nevěsto,
vždy než jdeš spát.
Každá ta krůpěj
mi krvaví hruď,
ledově studená,
plná stesku.

Vypijme pohár
drahého vína,
třeba jsme ztratili
země i život.
Nikdo mi nezpívej
žalostné zpěvy,
i když prsa má
proklátá spatří.
Teď v mohyle je
mrtvému mně
zasnoubena
zářná panna.“

Sigrún připravila v mohyle lůžko.

Zde jsem ti, Helgi,
ustlala lůžko,
Ylfingů synu,
prosté smutku.
V objetí tvém chci
odpočívat,
jak kdybych živému
ženou ti byla.“

Helgi:
„Nyní nic nemám
za nemožné,
dnes ani zítra,
moje drahá,
když v objetí mi
odpočíváš
v chladném hrobě,
Högniho dcero,

sama živá,
nejhezčí z žen!

Však čas je, bych rychle
po rudé stezce
plavému oři dal
vzduchem pádit.
Přejet musím
nebeský most,
dříve než kohout
knížata vzbudí.“

Helgi odjel se svou družinou a obě ženy se vrátily domů. Příští večer uložila Sigrún služebná, aby hlídala u mohyly. Když se setmělo, přišla Sigrún sama k mohyle a pravila:

„Byl by již přišel,
kdyby chtěl přijít
Sigmundův syn
z Ódinových síní;
myslím, že marné je
muže čekat,
když na větve jasanu
usedli orli
a na sněm snu již
družina spěchá.“

Služebná:
„Střez se, kněžno,
sama jeti,
dcero Skjöldungů,
v zemřelých domov.
Větší než ve dne

v noci mají
moc nad živými
duchové mrtvých.“

Brzo potom zemřela Sigrún zármutkem a strastí.

Za starých dob byla víra, že se lidé znovu rodí, ale tomu se teď říká babská pověra. O Helgim a Sigrúně se vypravuje, že se znova narodili. Tentokrát se on jmenoval Helgi Haddingjaskati a ona Kára Hálf-dansdóttir, která byla také valkyrjí, jak se o tom vypravuje v *Písni o Káře*.¹⁸

¹⁸ Píseň o Káře se nedochovala.

O Sinfjötlově smrti

Sigmund, Völsungův syn, byl králem ve Francké zemi. Sinfjötli byl jeho nejstarší syn, druhý byl Helgi, třetí Hámund. Sigmundova žena Borghild měla bratra, který se jmenoval... Sinfjötli, její nevlastní syn, a... se ucházeli oba o touž ženu, a proto ho Sinfjötli zabil.

Když se Sinfjötli vrátil domů, žádala ho Borghild, aby odejel ze země, ale Sigmund jí nabídl za jejího bratra pokutu, a ona ji přijala.

Při pohřební hostině podávala Borghild pivo, ale do jednoho rohu namíchala jedu a podala jej Sinfjötlovi. Jakmile se však Sinfjötli podíval do rohu, poznal, že v něm je jed, a řekl Sigmundovi: „Kalný je nápoj, otče!“ Sigmund vzal roh a vypil jej.

Vypravuje se, že Sigmund byl tak tvrdé povahy, že mu neuškodil žádný jed zevně ani zevnitř. A všichni jeho synové snesli jed zvenčí na kůži.

Borghild přinesla Sinfjötlovi druhý roh a vybídla ho, aby pil, a vše se opakovalo jako poprvé. A ještě potřetí mu přinesla roh a tenkrát s výhrůžkami, nevypije-li ho. Sinfjötli se zase obrátil na Sigmunda a ten pravil: „Pij skrze vousy, synu!“ Sinfjötli se napil a byl hned mrtev.

Sigmund jej nesl dlouhou cestu v náručí, až přišel k úzkému a dlouhému fjordu. Tam byl člun a v něm muž, který se nabídl Sigmundovi, že jej převezde přes fjord. A když Sigmund přinesl mrtvolu na člun, člun se jí úplně zatížil. Muž řekl Sigmundovi, aby obešel fjord pěšky, a sám odrazil od břehu a zmizel.

Když se Sigmund oženil s Borghildou, pobýval dlouho v Dánsku v její říši. Potom odejel do Francké země, kde měl svou říši. Tam se oženil s Hjördísou, dcerou krále Eylima. Jejich synem byl Sigurd. Král Sigmund padl v bitvě s Hundingovými syny a tehdy se Hjördís provdala

za Álfa, syna krále Hjálpreka. Sigurd vyrůstal jako chlapec na jejich dvoře.

Sigmund a všichni jeho synové vynikali nad všechny ostatní muže svou silou, vzrůstem i odvahou a dovedností. Sigurd však byl první z bratří a staré pověsti o něm dosvědčují, že předčil všechny muže a že byl nejskvělejší z vojevůdců.

Grípiho věštba

Grípi se jmenoval Eylimův syn, Hjördísin bratr. Vládl četným zemím a byl nad jiné muže moudrý a jasnozřivý.

Sigurd si vyjel jednou sám a přijel ke Grípiho sáním. Sigurda bylo lehké poznat. Venku před sáním se dal do řeči s mužem, který se jmenoval Geiti. Sigurd ho oslovil a zeptal se ho:

„Který bohatýr
bydlí zde v hradě,
jak vládce se jmenuje
velkého lidu?“

Geiti:

„Grípi se jmenuje
jasný vládce,
jenž nad muži má
i nad zemí moc.“

Sigurd:

„Je moudrý kníže
doma v svých sáních?
Zda mohu s mocným
rekem mluvit?
Hovoru je třeba
hrdinovi,
vědouceho chci
vyhledat Grípa!“

Geiti:
„Jasný kníže
se Geitiho zeptá,
kdo je ten muž,
jenž s Grípim chce mluvit.“

Sigurd:
„Sigurd se jmenuji,
Sigmundův syn jsem,
a Hjördís je
hrdinova matka.“

Tu odešel Geiti
a Grípimu řekl:
„Venku je muž
neznámý mně,
mohutný rek
různé řeči;
s tebou se, králi,
setkati chce.“

Z paláce vyšel
pokladů vládce,
pozdravil vlídně
příchozího:
„Vítán buď, Sigurde!
Však víc jsi moh spěchat.
A ty, Geiti,
se ujmi Grana!“

V hovor se pustili
hrdinové,

radou moudří
rekové oba.

Sigurd:
„Pověz mi, víš-li,
proslulý strýče:
jak se obrátí
Sigurdův osud?“

Grípi:
„Nejmocnější
na zemi budeš,
nejvyšší rodem
ze všech reků,
skvělého zjevu
a moudrý v slovech,
prstenů dárce,
jenž prchat nezná.“

Sigurd:
„Pověz králi,
proslulý vládce,
Sigurdovi,
co slyšet by chtěl:
co prvé mě
na cestě potká,
až z tvého dvora
vyjedu ven?“

Grípi:
„Osud ti určil
ted' otce pomstít
a Eylimovu smířit

bolestnou smrt,
hlavy setnout
Hundingovým synům,
nad vojsky nepřátel
vítězem být.“

Sigurd:
„Pověz mi přímo,
příbuzný můj —
mužná je přec
naše mluva:
vidíš Sigurda
smělé činy
sahat vzhůru
k sídlům bohů?“

Grípi:
„Sám zahubíš
smělou rukou
planoucí saň
na Gnitské pláni;
zhoubou budeš
oběma bratrům,
Fáfnimu, Reginu.
Pravdu dí Grípi.“

Sigurd:
„Bohatství mocné
bude v mých rukou,
vykonám-li
ten velký čin.
Pátrej však dále
a pravdu mi pověz:

jak osud můj se
utváří dál?“

Grípi:

„Sestoupíš dolů
k Fáfniho skrýši,
vyzdvihneš odtud
věhlasný poklad
a naložíš jej
na Granův hřbet;
ke Gjúkovi odjedeš,
odvážný reku!“

Sigurd:

„V hovoru moudrém
hrdinovi
prozrad' víc ještě
z příštích věcí:
u Gjúka hostem jsem,
odjedu od něho —
jak osud můj se
utváří dál?“

Grípi:

„Královská spí
na skále dcera,
jasná, v brnění,
co mrtev je Helgi.
Ostrým mečem,
jímžs Fáfniho ubil,
rozsekneš brnění
bělostné panny.“

Sigurd:

„Je rozbito brnění;
promluví děva,
jež ze spánku se
probudila.
Co řekne světlá
Sigurdovi,
zda k radosti to
rekovi bude?“

Grípi:

„Rekovi tajemné
runy sdělí,
všechny, jež lidé
by vědět chtěli.
Mluvě ho naučí
mnohého lidu,
lékům a léčení.
Žij blaze, králi!“

Sigurd:

„Skončily rady,
já sebral moudrost
a připraven jsem
odtamtud odjet.
Pátrej však dále
a pravdu mi pověz,
jak osud můj se
utváří dál?“

Grípi:

„Dojedeš, vidím,
k rozsáhlým dvorům,

Heimiho budeš
vítaným hostem.
Toť vše, co smím ti,
Sigurde, říci.
Na víc se Grípiho
nevypotávej!“

Sigurd:
„Smuten jsem velmi
z tvých tvrdých slov,
neboť, vládce,
ty vidíš dál.
Smutek snad zříš
zchystán Sigurdovi,
že slovem se o něm
zmínit nechceš?“

Grípi:
„Z života tvého,
bohatýre,
jasně jsem zřel
vždy jen tvé mládí.
Ne právem se chválí
můj prorocký dar.
Ni moudrý nejsem.
Víc již nevím.“

Sigurd:
„Nikoho neznám
na celém světě,
kdo dále by zřel
v budoucí dny.
Bolest žádnou

se neboj mi říci,
sudbu nejtrpčí
přede mnou netaj!“

Grípi:
„K úhoně není
život tvůj určen.
To v paměti pevně,
reku, podrž.
Dokud svět bude
světem stát,
tvé jméno na zemi
nezanikne.“

Sigurd:
„Nejhorší myslím
los mě stihl,
že takto se s králem
rozloučit musím.
Mou cestu mi ukaž
— osud je určen —
můžeš-li, bratře
mojí matky!“

Grípi:
„Pravdu Sigurdovi
úplnou povím,
když si toho
rek tolik přeje.
Slibuji ti,
že slovem nelžu:
den tvé smrti
je stanoven už.“

Sigurd:

„Zlost nechci budit
bdělého krále.
Jen radu Grípiho
rád bych slyšel:
Jaká sudba
Sigurda čeká,
zvědět musím,
třebas je zlá.“

Grípi:

„V příbytku knížete
přebývá dívka,
Brynhildou ji
zvou bojovníci.
O bohatýrskou
Budliho dceru,
hrdou pannu,
pečuje Heimi.“

Sigurd:

„Proč mi říkáš,
že panna roste,
krásná děva,
v Heimiho domě?
Vyjev mi, Grípi,
rovnou všechno:
je snad má sudba
spojena s ní?“

Grípi:

„Radost ti zničí,
raní ti srdce

chladná panna,
již Heimi chová.
Neusneš spánkem,
spor nerozsoudíš,
mužům se vyhneš,
když míjet tě bude.“

Sigurd:
„Kdo smutek zhojí
Sigurdovi,
pověz, Grípi,
když dopředu patříš.
Dostanu dívku
za ženichův dar,
krásnou pannu,
královu dceru?“

Grípi:
„Všechny přísahy si
přisáhnete
pevně a svatě —
však málo jich splníte.
Jednu noc budeš
Gjúkovým hostem
a Heimiho nevěsty
již nevzpomeneš.“

Sigurd:
„Z čeho mě viníš?
Vysvětli to!
Vrtkavost vidíš
v rekově mysli?
Že nesplním sliby

dané děvě,
již jsem si z celého
zalíbil srdce?“

Grípi:
„Zradě jiných
propadneš, reku.
Za zlé Grímhildiny
zaplatíš rady.
Poznat ti dá
jasnou pannu,
dceru svoji,
kouzly tě zmámí.“

Sigurd:
„Stanu se příbuzným
Gunnarovým
a žádoucí Gudrún
bude mou ženou?
Sňatkem tím by
šťasten byl král,
kdyby ho svědomí
netísnilo.“

Grípi:
„Tak ti Grímhild
zmámí mysl,
že bez úvah slíbíš
Brynhildu získat
pro Gunnara,
krále Gótů,
když o pomoc tě požádá
proradná kněžna.“

Sigurd:
„Zločiny samé
zřím kolem sebe,
rozvaha selhává
Sigurdovi,
má-li se ucházet
o nevěstu
k radosti jinému,
již sám měl rád.“

Grípi:
„Vzájemnou přísahu
si všichni dáte,
ty, hrdino,
a Gunnar a Högni;
cestou vyměníš
celý svůj vzhled
s Gunnarem vládcem.
Grípi ti nelže.“

Sigurd:
„Proč se tak stane?
Proč vyměňovat
na cestě k nevěstě
celý náš vzhled?
Lest větší ještě
jistě přijde,
hroznější prorada.
Pokračuj, Grípi!“

Grípi:
„Tváře máš Gunnara
tvrdé rysy,

svou však mluvu
a myšlenky moc.
Zasnoubíš si
nad jiné zářnou
Atliho sestru.
Nezměníš osud.“

Sigurd:
„Pohrdnou Sigurdem
smělí muži,
neleknu-li se
takové lsti.
Podvodem získat
nechtěl bych pannu,
nevěstu knížat
nejkrásnější.“

Grípi:
„V objetí jejím,
vojů vůdce,
nalezněš mír
jak v náručí matky.
Tak tvé jméno
trvat bude,
věhlasný reku,
na věčné časy.“

Sigurd:
„Dostane Gunnar
dobrou ženu,
mocný kníže
mezi reky,
když nevěsta jeho

po tři noci
v objetí mém,
smělá, spala?“

Grípi:
„Společně budou
slavit svatbu
Sigurd a Gunnar
v Gjúkových síních.
Doma si vyměníte
zase svůj vzhled;
jen povahu vlastní
podrží každý.“

Sigurd:
„Pověz mi, Grípi,
jak prospívat bude
přátelství naše pak,
příbuzenství?
Bude Gunnarovi
k radosti potom,
nebo mně samému
ke slávě snad?“

Grípi:
„Přísah vzpomeneš
a mlčet přec budeš;
blažený s Gudrúnou
povedeš život.
Bezpráví však pocit
bude mít Brynhild.
K pomstě zosnuje
žena pikle.“

Sigurd:

„Jakou pokutu
požádá Brynhild
za to, že lstivě jsme
podvedli pannu?
Ženě jsem sliby
přísahou stvrdil,
však nedodržel,
nepopřál lásky.“

Grípi:

„Řekne rovnou
Gunnarovi,
žes nesplnil
sliby dané,
když slavný král
z celého srdce,
dědic Gjúkûv,
měl důvěru v reka.“

Sigurd:

„Jak je to možné?
Musíš mi říci,
zda vinen budu
v této věci,
neb k lži-li sáhne
líbezná žena,
hanou mne stihne
i sebe samu?“

Grípi:

„Z hoře lásky
a ze zármutku,

z velkého žalu
tě osočí žena.
Třeba jsi nevěstě
neublížil,
přec lstivě jste ji
oklamali.“

Sigurd:

„Dá se snad Gunnar
a Guthorm a Högni
proti mně jejími
popudit slovy?
Zda Gjúkovi synové
na svém svaku
krví zbrotí
ostří zbraně?“

Grípi:

„Bolem se sevře
Guðrúně srdce,
až její bratři
ti probodnou hrud'.
Nikdy už radost
nepozná pak
věrná žena
Grímhildy vinou.

Toto však věz,
věrný reku,
že útěchu ti
osud určil.
Nad Sigurda
skvělejší hrdina

sídlo mít nikdy
nebude v světě.“

Sigurd:
„Kéž laskavý je osud
loučícím se!
Každého stihne,
co souzeno mu.
Vím, že lepší bys
život mně věstil,
kdyby jej vyměnit
bylo v tvé moci.“

Píseň o Reginovi

Sigurd šel do Hjálprekovy stáje a vybral si hřebce, který pak dostal jméno Grani. Tehdy přišel k Hjálprekovi Hreidmarův syn Regin. – Regin byl dovednější než kdo jiný, ale byl trpasličího růstu. Byl chytrý, zlý a znalý kouzel. Regin si vzal Sigurda na vychování a velmi si ho oblíbil. Jednou vyprávěl Regin Sigurdovi o svých předcích a o tom, jak Ódin, Hœni a Loki přišli k Andvariho peřejím, v kterých bylo plno ryb. Andvari byl skřítek a žil již dlouho v peřejích v podobě štiky, lově si tam potravu. – „Otr, náš bratr,“ pravil Regin, „se často vydával do peřejí v podobě vydry. Jednou chytil lososa, sedl si na břeh a pojídal jej přimhuřuje oči. Loki po něm hodil kamenem a zabil ho. Tehdy si ásové mysli, že je potkalo veliké štěstí, a stáhli z vydry kůži. Téhož večera navštívili Hreidmara, hledající u něho nocleh, a ukázali mu svůj úlovek. Uchopili jsme je a uložili jim výkupné: měli naplnit vydří kůži zlatem a také zvenčí ji měli pokrýt rudým zlatem. – Ásové pak poslali Lokiho, aby opatřil zlato. Loki přišel k obryni Ráně a s její sítí zamířil k Andvariho peřejím a vrhl ji před štikou, která se do ní chytila. Tu pravil Loki:

„Kdo je ta ryba,
jež v řece pluje
a před neštěstím se nechrání?
Od smrti vykup
svoji hlavu,
plamen mi vydej vln¹⁹!“

Andvari:
„Andvari se jmenuji,

¹⁹ Plamen vln – zlato.

Óin slul můj otec,
četné jsem přeje proplul.
Zlá norna mi
v začátku věků
určila vodu věčným sídlem.“

Loki:
„Řekni mi, Andvari,
chceš-li si uchovat
život svůj v světa síních,
jaký trest stihne
syny lidí,
když se v potupě potýkají?“

Andvari:
„Těžký trest stihne
syny mužů
ve vlnách Vadgelmu.
Od lživých řečí,
špinících lidí,
daleko vedou větve.“

Loki uviděl všechno zlato, které patřilo Andvarimu. Andvari je přinesl, ale nechal si jeden prsten. Loki mu jej vzal a tu zmizel skřítek ve skále a pravil:

„Toto zlato,
jež Gust zval svým,
dvěma bratrům
bude k zhoubě,
mezi knížaty osmi
vyvolá vádu.“

Prokletí jen
přinese poklad.“

Ásové přinesli Hreidmarovi zlato, vycpali jím vydří kůži a postavili ji na nohy. Nyní měli ásové zakrýt zlatem vnější stranu kůže. A když se tak stalo, přistoupil Hreidmar, a když viděl vyčuhovat jeden chlup, žádal, aby i ten zakryli. Tu vzal Ódin prsten Andvaranaut a zakryl jím chlup.

Loki:
„Pokutu dostals,
zlata jsme ti dali
mnoho za moji hlavu,
sotva však k štěstí
tvému synu.
Spíš oběma vám k zhoubě bude.“

Hreidmar:
„Dary jsi dal,
však ne dary z lásky,
nedávals z dobroty srdce!
Kdybych byl znal
zlou vaši vůli,
smrt by vás byla stihla.“

Loki:
„A horší bude
— jak hádat mohu —
spor příbuzných pro nevěstu.
Hrdinům dosud
nezrozeným
urputný svár je souzen.“

Hreidmar:
„Zářivým budu
vládnout zlatem,
dokud mi dán bude život.
Tvých hrozeb se naprosto
nemíním hrozit.
A vraťte se do svých sídel!“

Fáfni a Regin žádali Hreidmara, aby jim dal jejich podíl na rodové pokutě za bratra Otra. Hreidmar jim ji však odepřel. Když pak Hreidmar spal, probodl ho Fáfni mečem. Hreidmar přivolal své dcery:

„Lyngheido, Lofnheido!
Zlomen je můj život.
K mnohému nouze nutí.“

Lyngheid:
„Sotva kdy sestra
když otce ztratí,
na bratru se pomstí
za jeho podlost.“

Hreidmar:
„Vychovej dceru,
vlčí díso,
syna-li ti nedá
skvělý rek,
a panně dej muže,
jak potřeba velí.
Její syn pak
pomstí tvůj žal.“

Potom Hreidmar zemřel a Fáfni se zmocnil všeho zlata. Regin žádal svůj podíl po otci, ale Fáfni mu jej odepřel. Tu se Regin obrátil o radu k sestře Lyngheidě, jak by se měl domáhat dědictví po otci. Lyngheid pravila:

„Od bratra v přátelství
si podíl svůj vypros
a nakloň ho k mírnější mysli.
Nesluší se
na Fáfnovi
mečem vymáhat poklad.“

Toto vše řekl Regin Sigurdovi. – Když jednoho dne navštívil Sigurd Regina v jeho domě, přivítal ho Regin vlídně a pravil:

„Syn sem zavítal
Sigmunda krále,
světlý rek,
do našich síní.
Statečnější je
než starý muž.
Boje se naději
od bohatýra.

Velitele vojsk
vychovat musím.
Yngviho potomek
přišel sem právě!
Nad všechny muže
mocnější bude,
všechnu zem ovine
jeho osudu nit.“

Sigurd pak byl stále u Regina, který mu řekl, že Fáfni leží na Gnitské pláni a má podobu saně a na hlavě že má hroživou přilbu, které se léká vše, co je živé.

Regin ukul Sigurdovi meč, který se jmenoval Gram. Byl tak ostrý, že když jej ponořil do Rýna a nechal proti němu plout chomáček vlny, rozřízl vlnu stejně jako vodu. Tím mečem rozřal Sigurd Reginovu kovadlinu.

Potom Regin popouzel Sigurda, aby zabil Fáfniho. Sigurd pravil:

„V smích propuknou
synové Hundinga,
kteří Eylima
ubili k smrti,
jestliže přednost dá
před pomstou otce
prstenům rudým
bláhový rek.“

Král Hjálprek dal Sigurdovi loď i mužstvo, aby pomstil otce. Stihla je však velká bouře a křižovali před skalnatým mysem. Na skále stál jakýsi muž a pravil:

„Kdo to ujíždí
na ořích Rævla
po vysokých
mořských vlnách?
Do plachtoví
pěna stříká,
hřebci vln
podlehnou vichru.“

Regin:
„U stožáru

Sigurd stojí,
vítr žene
život náš v smrt.
Přepadá přes příd'
prudký příboj,
klesají lodě!
Kdo se to ptá?"

Muž:
„Hnikar mi říkali,
když jsem Hugina krmil,
mladý Völsungu,
na válečném poli.
Teď zvátí můžeš
na skále muže
Fengem či Fjölnim.
A pusť mne na příd'!"

Přistali k břehu, a když muž vstoupil na lod', bouře se utišila. Sigurd pak pravil:

„Pověz mi, Hnikare,
když znamení znáš
lidí a blažených bohů:
která jsou nejlepší
znamení k boji,
když meči se mává?"

Hnikar:
„Mnohá jsou příznivá,
kdyby muži je znali,
znamení k zápasu meči.
Tak za dobré platí

průvodce v boji
havrani hrdinovi.

Druhé je znamení,
z domu-li vyjdeš
a v sedle už sedíš:
když dva spatříš
stát přede dveřmi
rozvážné reky.

Stejně šťastné je,
výt když slyšíš
v lese hladného vlka.
Snadno přemůžeš
nepřátele,
jestliže je první spatříš.“

Nikdo z mužů
se v boji nestav
proti měsíce sestry
pozdnímu světlu.
Těch je vítězství,
kdo dobře dovedou
šípky mířit
a řadit se v klínový šik.

Je nebezpečné
klopýtnout nohou,
když do boje běžíš.
To lstivé norny ti
nástrahy chystají,
chtějí tě zraněného zřít.

At' učeše se
a umyje rek
a ráno se nasytí.
Nikdo neví,
kde večer ho stihne.
K neštěstí vede nedbalost.“

Sigurd svedl velkou bitvu s Hundingovým synem Lyngvim a s jeho bratry. V té bitvě padl Lyngvi a tři jeho bratři.

Po bitvě pravil Regin:

„Ted' krvavý orel²⁰
ostrým mečem
je v záda Sigmundova
vraha vřezán.
Sotva hrdina
slavnější kdy
zasytil havrany,
zkrvavil zem.“

²⁰ Krutý způsob usmrcování nepřátel. Konal se tak, že se odřízly od páteře žebra, a tímto otvorem se pak vyrvala plíce z těla.

Píseň o Fáfním

Sigurd odjel domů k Hjálprekovi a tu ho popouzel Regin, aby zabil Fáfniho. Sigurd a Regin se vydali na Gnitskou pláň a našli stopy, které Fáfni zanechal na místě, kudy se ubíral k vodě. Sigurd vyhloubil na cestě velikou jámu a sestoupil do ní. A když Fáfni slezl se zlatého pokladu, chrлил jed a ten padal Sigurdovi na hlavu. A když se Fáfni plazil přes jámu, zasadil mu Sigurd mečem ránu do srdce. Fáfni se zachvěl a bil hlavou i ocasem. Sigurd vyskočil z jámy a tu hleděli jeden na druhého.

O Fáfniho smrti.

Fáfni:
„Mládče, mládče,
kterému muži ses zrodil,
kterého siláka jsi syn?
Ve Fáfním jsi ocel
svou ostrou zbarvil,
svůj meč jsi mi v srdce vetkl.“

Sigurd zatajil své jméno, protože se za starých časů věřilo, že slovo umírajícího má velkou moc, prokleje-li takový muž nepřítele jeho jménem.

Sigurd:
„Ztepilým jelenem
mě zovou lidé,
jsem bez matky muž.
Otce nemám,
jak jiní mají,
a chodím stále sám.“

Fáfní:
„Nemáš-li otce,
jak jiní mají,
jakým ses zázrakem zrodil?“

Sigurd:
„Známo ti sotva je
jméno mého rodu
a stejně já sám:
Sigurd se jmenuji,
Sigmund můj otec slul,
svou zbraň jsem zbrotil tvou krví.“

Fáfní:
„Kdo tě popudil,
kdo tě přiměl,
abys mi po životě pás?
Reku ostrooký,
smělého otce měls,
po něm jsi povahu zdědil.“

Sigurd:
„Co mysl mi radila,
splnila ruka
a ostrý můj meč.
Málokdy je smělý
v mužných letech,
kdo měkký byl v mládí.“

Fáfní:
„Kdybys byl vyrostl
u věrných přátel,
jak bohatýr by ses jednou bil.

Nyní jsi zajatec
v boji jatý —
strachem se třese vždy rab.“

Sigurd:
„Utrháš na cti mně,
že otcovy péče jsem,
pachole, postrádal.
Rabem však nejsem,
i když jsem reky byl jat.
Sám jsi přec poznal,
že svobodný jsem.“

Fáfni:
„Neprávem hanu
v mých slovech hledáš.
Jen pravdu ti pravím:
zářící zlato
a prsteny zdobné
ti budou k zmaru a zhoubě.“

Sigurd:
„Každý bohatýr
může bohatstvím vládnout
jen do své smrti.
Jednou však jistě
odejdem všichni
odtud do Ódinovy říše.“

Fáfni:
„Rozsudek norny tě
na břehu stihne,
bědného blouda.

Ve vodě utone,
kdo ve větru vesluje.
Souzené smrti neunikneš.“

Sigurd:
„Pověz mi, Fáfni,
když jsi tak moudrý
a tolik toho víš:
které norny
pomoc nesou,
když matky robátka rodí?“

Fáfni:
„Různého jsou
norny rodu,
nemají společný původ.
Jedny jsou z ásů,
jiné z álfů
a některé jsou Dvalina dcery.“

Sigurd:
„Pověz mi, Fáfni,
když jsi tak moudrý
a tolik toho víš:
jak výspa sluje,
na níž krev svou smísí
Surt se slavnými ásy?“

Fáfni:
„Óskopni je výspa,
na níž se oštěpem
budou bohové bít.
Bilröst se zřítí

pod jízdou bohů
a koně poplují v proudu vod.

Přilbu hrůzy jsem
proti hrdinům měl,
když jsem hlídal planoucí poklad.
Sám jsem se domníval,
že silnější všech jsem,
že se mně nemůže žádný rek rovnat.“

Sigurd:
„Přilba hrůzy však
neochrání,
když se stateční střetnou.
Když mnoho se utká
odvážných mužů,
nikdo z nich není nejzdatnější.“

Fáfni:
„Jed jsem chrлил,
když jsem chránil
po otci poklad
.....“

Sigurd:
„Jak divá saň jsi
prudce syčel
a naháněl hrůzu.
Zloba myslím vzkypí
v myslích reků
pod podobnou přilbou.“

Fáfni:
„Nyní ti radím
— a radu mou přijmi —
odjed', Sigurde, domů!
Zářné zlato
a prsteny zdobné
ti budou k zmaru a zhoubě.“

Sigurd:
„Dal jsi mi radu.
Já však se rozjedu
k pokladu na vřesné pláni.
A ty se, Fáfni,
z posledních sil
na cestu v podsvětí připrav!“

Fáfni:
„Regin mě zradil,
zradí i tebe,
k zhoubě nám oběma bude.
Život mi však
utíká z žil.
Tvá moc je větší než má.“

Regin odešel, když se Sigurd chystal ubít Fáfniho, a vrátil se, když Sigurd utíral z meče krev. Regin pravil:

„Věčně bud' zdrav,
vítězství dobyls,
ubil jsi Fáfniho.
Ze všech mužů,
jež země živí,
tys nejtvrdší rek.“

Sigurd:
„Je těžko vědět,
kdyby všichni se sešli
synové slavných bohů,
mysl kdo z nich
nejtvrdší má.
Odvážný je často,
kdo ostřím meče
neproklál dosud nepřítele.“

Regin:
„Vesel jsi, Sigurde,
těšíš se z vítězství,
jak o trávu tu utíráš meč.
Bratra mého jsi
k smrti ubil,
však na můj návod jsi jednal.“

Sigurd:
„Radils mi opravdu,
bych ráno sem zajel
přes horské hřbety.
Z života i pokladu
by se těšila saň,
kdybys mě byl nepopouzel.“

Tu přistoupil Regin k Fáfniemu a vyřízl mu srdce mečem, který se jmenuje Ridil, a potom se napil krve z rány.

Regin:
Já půjdu spát —
ty však sed', Sigurde,
a nad ohněm opékej Fáfniho srdce.

Pochoutkou vzácnou
bych se rád posilnil
po tomto krvavém pití.“

Sigurd:
„Daleko byls,
když v draka jsem nořil
svou ostrou ocel.
Své síly jsem sám
proti sani měřil,
když ty ses ve vřesu válel.“

Regin:
„Dlouho by ležel
lakomý drak
ve vysokém vřesu,
kdybys ocel neměl,
jíž ostří jsem ukul:
mocný můj meč.“

Sigurd:
„Mysl je lepší
než síla meče,
když udatní se utkat mají.
Odvážného muže jsem
mnohokrát viděl
vítězně tasit tupou zbraň.

Odvážným lidem se
lépe daří
než zbabělým v boji.
Líp veselý si vždy

než smutný vede,
ať se mu cokoliv postaví v cestu.“

Sigurd nabodl Fáfniho srdce a opékal je nad ohněm. A když již myslel, že je upečeno, a když se zpěnilo krví, dotkl se ho prstem, aby se přesvědčil, zda je úplně upečeno. Spálil se však a spálený prst si vstrčil do úst. A když mu krev z Fáfniho srdce přišla na jazyk, tu porozuměl řeči ptáků a slyšel, jak jich několik švitoří v křoví.

První pták:
„Sigurd zde krví
postříkán sedí,
Fáfniho opéká
na ohni srdce.
Moudrým by zdál se mi
prstenů dárce,
z života pramene
kdyby sousto pozřel.“

Druhý pták:
„Zde Regin leží
a radu hledá,
jak oklamat muže,
který mu věří.
Ve své zlobě
zlá slova spřádá,
proradný kovář,
pomstít chce bratra.“

Třetí pták:
„Hlavu ať setne
proradnému starci
a pošle ho v podsvětí!

Vším zlatem pak
bude vládnout,
pokladem, který pod Fáfnim ležel.“

Čtvrtý pták:
„Moudrý by byl,
kdyby užít uměl
dobrých rad,
jež právě dostal,
na sebe myslil
a nasytil havrany.
Vlka po uších
vždycky poznáš.“

Pátý pták:
„Není tak moudrý
bohatýr mladý,
vůdce vojů,
jak se mi jevil,
když jednoho bratra
mečem ubil,
druhému však
daruje život.“

Šestý pták:
„Strašně je nemoudrý,
stále-li šetří
nebezpečného nepřítele.
Tam Regin leží,
zradu snuje.
Nástrahu však nevidí rek.“

Sedmý pták:
„Hlavu ať usekne
chladnému obru
a zlata ho zbaví:
jen jemu pak bude
poklad patřit,
ježž Fáfni v své moci měl.“

Sigurd:
„Sotva mi osud
tak zlý je určen,
by Regin mě ubil,
neboť brzo odtud
oba bratři
v podsvětí půjdou.“

Sigurd uťal Reginovi hlavu a potom pojedl Fáfniho srdce a napil se krve obou bratří. A tu uslyšel, jak ptáci říkají:

„Svaž, Sigurde,
prsteny světlé
— není královské
naříkat strachy —
nevěstu znám
nejkrásnější,
zdobenou zlatem;
ji získat hled’.

Ke Gjúkovi vedou
vlhké stezky,
k nim ukazuje
rekovi osud —
tam mocný kníže

má mladou dceru,
za svatební dar ji
můžeš svou zvat.

Síň se tyčí
na Hidské skále,
zvenčí ji oheň
obklopuje.
Zdatní muži ji
zrobili celou
ze zářivého
ryzího zlata.

Na skále vysoké
valkyrje spí.
Kolem ní planou
plameny ohně.
Ygg ji zranil
jiné ubjela
bohatýry,
než bůh chtěl bitev.

Pannu spatříš
pod přilbou, reku,
jak když na Vingskornim
z války jela.
Ze spánku však nevzbudíš
Sigrdrífu,
dokud norny
neurčí čas.“

Sigurd jel po Fáfniho stopách k jeho příbytku a našel ho otevřený. Dveře a veřeje byly ze železa. Železné byly též všechny trámy domu,

který byl vystavěn pod zemí. Tam našel Sigurd nesmírné množství zlata a naplnil jím dvě truhly. Vzal tam též přilbu hrůzy a zlaté brnění a meč Hrotti a mnoho jiných pokladů a naložil vše na Grana. Kůň však nechtěl z místa, dokud Sigurd na něho nevsedl.

Píseň o Sigdrífě

Sigurd jel na Hinský vrch a zamířil k jihu do Francké země. Na hoře spatřil velké světlo, jako kdyby hořel oheň, a záře od něho stoupala až k nebi. A když k němu přijel, tyčil se tam hrad, ohrazený štíty, a z něho vlála korouhev. Sigurd vešel do hradu a viděl tam ležet muže, který spal v plné zbroji. Sňal mu z hlavy přilbu a tu viděl, že to je žena. Brnění bylo těsné, jakoby přirostlé k tělu. Sigurd rozsekl Gramem brnění od otvoru u hlavy až dolů a oba rukávy a sňal z ženy brnění. Dívka procitla a posadila se a spatřivši Sigurda pravila:

„Kdo krunýř mi rozsekl?“
Jak mi spánek spad z očí?
Kdo strhl se mne
siná pouta?

Sigurd odpověděl:
„Sigmundův syn,
jenž svého meče
hrotem připravil
havranům kořist.“

Brynhild:
„Dlouho jsem spala,
dřímala dlouho,
dlouhý je lidský žal.
To Ódin způsobil,
že zlomit jsem nemohla
sílu run spánku.“

Sigurd si sedl k ní a zeptal se jí na její jméno. Sigrdrífa vzala roh plný medoviny a podala mu jej na připítí:

„Zdar budiž dni,
zdar synům dne,
zdar noci a noci dceři!
Pohled'te na nás
pohledem vlídným
a vítězství nám sedícím svěřte!

Zdar bud' ásům,
zdar ásyním,
zdar úrodné zemi!
Moudrost a ostrý vtíp
nám oběma přejte
a léčivé ruce k hojení ran!“

Dívka řekla, že se jmenuje Sigrdrífa a že je valkyrje. Vypravovala, jak spolu vedli boj dva králové. Jeden z nich se jmenoval Hjálm-Gunnar. Byl již stár, ale přesto byl skvělý bojovník a Ódin mu slíbil vítězství. A

„druhý slul Agnar,
Audin bratr,
jemuž nikdo
pomoci nechtěl.“

V boji porazila Sigrdrífa Hjálm-Gunnara a Ódin ji bodl, aby se jí pomstil, trnem přinášejícím spánek a pravil, že již nikdy nedobude v boji vítězství, že se však vdá. „Ale já jsem mu řekla, že jsem slíbila, že si nikdy nevezmu muže, který by byl přístupný bázni.“ Sigurd ji pak požádal, aby ho naučila moudrosti, poněvadž zná taje všech světů.

Sigrfrída pravila:

„Pití ti přináším
v poháru, reku,
smíšené s mocí
a velkou slávou.
Plné je písní
a průpovědí,
dobrých kouzel
a radostných run.

Znej runy vítězství
a v jílec je vryj,
chceš-li vítězství vydobýt;
jiné vryj na čepel
a některé na hrot
a třikrát jmenuj Týra.

Nápoje runy znej,
by nehradila žena,
tvou důvěru k ní.
Vryj je do rohu
a na hřbet ruky
a na nehtu nakresli „Nouze“.

Požehnej pohár,
bud' pamětliv nástrah
a česnek vhod' v číši.
Pak v medovinu ti
mámení zlé
nikdo nenamíchá.

Znej runy pomoci,
pomáhat chceš-li
při porodu ženám.

Na dlaň je nakresli,
kol zápěstí napni,
a popros o pomoc dísy.

Příboje runy ryj,
chceš-li plachet oře
v zátoce zachránit.
Vyryj je na koráb
a na kormidlo
a ohněm je do vesel vypal.
Není příboj tak prudký,
ni vlny tak černé,
abys zdráv nepřiplul v přístav.

Větvové runy znej,
rány-li chceš
hluboké hojit.
V kůru je ryj
keřů a stromů,
jichž větve se k východu kloní.

Znej runy sporu,
by ti zlé slovo
sok nesplácel nenávistí.
Stoč je spolu,
sviň je spolu,
sesad' je v jejich sled
na sněmu,
kam lid se sejde
k spravedlivému soudu.

Rozvahy runy
ryj v svou paměť,

chceš-li nad všechny vyniknout.
Hropt je vymyslel
a sám je vyryl
a v paměti podržel,
moudrý mízou,
jež mírně kapala
z Heiddraupniho hlavy,
z Hoddrofnova rohu.

Na skále stál
s ostrým mečem
a s helmicí na hlavě;
tu Mímiho hlava
začala mluvit
a první pronesla pravdu.

Vryty jsou do štítu
před zářným bohem,
do ucha Árvakra,
v Alsvinna kopyto,
do hlavy kola
Hrungnova vozu,
v Sleipniho zuby,
ve svory saní,

do drápů medvěda,
do vlčích spárů,
na Bragův jazyk,
do zobce orla,
v krvavá křídla,
v kůly mostu,
v pomocnou ruku,
v patu spěchajících,

do skla a do zlata,
do spon štěstí,
v poháry vína,
v pažení stolic,
do hrotu Gungna,
v Granovu hruď,
na nehty noren,
na zobák sovy:

všechny byly seškrabány,
jež byly vyryty,
ponořeny v medovinu
a poslány v daleké kraje;
jedny jsou u ásů,
jiné u álfů,
některé u věčných vanů
a některé mají moudří muži.

Bukové runy jsou,
pomocné runy jsou,
runy pití a poháru
a runy smělé síly.
Kdo je nezmate,
kdo je nesplete,
tomu ušetří štěstí.
S úspěchem jich užívej,
dokud bohové budou žít.

Nyní si vyber,
když volbu máš,
ostrých oštěpů reku,
mluvu či mlčení —

jak myslíš sám.
Zlý osud však stejně je předem určen.“

Sigurd:
„Ani před smrtí
nemíním prchat.
Nesmělý jsem se
nenarodil.
Tvé laskavé rady
rád podržím,
pokud mi přán bude život.“

Sígrdrífa:
„Radím ti nejprve:
k příbuzným svým
bud' přímý a přívětiv.
S pomstou nepospíchej,
i když ti příčinu dají.
Tak získá zemřelý čest.

Radím ti za druhé:
přísahy nečiň,
leč o pravdu-li jde a právo.
Věrolomník je
lidem jak vrah,
jak v pustině psanec.

Radím ti za třetí:
na sněmu nikdy se
nehádej s hlupcem,
neboť k hanbě bývá,
co hovoří
hlasitě hloupý muž.

Mnoho ztratíš,
když mlčet budeš,
zbabělým se budeš zdát
a po právu nařčen.
Pomluva tě stihne,
nezjednáš-li si příznivou pověst.
Hned příštího dne
znič pomlouvače,
tak odplácej lidem lež!

Radím ti za čtvrté:
cesta-li tě povede
kol bytu čarodějky,
pospíchej dál
a nechod' dovnitř,
i kdyby už nastala noc.

Bystrých očí je třeba
bohatýrům,
když, bojovní, se chystají v bitvu.
Často za rohem sedí
zlovolné ženy,
které ti otupí meč i mysl.

Radím ti za páté:
vidíš-li pěkné
u stolu sedět ženy,
střez se, by vládkyně stříbra
spánek ti nevzaly,
a nesváděj k polibkům panny.

Radím ti za šesté:
když muži mluví

při pití pošetilé řeči,
podroušen hádkám
s hrdiny se vyhni.
Mnohému víno vzalo vtip.

Hádky a pití
přinesly lidem
často zlobu a zármutek;
jednomu smrt,
jinému bídu.
Mnoho je, co muže rmoutí.

Radím ti za sedmé:
spor-li vedeš
s ráznými reky,
je lepší bojovat
než v bytě být upálen
po pomstě prahnoucím nepřitelem.

Radím ti za osmé:
zlého se střež
a vyhni se klamavým kouzlům.
Nesváděj děvče
ni vdanou ženu
k hrám lehké lásky.

Devátou radu mám:
mrtvé pochovej,
kdekoli je na zemi najdeš,
ať mor je schvátil,
ať moře je vyvrhlo,
nebo ať zhynuli zbraní.

Koupel zchystej těm,
kteří zemřeli,
omyj jim tělo i tvář,
učeš a osuš je,
než v rakev je uložíš,
a přej jim pokojný spánek.

Desátou radu slyš:
slibům nevěř
mladého mstitele,
ať jsi mu bratra ubil,
či odpravil otce.
Vlk vězí v synovi,
i když má zálibu v zlatě.

Nemysli, že spory
rychle usnou,
či zlost neb zármutek.
Rozumu a zbraní
je třeba reku,
který chce první být mezi muži.

Jedenáctou
ještě slyš radu:
prchej před zradou přátel.
Krátký je určen
knížeti život,
neblahý svár je ti souzen.

Zlomek písně o Sigurdovi

Högni

„.....
.....
.....
.....“

čeho se dopustil
na tobě Sigurd,
že o život oloupit
chceš odvážného?“

Gunnar:

„Věrnosti sliby
mně Sigurd přísáh,
sliby mi přísáh,
zpřetrhal všechny:
zradil mě druh,
když dokázat měl
všech svých přísah
plnou platnost.“

Högni:

„Brynhild tě ponoukla,
bys pomstu zchystal,
zášť abys probudil
a zlobu rozsel.
Závidí Gudrúně
šťastný sňatek

a tobě nepřeje
svou vlastní lásku.“

Upekli vlka,
hada rozdělili,
havrana dali
Gothormu chutnat,
dříve než vztáhli,
na vojů vládce,
věrolomní,
vražednou ruku.

Guadrún k nim venku,
Gjúkova dcera,
první tato
pronesla slova:
„Kde mešká Sigurd,
mužů vládce,
že Gjúkovi potomci
se vracejí první?“

Na to jen Högni
jí odpověděl:
„K smrti jsme ubili
Sigurda mečem,
nad mrtvým hrdinou
kůň hlavu sklání.“

Tu děla Brynhild,
Budliho dcera:
„Ze zbraní se těšte
a rozsáhlých zemí!
Sám by nad vším

Sigurd vládl,
kdyby byl déle
podržel život.

Potupné by bylo,
kdyby měl panovat
nad lidem Gótů
a Gjúkovým dědictvím,
kdyby pět silných
zplodil synů,
toužících stále
po tuhém boji.“

Zasmála se Brynhild
naposledy
z chladného srdce,
až hrad se zachvěl:
„Dlouho se těšte
z druhů a zemí,
kdož jste odvážného
ubili reka!“

Tu děla Gudrún,
Gjúkova dcera:
„Věru že rouhavé
vedeš řeči.
Svědomí Gunnaru
ať nedá spáti,
pomsta ať stihne
Sigurdova vraha!“

Ubit byl Sigurd
u břehů Rýna;

havran hlasitě
z haluze volal:
„Ocel svou zkrvaví
Atli ve vás,
přísahy vražedné
přemohou reky.“

Pokročil večer
— mnoho se pilo —
veselé se
vedly řeči.
Usnuli všichni,
kdo ulehli v lože,
jen Gunnar sám bděl,
když ostatní spali.

Neklidně ležel,
na mnoho myslil,
bojovný hrdina
rozvažoval,
co havran a orel
hovořili,
když drsní rekové
se vraceli domů.

Procitla Brynhild,
Budliho dcera,
knížecí děva
přede dnem krátce:
„Ať milé je vám to,
či proti mysli,
bědovat musím
nad bolestným činem,

nebo zmučené srdce mi
pukne strastí.“

Mlčeli všichni
při těch slovech,
pochopit nemohli
prudký pláč ženy,
když sama přec poslala
se smíchem reky,
by Sigurda ubili
smělou rukou.

Brynhild:
„Zlé jsem, Gunnare,
věci v snách zřela,
chlad byl v síni,
studené mé lože,
a ty, reku,
jels bez radosti
s pouty na nohou
mezi nepřáteli.
Tak zajde rod
zlých Niflungů,
to bude konec
křivých přísah.

Zcela jsi, Gunnare,
zapomněl na to,
že krev v svou stopu
jste smísili spolu!
Zle jsi se odměnil
za všechno reku,

který ti přednost vždy
před sebou přál.

Jasně to ukázal,
když s tebou jel,
by o mne se pro tebe
ucházel, králi!
Ničitel vojsk
nikdy nezrušil
přísahy, které
příteli dal.

Meč zdobený,
rudým zlatem,
položil, mocný,
mezi nás oba.

Ostří jeho,
zkalené v ohni,
proniklé bylo
prudkým jedem

.....

O Sigurdově smrti. V této písni se vypravuje o Sigurdově smrti. Podle tohoto vyprávění se zdá, že byl ubit venku. Někteří však tvrdí, že byl ubit, když spal na svém loži. Podle německého vyprávění ho však ubili venku v lese. V *Starší Gudrúnině písni* se praví, že Gjúkovi synové jeli na sněm spolu se Sigurdem a cestou ho ubili. Všichni se však shodují v tom, že ho ubili zrádně, když ležel a nemohl se bránit.

První píseň o Gudrúně

Gudrún seděla nad mrtvým Sigurdem. Neplakala jak jiné ženy, ale srdce jí pukalo bolestí. Přicházeli k ní muži i ženy, aby ji těšili, ale marně. Vypravuje se, že Gudrún ochutnala Fáfniho srdce a rozuměla potom řeči ptáků.

O Gudrúně je složena tato píseň:

Zemřít že musí,
si myslila Gudrún,
když smutná seděla
nad Sigurdem.
Nemohla naříkat
ni rukama lomit,
jak jiné ženy
vyplakat žal.

Tu k ní přišli
přemoudří jarlové,
aby ji v zármutku
utěšili.
Plakat však nemohla
v paláci Gudrún,
ač bolesti plné
jí pukalo srdce.

Seděly jasné
nevěsty jarlů,
zdobené zlatem,
před Gudrúnou.

Každá z nich mluvila
o svém smutku,
o nejtrpčím
trápení v duši.

Tu děla Gjaflaug,
Gjúkova sestra:
„Na světě já jsem
nejnešťastnější.
Pět mužů jsem
pozbyla milých,
tři dcery světlé
a sestry tři,
sedm bratrů —
a stále žiji.“

Přece však nemohla
plakati Gudrún,
tak se rmoutila
pro mrtvého,
tak se trápila
pro smrt reka.

Tu děla Herborg,
hunská kněžna:
„O těžším já mohu
mluvit žalu:
sedm jsem pozbyla
na jihu synů,
osmý — můj muž
mi v poli padl.“

Otec i matka
a čtyři bratři
stali se kořistí
krutého větru,
když příboj jim rozlomil
lodní příď.

Sama jsem musila
ošetřit mrtvé,
vystrojit pohřeb,
pochovat je.
To v půlroce mě
postihlo jednom
a nikdo v světě
mě nepotěšil.

Téže zimy jsem
zajata byla
nepřátel vojskem
přenešťastná.
Každé ráno pak
knížete ženu jsem
musela strojit,
střevíc jí spínat.

Zášť ke mně živila
z žárlivosti
a tvrdými mě
trestala pěstmi.
Nikdy vlídnějšího
jsem neznala vládce,
nikdy podlejší
povahu ženy.“

Přece však nemohla
plakati Gudrún.
Tak se rmoutila
pro mrtvého,
tak se trápila
pro smrt reka.

Tu děla Gullrönd,
Gjúkova dcera:
„Málo dovedeš,
ač jinak moudrá,
mladou potěšit,
pěstounko, ženu.“
Radila odkrýt pak
mrtvého reka.

Sama ze Sigurda
roušku sňala,
jeho tvář sklonila
ke klínu ženy:
„Pohled' na milého,
hrdinu polib,
jaks živého líbala,
laskala vládce.“

Pozdvihla Gudrún
pojednou zrak,
vlasy spatřila
ztřísněné krví,
vládcovy oči
vyhaslé zcela,
prsa hrdinova
proťatá mečem.

Tu klesla Gudrún
na kolena,
vlas se jí uvolnil,
zarděly tváře,
slzy jak déšť jí
stékaly v klín.

V pláč Gudrún propukla,
Gjúkova dcera,
že v slzách hořkých
smáčela šat
a v hrazeném dvoře
husy zakejhaly,
ptáci, milí
mocné ženě.

Tu děla Gullrönd,
Gjúkova dcera:
„Nebylo nad vaši
lásku větší
mezi lidmi
na celé zemi.
Nikde pro tebe
nebylo štěstí,
sestro moje,
jen u Sigurda.“

Gudrún:
„Tak Sigurd vynikal
nad Gjúkovy syny
jak česneku stvol
nad sítinu,
jak v čelence knížete

zářný kámen,
vzácný drahokam
na vládcově hlavě.

Skvělejší jsem se
sama zdála
hrdinům všem
než Herjanovy děvy.
Když kníže mi padl,
maličká jsem
jak lísteček
svátý z lípy.

Postrádám u stolu,
na loži postrádám
věrného přítele.
Vinni jsou bratři,
bratři moji
bolestí mou
a své sestry
hořkou strastí.

Ať zcela zpustne
vaše země,
když přísahy dané
jste porušili!
Nebudeš zlatem,
Gunnare, vládnout,
prsteny rudé ti
přinesou smrt
za to, žeš slib zrušil
Sigurdovi.

Tehdy ve dvoře
veselo bylo,
když můj Sigurd
Grana sedlal,
aby Brynhildu
pro bratra získal,
nebohou nevěstu —
k neštěstí jen.“

Tu děla Brynhild
Budliho dcera:
„Bez muže budiž
a bez dětí
ta, jež tě pohnula,
Guadrúno, k pláči,
dnes ráno ti v ústa
vložila řeč.“

Tu děla Gullrönd,
Gjúkova dcera:
„Mlč, prokletá
muži všemi!
K záhubě bylas
hrdinům vždycky,
neštěstí jenom
s sebou nosíš.
Sedmi králům
zlou určilas sudbu,
ženám jsi přinesla
přetěžký žal.“

Tu děla Brynhild,
Budliho dcera:

„Neštěstím vším
Atli je vinen,
Budliho syn,
můj vlastní bratr.

Když jsme v síni
statečných Hunů
zlato spatřili
na knížeti zářit,
pohled ten provždy nám
v paměti zůstal,
však návštěva hrdiny
mně k neštěstí byla.“

O sloup opřena
sbírala sílu.
Plály Brynhildě,
Budliho dceři,
jiskry z očí,
sršela jed,
když Sigurdovy
spatřila rány.

Guadrún pak odešla do lesů a pustin a přišla až do Dánské země, kde strávila sedm půlletí u Hákonovy dcery Tóry.

Brynhild nechtěla po Sigurdově smrti už žít. Poručila utratit osm svých otroků a pět služebných. Pak se proklála mečem, jak o tom vypravuje *Kratší píseň o Sigurdovi*.

Kratší píseň o Sigurdovi

Gjúka vyhledal
vítězný Sigurd,
mladý Völsung,
když ubil saň.
Přísahy přijal
od dvou bratrů,
věrnost si slíbili
stateční reci.

Pannu mu slíbili
s pokladů spoustou,
mladou Gudrún,
Gjúkovu dceru.
V družnosti pili
po mnoho dní
mladý Sigurd
a Gjúkovi syni.

Když pak spolu
se Sigurdem
bratři na námluvy
k Brynhyldě jeli,
Völsung mladý,
jenž mečem znal vládnout,
pro sebe mohl
pannu získat.

Z jihu rek však
položil zbraň,
zdobený meč
mezi ženu a sebe.
Ženu na tvář
nepolíbil,
ani ji, hunský král,
nestiskl v náruč.
Nedotčenou ji
nechal Gunnarovi.

Bez úhony
byl její život,
vina netížila
vědomí její,
nic, co za poklesek
se pokládat mohlo.
Zlé normy však
zasáhly v osud.

Samotná večer
seděla venku
a tato k sobě
mluvila slova:
„Sigurda chci
v náručí sevřít,
anebo sejít
do síně smrti.

Slova jsem pronesla,
jichž lituji už:
vždyť jeho je Gudrún,
já Gunnarova.

Norny nám určily
trýzeň touhy.“

Večer co večer
venku bloudí
plná zloby
chladné jak led,
zatímco Gudrún spí
se Sigurdem
a hunský kníže ji
v pokrývku halí.

„Bez muže žiji,
bez radosti,
nenávist jen
v srdci nosím.“

Ze zášti na vraždu
začala myslet:
„Ztratíš nyní,
Gunnare, zcela
země moje
i mne samu.
Radost už nenajdu
v objetí reka!

Vrátím se zpět,
kde dříve jsem žila,
k pokrevným všem
příbuzným svým.
Tam smutná budu
snít svůj život,
leč že Sigurdovi

uchystáš smrt
a sám pak všechny
převýšíš vládce.

Syn ať za otcem
stejnou jde cestou!
Šťasten nebudeš
pro vlčí štěně.
Sotva se podaří
po vraždě sjednat
smír s příbuznými,
když syn žít bude.“

Zesmutněl Gunnar,
hlavu svěsil,
přemítal v mysli
po celý den.
Marně přemýšlel,
co by si počal,
co podnikl by,
co nejlepší by
pro něho bylo.
Jedno jen věděl,
že Völsunga ztratí,
že smrti Sigurda
želet bude.

Dlouho uvažoval
o tom i onom.
Nikdy dosud
neviděl ženu,
která by královskou
korunou zhrdla.

K poradě tajné pak
Högniho pozval,
jenž věrným mu byl
přítelem vždycky:

„Brynhilda je mi,
Budliho dcera,
nad všechny ženy
žádoucnější.
Smrt bych spíše
zvolil sobě,
než abych pozbyl
poklad kněžny.

Chceš zradou na reku
zmocnit se zlata?
Krásné je vládnout
kovem Rýna,
bohatství užívat
bohatýru,
v pokoji se
z pokladu těšit.“

Na to mu Högni
hned odpověděl:
„Hanebné by bylo
hrdinu ubít,
mečem přetnout
přísahy dané,
přísahy dané,
přátelské sliby.

Nebude na světě
šťastnější nikdo
než my čtyři,
když četným budem
vládnout lidem
a Sigurd s námi;
nebude mocnější
na zemi rod,
jestli nás pět
potomky zplodí,
silné krále,
knížata lidu.

Dobře však vím,
odkud vítr věje:
Brynhild všechna
vášní plane.“

Gunnar:
„Guthorma popud' me,
by provedl zločin,
mladšího bratra
bez rozvahy.
Ten přítomen nebyl
přísahám daným,
přísahám daným,
přátelským slibům.“

Snadno byl získán
vznětlivý rek:
do srdce vetkl
meč Sigurdovi.

K pomstě se vzchopil
mocný vládce,
mečem udeřil
mladého reka,
Guthorma prudce
zasáhl Gram,
z ocele kalené
ostrá zbraň.

Rozťat ve dvě
mladý rek padl:
ruce a hlava
sletěly z ramen,
nohy s trupem
se zvrátily nazad.

Usnula Gudrún
sladkým spánkem,
bez starostí
u Sigurda.
Procitla však
radosti prostá,
v krvi tonouc
Freyova druha.

V zoufalství rukama
zalomila,
až hrdina se
v loži zdvihl:
„Neplač, Gudrúno,
nezoufej si,
nevěsto mladá —
máš bratry přec ještě.

Můj dědic je
dosud dítě.
Ze dvora nepřítel
nemůže prchnout.
Rekové černou
snovali radu,
ukuli zradu
k záhubě hoča.

Takový sestřenec
s nimi nepůjde na sněm,
i kdybys sedm
zrodila synů.

Dobře však vím,
jak věci se mají:
neštěstím vším
Brynhild je vinna.

Nad všechny muže
mne měla ráda.
Já však Gunnara
neoklamal.
Věrně jsem plnil
přísahu danou,
Brynhildy přítelem
bych nebyl zván.“

Král klesl mrtev,
zakvílela kněžna,
v zoufalství rukama
zalomila,
až poháry v koutě

zařinčely
a husy na dvoře
zakejhaly.

Zasmála se Brynhild,
Budliho dcera,
naposledy
z plného srdce,
když na svém loži
uslyšela
pláč usedavý
Sigurdovy ženy.

Tu řekl Gunnar,
sokolí kníže:
„Smíchu zanech,
zlovolná ženo!
Sotva se raduješ
z rekovy smrti.
Proč zárná tvá tvář
ti zesinala,
strůjkyně hrůz,
propadlá smrti?

Ze všech žen nejspíš
bys zasloužila,
by Atli ti byl
na očích ubit,
bys bratra viděla
krváceti,
ovázat mu musela
smrtné rány.“

Brynhild:
„Upřít ti nechci,
žes ubil dost mužů.
Tvých hrozeb však
se nehrozí Atli.
Z vás obou on
odejde pozděj
a vždycky podrží
větší moc.

Řeknu ti, Gunnare,
— sám to víš dobře —
že první jste se
vy provinili.
Volná jsem byla,
bez starostí,
v bohatství žila
v bratrově domě.

Vdát jsem se nechtěla,
náležet muži,
dokud jste, Gjúkovci,
nevjeli na dvůr,
tři na koních
králové lidu.
Kéž by k té cestě
nebylo došlo!

Lásku jsem slíbila
(knížeti lidu,
jenž zlatem zdoben
na Granim seděl.
Nebyl vám nikomu

podoben v očích,
ni v rysech tváře,
třeba se rádi
za vládce lidu
vydáváte.

Samotné mi
Atli sdělil,
že z majetku mi
nemíní dát
ni zlato, ni země,
nevdám-li se,
žádný podíl,
který mi připadl,
jež mi mladičké
v majetek dal,
jež mi mladičké
vyplatil v zlatě.

Tu moje mysl
nejistá byla,
zda bojovat mám
a reky bít,
odvážná, v brnění,
kvůli bratru.
Všechno svět by se
dověděl o tom,
mnohému muži
by se sevřelo srdce.

Smlouvu jsme konečně
sjednali pevnou,
toužila jsem

poklady přijmout,
prsteny rudé
z ruky Sigurda.
Jiného muže jsem
nechtěla zlato.

Jednoho jen jsem
měla ráda,
v mé mysli nebylo
váhavosti.
Pozná Atli,
jaká je pravda,
až moje smrt se mu
donese k sluchu.

Nemá si žena
nikdy ždáti
z lehké mysli
cizího muže
.....
.....
potom bude
pomstěn můj žal.“

Vzchopil se Gunnar,
mocný vládce,
rukama objal
ubohou ženu,
potom i jiní
přistoupili,
by s upřímným srdcem ji
utěšili.

Ubránila se
objetím všem,
odvrátit se nedala
od dlouhé cesty.

Pozval Högniho
k poradě tajné:
„Ať všichni rekové
do síně vejdou,
tvoji i moji
— musí to být —
by zabránili
záhubě ženy,
než čas zas nové
přinese neštěstí.“

Na to mu Högni
odpověděl:
„Osudu ponechme,
ať určí, jak chce.
Nešťastné v dlouhé
nebraňme cestě,
z níž kéž se nikdy už
nenavráť!
Kletá vzešla
z klína matky,
zrozená je
k záhubě naší,
k zármutku jen
mnohému muži.“

Smutný se obrátil
Gunnar k ženě,

jež dělila prsteny,
bohatý poklad.

Rozhlížela se
po všem svém jmění,
po mrtvých služkách
a služebných v síni,
v brnění se oblékla
bezradostná,
dřív než v hrud' si vetkla
hrot ostré zbraně.

Na polštář klesla
nešťastná kněžna;
zraněná mečem
mluvila ještě:

„Pojďte se mnou,
kdo prsteny chcete
a jiné dary
ode mne přijmout.
Každé z vás dám
klenoty drahé,
koberce, závoje,
krásná roucha.“

Mlčely všechny,
přemýšlely,
nakonec ale
odpověď daly:
„Dost už je mrtvých,
my chceme žítí!

Služebné si
nepřejí slávy.“

Na to zlatem
zdobená žena,
mladá léty,
promluvila:
„Žádnou z vás nechci
k cestě nutit,
k cestě se mnou
do síně smrti.

S vašimi kostmi však
shoří méně
prstenů drahých
a Menjina pokladu,
až na konci života
mne navštívíte.

Posad' se, Gunnare,
povědět chci ti,
že světlá tvá žena
opouští svět.
Vaše loď v přístavu
nepřistane,
i když v Ódinovu
odejdu říši.

Smíříš se s Gudrúnou,
dřív než myslíš;
smutek však živí
u krále žena

ve vzpomínkách
na mrtvého vládce.

Panna vyroste
v matčině péči,
jasnější bude
než jasný den,
než paprsek slunce,
světlá Svanhild.

Guđrúnu vdáš
za vládce vojsk,
záhubu přinese
zástupu reků;
vdána bude
proti své vůli.
Atli se s ní
ožení mocný,
Budliho syn,
bratr můj.

Stále si vzpomínám
ve svém smutku,
jak krutě jste mě
oklamali.
Jen žal jsem v svém životě
prožívala.

Ty s Oddrúnou se
budeš chtít oženit,
však Atli ti ji
odmítne dát.
Tajně se budete

milovat, trápit,
ráda tě bude mít,
jak já bych tě měla,
kdyby nám dobrý byl
osud přál.

Neštěstí na tebe
nakupí Atli,
jat budeš a v hadí
uvržen jámu.

O málo později
odejde Atli
z tohoto světa
do síně smrti,
ztratí své syny,
všechno své štěstí;
Guadrún ho v posteli
probodne mečem,
ostřím ocele,
utrápená.

Lépe by bylo,
kdyby Guadrún,
sestra vaše,
za svým mužem
šla v jeho smrti;
kdyby sílu měla,
odvahu mou
v utrpení.

Sotva už mluvím —
z naší viny však

nezemře Gudrún,
neztratí život.
Po vlnách vysokých
odpluje v říši
věrného Jónakra,
vůdce vojsk.

(Dědiců od ní se
dožije kníže.
Jónakrovi statné
vychová) syny,
Svanhildu pak
ze země pošle,
svou a Sigurdovu
světlou dceru.

Bikkiho rady
jí přinesou bolest,
k její zhoubě jen
Jörmunrekk žije —
Tak celý skončí
Sigurdův rod
a ještě se zhorší
Gudrúnino hoře.

Jedno však přání ti
přednést musím
— je to poslední
prosba moje:
Postav mocnou
hranici v poli,
prostornou dost,
by všechny nás pojala,

kterí v smrt jdeme
se Sigurdem.

Štítý a polštáře
na hranici polož,
vlašské látky
a otroky věrné
a Sigurda se mnou
na ní spal.

Sigurda se mnou
na ní spal,
i služebné moje,
zdobené zlatem,
dvě v hlavách mi;
a jestřáby dva.
Pak vše bude schystáno,
jak se sluší.

Ať meč leží
mezi námi,
ostrá ocel,
jak kdysi ležela,
když prvně jsme spolu
oba šli spát
a podle jména jsme
manžely byli.

Nezapadne hned
za králem brána
pobitá železem,
s pozlaceným kruhem,
když moji družinu

dostane četnou.
Doprovod náš
nebude chudý.

Pět služebných
v průvodu půjde
a osm sluhů
slavných rodů,
družky moje,
jež otec mi dal,
mocný Budli,
mladičké dcerce.

Mnoho jsem řekla;
víc bych říct chtěla,
kdyby mi dopřál
osud dost času.
Rány však rostou
a hlas slábne.
Pravdu jsem mluvila —
loučit se musím.

Brynhildina cesta do podsvětí

Po Brynhildině smrti byly postaveny dvě hranice, jedna Sigurdovi, a ta byla zapálena první. Brynhild byla spálena na druhé hranici, a to na voze, zdobeném drahými tkaninami. Vypravuje se, že Brynhild jela na voze do podsvětí a přijela k hrazenému dvoru, kde bydlila obryně. Obryně pravila:

„Nevejdeš dovnitř
mého dvora,
silného hradu
pevně hrazeného.
Lépe bys činila,
kdybys látky tkala
a méně si všímala
cizích mužů.

Proč z kraje bojů
sem jsi přišla,
nestálá hlavo,
do mých síní,
sotva jsi, ženo,
žalovat mám-li,
s rukou smyla
rudou krev muže?“

Brynhild:
„Nevyčítej mi,
nevěsto slují,
že na výpravách jsem
vikinských byla.

Vždy za lepší než tebe
mne lidé mít budou,
kteří rozdíl znají
našich dvou rodů.“

Obryně:
„Ty, Brynhildo,
Budliho dcero,
ses k záhubě jen
zrodila světu.
Gjúkovy jsi
zničila syny
a sídla jejich
zpusťošila.“

Brynhild:
„Z vozu ti povím
pravdu pouhou,
chceš-li ji vědět,
nevědomá:
jak Gjúkovci o lásku
mě připravili
a přiměli mě
přísahu zrušit.“

Roucha dal odnést
rozvážný král
nás osmi sester
pod statný dub.
Let dvanáct mi bylo
— chceš-li to vědět —
když reku jsem složila
do rukou slib.

Všichni mě zvali,
kdo znali mě dřív
v Hlymském údolí,
Hildou v přilbě.

Tehdy jsem poslala
v podsvětnou říši
Hjálm-Gunnara,
starého Góta,
Audinu mladému
bratru však jsem
dopřála vítězství.
Za to mně Ódin zlým
odplatil hněvem.

Štítý mě ohradil
v Skatalundu
— rudé byly jedny
a jiné bílé —
Můj spánek jen ten
přerušit směl,
kdo nikdy by
nepoznal bázně.

Kolem mé světlé
síně jižní
vysoko vzplanout dal
plamenům ohně,
přes ně dovolil
jen hrdinovi přejet,
jenž by mi získal
Fáfniho zlato.

Na Granim jel
štědrý junák,
do Heimiho zamířil
mocného hradu;
nad všechny Sigurd
vynikal muže,
dánský viking
v družině reků.

Spali jsme v lásce
na jednom loži,
jak kdyby byl
mým rodným bratrem.
Nikdo z nás obou
neobjal druhého,
po osm nocí
nestiskl v náruč.

Guadrún však vytkla mi
Gjúkova dcera,
že v Sigurdově jsem
objetí spala.
Tehdy jsem zvěděla,
ač nechtěla jsem,
že v manželství mě
mrzce oklamali.

Vždy na svět se rodit
k vzájemné strasti
a žalu budou
ženy a muži.
Nás dva však nikdo už

neodloučí,
mne a Sigurda.
Uhni mi z cesty!“

Zkáza Niflungů

Gunnar a Högni se zmocnili všeho zlata, Fáfniho dědictví. Mezi Gjúkovými syny a Atlim došlo pak k nepřátelství. Atli jim dával za vinu Brynhildinu smrt. Nakonec však bylo ujednáno, že mu na usmířenou dají Gudrúnu za manželku. Předtím, než svolila vdát se za Atliho, podali jí nápoj zapomnění. Atli měl syna Erpa a Eitila. Svanhild byla dcerou Sigurda a Gudrúny.

Král Atli pozval k sobě Gunnara a Högniho. Poslal pro ně Vinga, zvaného též Knefröd. Gudrún věděla, že se za pozváním skrývá lest, a poslala bratrům vzkaz v runách, aby nechodili, a na znamení poslala Högnimu prsten Andvaranaut s vlčím chlupem.

Gunnar se ucházel o ruku Atliho sestry Oddrúny, ale byl odmítnut. Pojal pak za ženu Glaumvöru. Högni se oženil s Kostberou a měl s ní syny Sólara a Snaevara a Gjúka.

Když Gudrúnini bratři přišli k Atlimu, požádala Gudrún své syny, aby prosili za jejich život, ale oni nechtěli. Högnimu bylo pak vyříznuto srdce z těla a Gunnar byl vhozen do hadí jámy. Gunnar hrál na harfu a okouzлил hady k spánku. Jedna zmiije ho však uštkla do jater.

Druhá píseň o Gudrúně

Král Tjódrek byl u Atliho a pozbyl tam většinu svých mužů. Tjódrek a Gudrún si svěřovali navzájem své hoře. Gudrún pravila:

„Děvou nad děvy
mě chovala matka
v lesklé síni
v lásce k bratrům,
až mně Gjúki
daroval zlato,
zlato daroval,
vdal za Sigurda.

Tak Sigurd vynikal
nad Gjúkovy syny
jak stvol česneku
nad sítinu,
jak ztepilý jelen
nad rychlou zvěř
neb rudé zlato
nad hroudu stříbra.

Až mi začali
závidět bratři,
že choť můj nad všechny
vyniká muže.
Nemohli spát
ani pře soudit,

dokud Sigurda
k smrti neubili.

Přiklusal kůň
— údery kopyt
slyšet bylo —
Sigurd však nepřijel.
Všichni oři se
zpěnili potem
v prudké jízdě
pod vrahy reka.

S pláčem jsem šla
promluvit s Granem,
se zvlhlou tváří
jsem oře se ptala.
Svěsil hlavu
smutně k zemi,
drahý kůň věděl,
že kníže je mrtev.

Dlouho jsem váhala,
dlouho otálela,
než jsem se optala
na osud reka.

Hlavu svěsil Gunnar
a Högni mi sdělil
Sigurdovu
bolestnou smrt:
„Za řekou leží
ubitý rek,

Guthormův vrah,
na pospas vlkům.

Na jižní straně
Sigurda hledej.
Krkavce tam
uslyšíš krákat,
orly křičet
nad kořistí,
vlky výti
nad svým mužem.“

„Jak můžeš, Högni,
takové hoře
mně nešťastné
takto sdělit?
Kéž by tvé srdce
krkavci roznesli
v daleké zemi
za horami!“

Nevlídným hlasem jí
odvětil Högni
— bolest tušil
budoucích dní —
„Nezmenší se,
kněžno, tvé hoře,
až mi krkavci
rozklovou srdce.“

K lesu jsem odešla
od rozmluvy,
bych zbytky sebrala

vlčího sněmu.
Lkátí jsem nemohla,
jak zvykem je žen,
když nad Sigurdem jsem
v žalu stála.

Noc byla černá,
nesvítil měsíc,
když v smutku jsem seděla
nad Sigurdem.
Vlídnyím bych byla
nazvala osud,
kdyby mě tehdy
sežrali vlci,
neb kdybych shořela
jak dřevo z břízy.

Z hor jsem spěchala
pět celých dní,
až jsem spatřila
Hálfovu síň.

Tři roky jsem tam
s Tórou žila,
Hákona dcerou,
v Dánské zemi.
K potěšení mi
v zlatě šila
vlašské síně
a labutě dánské.

Umně jsme vyvedly
obrazy bojů

v ruční práci,
královy reky,
rudé štíty
a statné Huny,
knížecí družinu
s kopími, meči.

Od břehů pluly
Sigmundovy lodě,
zlaté hlavice
zdobily přídě,
meče se blýskaly
bojovníkům,
Sigar a Siggeir
stáli proti sobě.

Tu zvěděla Grímhild,
gótská žena,
co její myslí
prudce zmítá

.....
Zahodila práci,
zavolala syny,
aby se zeptala,
kdo z nich by chtěl
smířit sestru,
pokutu splatit
za Sigurdovu
úkladnou smrt.

Hotov byl Gunnar
a stejně i Högni
zlatem sestře

hoře splatit.
Potom se tázala,
kdo zapřáhnout chce
do vozů koně
a osedlat oře,
pohánět hřebce
a sokoly pouštět,
z tisového luku
střílet šípy.

Valdar Dánský
s Jarizleifem,
Eymód, třetí,
s Jarizkárem
dovnitř vešli
podobni vládcům,
Langbarda reci
v rudých pláštích,
v hladkém brnění,
v přilbách s hledím,
s krátkými meči,
tmavou kšticí.

Každý mi dával
klenoty drahé
a slovy mě klidnil.
Strasti mé četné
pokutou smířit
se pokoušeli
proti mé vůli.

Grímhild mi podala
pohár plný,

bych zapila hoře.
Nápoj byl zesílen
mocí země
a obětní krví
divého kance.

V roh byly vryty
různé runy
v červené barvě,
nesnadné k čtení,
dlouhý had,
z Haddingovy země
klas nesežatý
a zvířecí kosti.

V nápoj byly
namíchány
kořeny zlé,
kančí játra,
obětní útroby,
ohnišťe saze,
pražené žaludy
k ztišení žalu.

Tu jsem zapomněla,
zmámená pivem,
co zlého provedli,
co protrpěl rek.
Králové tři
přede mnou klekli
a potom Grímhild
promluvila:

„Přijmi, Gudrúno,
prsteny rudé,
podíl dědický
po svém otci,
skvělé zlato,
Hlödviho síně,
všechnu výzdobu
po padlém vůdci,

hunské děvy,
jež dovedou tkát
a zlatem ti vyššíj
vše po tvé vůli.
Sama budeš panovat
Budliho pokladem,
zdobená zlatem,
za Atliho vdaná.“

Gudrún:
„Nechci žádnému
náležet muži,
ni bratra si vzít
Brynhildina.
Nesluší se,
bych Budliho synu
množila rod,
v radosti žila.

Grímhild:
„Zločiny rekům
zlým neodplácej!
Vždyť my jsme první
jich příčinou byly.

Budeš pak žít,
jak kdyby žili
Sigurd a Sigmund,
až syny zrodíš.“

Gudrún:
Nemohu se v síních
nikdy už veselit,
nechci v bohatýrech
naději budít,
potom co ze srdce
Sigurdova
krev chtivě hltal
havran a vlk.“

Grímhild:
„Našla jsem reka
skvělého rodu,
nad všechna knížata
výborného.
S ním šťastna budeš
do svého stáří.
Vdovou však zůstaneš,
zamítneš-li.“

Gudrún:
„Nevnucuj mně
ten nešťastný rod.
Záhy Atli
zahubí Gunnara
a Högnimu vyrve
srdce z hrudi.
Do smrti ukládat

o život pak budu
podněcovateli
krvavých pŕetek.
Dokud ho nezničím,
neustanu.“

S pláčem slyšela
Grímhild slova,
jež synům jejím
věstila smrt
a příbuzným všem
žalostný pád.

Grímhild:
„Země ti dám
a družinu četnou,
Vínbjörgy si vezmi
i Valbjörgy, chceš-li,
a všeho, dcero,
ve zdraví užij!“

Gudrún:
„Osudem mi
král je určen,
přijmout ho musím
od příbuzných.
K rozkoši mi nebude
rekova láska,
ni záhuba bratří
k záchraně synů.“

Na koně rychle
nasedli muži,

do vozů vstoupily
vlašské²¹ ženy;
sedm jsme dní jeli
studeným krajem,
sedm dalších
po smavých vlnách
a třetích sedm
po suché zemi.

Tam pak strážě
strmého hradu
vrata otevřely;
my vjeli jsme dovnitř.

.....
.....

Atli mě probudil —
já však plála
bolestnou zlobou
pro smrt bratří.

Atli:
„Opět mě nyní
budí norny
sny zlověstnými;
jich smysl bych znát chtěl.
Zdálo se mi, Gudrúno,
Gjúkova dcero,
žes mi prsa
probodla mečem.“

²¹ Jižní, z jižních zemí.

Gudrún:

„Sen o železe
znamená oheň,
ženy hněv
hrdost a touhu.
Všech bolestí
tě plameny zbavím,
vyléčím tě,
ač v lásce tě nemám.“

Atli:

„Viděl jsem na dvoře
větve spadlé,
jež bych byl rád
nechal růsti,
s kořeny vyrvané,
rudé krví,
prostřené na stůl
mně k pochutnání.

Viděl jsem luňáky
z ruky mi letět
s hladnými hrdly
do záhuby.
Srdce jejich
naběhlá krví
s bolestnou myslí
jíst jsem musel.

Štěňata mi
utekla z šňůry,
věrná zvířata
smutně vyla,

maso jich těl
v mrtvé se změnilo,
že zdechlinu jím,
zdálo se mi.“

Gudrún:

„To muži budou
o lovu mluvit,
hlavy useknou
úhořům hbitým,
jež předloží družině
před rozedněním
po krátké chvíli
k pochutnání.“

Atli:

„Ležel jsem potom
rozrušen v loži,
spánek mě mýjel —
jasně si vzpomínám

.....

.....

Třetí píseň o Gudrúně

Herkja se jmenovala Atliho služebná, která bývala jeho souložnicí. Herkja řekla jednou Atlimu, že viděla Tjódreka s Gudrúnou. Atli se pro to velmi trápil. Tu pravila Gudrún:

„Co je ti, Atli,
Budliho synu,
že smutné jsi myslí?
Smích tvé rty mívjí.
Lépe by se
líbilo jarlům,
kdybys s muži mluvil
a mne si víc všímal.“

Atli:
„Mrzí mě, Gudrúno,
Gjúkova dcero,
co mi svěřila
Herkja v síni:
že společně jste
s Tjódrekem spali,
přikryti jednou
pokrývkou lněnou.“

Gudrún:
„Přísahou ti
odpřísáhnu
při každém bílém
kameni svatém,
že mezi Tjódrekem

a mnou nic není,
co mohlo by ublížit
cti muže či ženy.

Jen jednou jsem,
jedinkrát objala
věrného reka,
vládce vojsk.
Jinam směřovala
naše slova,
když sklíčení oba
jsme mluvili spolu.

S třiceti hrdiny
Tjódrek přijel.
Nikdo z těch třiceti
nežije již.
A mne jsi oloupil
o bratry v brnění
o blízké mě připravils
příbuzné všechny.

K Saxovi pošli,
králi Sasů
jenž kypící zná
zasvětit kotel.“

Sedm set mužů
do síně vešlo,
dřív než královna
do kotle sáhla.

Gudrún:
„Nepřijde Gunnar,
nepřivolám Högna,
nikdy už nespátřím
drahé bratry.
Potupu by Högni
mečem pomstil:
sama teď musím
smýt svou hanbu.“

Ke dnu sáhla
bělostnou rukou,
vzvedla z vody
kameny vzácné:
„Hleďte, knížata,
jak kotel vře!
Bez viny jsem
soudem bohů!“

Srdce se Atlimu
radostí smálo,
když zdravé spatřil
Gudrúniny ruce:
„Teď ať Herkja
hned v kotel sáhne,
která z nevěry
Gudrúnu nařkla!“

Nic hrozného neviděl,
kdo Herkju neviděl,
jak spálené měla
svoje ruce.
Do hloubi močálů

uvrhli Herkju —
tak pohana Gudrúny
pomstěna byla.

Oddrúnin nářek

O Borgný a Oddrúně. Žil král jménem Heidrek. Jeho dcera se jmenovala Borgný a její milenec Vilmund. Borgný nemohla porodit, dokud nepřišla Atliho sestra Oddrún, která byla milenkou Gjúkova syna Gunnara. O tom je složena tato píseň:

Slyšela jsem
ze starých zvěstí,
jak žena přišla
v polední kraje.
Nikdo na zemi
nedoved dívce,
Heidrekově dceři,
poskytnout pomoc.

Zvěděla Oddrún,
Atliho sestra,
že těžká bolest
ženu trápí.
Ze stáje vyvedla
věrného koně,
na vraníka
vložila sedlo.

Pobídla oře
po rovině,
až k skvoucí přijela
vysoké síni.
Dovnitř vešla
dlouhého sálu,

když sedlo zpěněnému
sundala koni,
a tato první
pronesla slova:

„Jaké zvím zvěsti
v této zemi,
o čem hlas jde
v hunském kraji?“

Služebná:
„Borgný tu leží,
bolest ji svírá,
pomoz, Oddrúno,
přítelkyni!“

Oddrún:
„Kdo žádoucí ženě
způsobil žal?
Proč tak náhle ji
schvátila nemoc?“

Služebná:
„Vilmund se jmenuje
velitel vojsk,
ten pannu přikrýval
pokrývkou teplou.
Pět zim to tajila
před svým otcem.“

Nic víc ženy
nemluvily.
Na zem klekla

k rodičky klínu
Oddrún, by pěla
mocné zpěvy,
kouzelné zpěvy
nad knížecí dcerou.
Hošík a děvčátko
na svět přišli,
hezké děti
Högniho vraha.
Tehdy teprve
tato slova
přebolestná
pronesla matka:

„Kéž štěstí ti dopřejí
bohové dobří,
Frigg a Freyja
a ostatní bozi,
že pomoc jsi mi
poskytla v nouzi.“

Oddrún:
„Nepřišla jsem
s pomocí svou,
že zvlášť by sis jí
zasloužila.
Chci slib jen dodržet,
jež jsem dala,
když dědici se
dělili o moc:
že každou navštívím
ženu v nouzi.“

Borgný:

„Bez rozvahy jsi
a bez rozmyslu,
z nenávisti-li
na mne sočíš.
Vždyť jsem s tebou
v světě žila,
jak kdyby otci nám
byli dva bratři.“

Oddrún:

„Dobře si vzpomínám,
co večer jsi řekla,
když jsem nabídla
nápoj Gunnarovi.
Pravilas tehdy,
že za ten čin by se
styděla každá
slušná žena
kromě mne jediné.“

Usedla Oddrún

utrápená,
by vyprávěla
o velkém žalu:

„V ochraně reků jsem
vyrůstala
v lesklé síni
u všech v lásce.
Z mládí jsem se těšila
a z majetku rodu

po pět zim jen
za otcova žití.

Posledními slovy,
jež pronesl kníže
před svou smrtí,
požádal reky,
aby mi popřáli
prstenů zlatých
a na jih mě vdali
za Grímhildy syna.

Brynhildu však prosil,
by přijala přílbu,
že žádoucí bude
Ódinovi ženou.
Pravil, že skvělejší
nebude v světě
nad ní ženy,
dokud žít bude.

Brynhild tkaniny
v síni tkala,
vládkyně lidu
a velkých zemí,
když zachvěly se
nebe i země:
to vítěz nad Fáfním
před bránu vjel.

Tu byl boj veden
vlašskými meči;
dobyli hradu,

jenž Brynhildě patřil.
Netrvalo dlouho však,
když se dověděla,
jakými úskoky
ji oklamali.

Krutou pomstou
se pomstila potom,
jak sami jsme na sobě
zakusili.
Pověst však půjde
po všech zemích,
že pro Sigurda
zvolila smrt.

Já však v lásce jsem měla
Gunnara vládce,
jak by ho byla
měla mít Brynhild.

Nabídli potom
náramky rudé,
bohatství velké
mému bratru:
patnáct dvorů chtěli
poskytnout za mne,
Granův poklad,
kdyby jej přijal.

Atli však pravil,
že nikdy nepřijme
od Gjúkova syna
svatební dar.

Přesto jsme marně
lásku přemáhali:
na hruď hrdinovi
jsem sklonila hlavu.

Mnozí mí příbuzní
mluvili o tom,
že oba nás z lásky
usvědčit mohou.
Atli však pravil,
že není v mé povaze
v hanbu se halit
a hříchy páchat.

Nic takového však
tvrdit by neměl
nikdo o těch,
kdo trápí se láskou.

Poslal Atli
svoje posly
v černý les,
by číhali na mne.
Ti pak přišli,
kam neměli přijít,
kde jsme prostírali
společnou postel.

Poslům jsme nabídli
náramky rudé,
aby před Atlim
vše utajili.
Oni však spěchali

se zprávou domů
a Atlimu ji
ihned řekli.

Guadrúně však
vše zatajili,
ač jí se nejspíše
novina tkla.

Zazněl dusot
zlacených kopyt,
když do dvora vjížděli
dědici Gjúka.
Högnimu srdce
vyřízli z hrudi,
Gunnara hodili
do hadí jámy.

Jednou jsem ještě
zajela si
na dvůr Geirmundův
připravit nápoj.
V harfu udeřil
udatný kníže;
mocný vládce
vznešeného rodu
pevně doufal,
že pomohu mu.

K sluchu se mi nesl
z Hléseye hlas,
o těžké strasti
mluvily struny.

By se mnou jely,
jsem služebné vyzvala,
chtíc vysvobodit
od smrti vládce.

Plula jsem rychle
po vlnách sundu,
až jsem spatřila
Atliho síně.

V podobě hadí se
připlazila
Atliho matka
— kéž mor by ji zhubil —
a králi se do srdce
zakousla zmije.
Marná pak byla
všechna má pomoc.

Žasnu často,
jak žít ještě mohu,
prsteny zdobit se
po té hrůze,
když reka jsem přec
měla ráda,
vládce mečů,
víc než sebe.

Vyslechla jsi
mé vyprávění
o strastné mé
i jejich sudbě.
Každý žije,

jak žádá si srdce.
U konce je
Oddrúnin nářek.“

Stará píseň o Atlim

Atliho smrt. Gjúkova dcera Gudrún, pomstila své bratry tak hrozně, že se její čin stal proslulým. Nejprve zabila Atliho syny a potom i Atliho a zapálila síň a v ní upálila celou Atliho družinu. O tom byla složena tato píseň:

Atli kdys poslal
ke Gunnarovi
na koni muže,
Knefröda jménem.
Posel rychlý
z polední země
na Gjúkův dvůr přišel,
v Gunnarovy síně,
k sedadlům u krbu,
k sladkému pivu.

Pili hrdinové
v hodovní síni,
v podezření měli však
proradné Huny.
Tu Knefröd promluvil,
posel z jihu,
vyzývavým hlasem
z vysokého křesla:

„Atli mě poslal
s pilným vzkazem
na oři sedlaném
přes Černý les,

abych vás s Gunnarem
oba pozval
na jeho dvůr
na návštěvu.

Štítý vám daruje
a oštěpy dlouhé,
zladené přilby,
pacholky hunské,
stříbrná sedla,
skvělá roucha,
kopí a meče,
koně s uzdou.

Dále slíbil
dát vám darem
Gnitské pláň,
zdobné přídě,
klenoty drahé,
danpské kraje
a mohutný hvozd,
jenž Myrkvid se zve.“

Hlavu Gunnar
k Högnimu obrátil:
„Co radíš, reku,
na takové řeči?
Není poklad
na Gnitské pláni
větší, myslím,
než my máme.

Sedm nám patří
síní s meči,
všechny jejich
jílce jsou zlaté.
Můj oř je nejlepší,
meč můj nejostřejší,
skvělou mám přílbu
z Kíarovy síně;
svých brnění lesklých
a luků kol lavic
více si vážím
než zbraní všech Hunů.“

Högni:
„Co myslíš, že znamená
zlatý prsten
jež vlčím chlupem
ovila žena?
Myslím, že vzkazem tím
nás varovat chce:
jak vlci že zahynem
v hunské zemi.“

Královi přátelé
i příbuzní všichni,
důvěrní rádcové
jej varovali.
Gunnar však promluvil,
pokladů vládce,
srdcem chrabrý,
v hodovní síni:

„Povstaň, Fjörne,
a poháry zlaté
v síň dej přinést
k připíjení!

Vlci ať dědictvím
Niflungů vládnou,
šedivci staří,
smrt-li mne stihne;
medvědí tesáky
kořist roztrhají,
váš pokoj zničí,
padne-li Gunnar!“

Provázeli vládce
věrní muži
s nářkem z hradu
bojovných hrdinů.
Tu pravil dědic
Högniho pokladu:
„Kéž štěstí vás provází
při každém kroku!“

Přes hory cválali
hrdinové
na lesklých ořích
Černým lesem.
Duněla půda,
kudy družina jela;
koně pádili
přes zelené pláně.

Zem hunskou spatřili
s mohutným hradem
— Budliho strážci
na hradbách stáli —
rozsáhlou síň
s lavicemi,
sál zdobený
zlatými štíty
a oštěpy, meči.
Tam Atli popíjel
z poháru víno.
Stráž stála venku,
by družině bránila
vtáhnouti v bránu
a s Gunnarem by se
pustila v boj.

Sestra jejich první
spatřila bratry,
jak v síň vešli
— nepila víno:
„Zrazen jsi, Gunnare,
zhouba ti od lstivých
Hunů hrozí.
Hrad rychle opusť!

Líp by, bratře, bylo,
kdybys v brnění přijel
navštívit Atliho,
ne v nádherných přilbách.
Pak v sedle bys seděl
v slunné dny
a ženy nad padlými

naříkat nechal,
hunským pannám dal
ploužit brány
a samého Atliho
v hadí svrh jámu,
která pro vás teď
je přichystána.“

Gunnar:
„Pozdě je, sestro,
shromáždit Niflungy,
příliš daleko je
družina naše,
rekové odvážní
na rýnských horách.“

Gunnara jali,
přítele Burgundů,
a pevnými ho
svázali pouty.

Sedm jich Högni
skolil mečem
a osmého
uvrhl v oheň.

Tak se má bohatýr
bít s nepřítelem,
jak Högni se bil
za svého bratra

.....

Ptali se Gunnara,
vládce Góttů,
zda život chce vykoupit
žhoucím zlatem.

Gunnar:
„Högnimu vyrvěte
srdce z hrudi,
knížeti bez bázně,
královu synu,
a krvavé mi je
položte v ruku.“

Hjallovi vyrvali
srdce z hrudi
a krvavé je
přinesli králi.

Tu pravil Gunnar,
vládce Góttů:
„Srdce jste zbavili
zbabělého Hjalla.
Jiné má srdce
statečný Högni.
Toto se strachem teď
na míse třese
a víc se třáslo
zaživa v těle.“

Zasmál se Högni,
když hrud' mu rozt'ali
— na nářek hrdina
nepomyslil —

krvavé srdce pak
přinesli králi.

Tu pravil Gunnar,
potomek Gjúkúv:
„Teď Högniho mám
hrdinné srdce,
jež nepodobné je
Hjallovu srdci;
jen málo se chvěje
na míse přede mnou
a míň se chvělo
zaživa v těle.

Jako že ztratíš se
sám lidem z očí,
tak, Atli, neuzříš
Niflungů bohatství.
Nyní jen já už vím,
kde poklad je uložen,
když Högnimu jste
prokláli hruď.

Žár pochyb mě trýznil,
když dva jsme žili.
Bez strachu jsem,
když sám jsem zůstal.
Rýn ať zlověstným
vládne zlatem,
dravá řeka,
dědictvím Niflungů.
Ve vlnách skvějtež se
prsteny vlašské

raděj než na rukou
zrádných Hunů!“

Atli:
„Sem s vozem pojed'te,
spoután je rek!“

Jel mocný Atli
na hřivnatém oři
obklopen oštěpy,
ukrutný svak.
Tu Gudrún pravila,
Gjúkova dcera,
bráníc se slzám,
smutná, v síni:

„Kéž tě, Atli,
odplata stihne
za přísahy, ježs
přisáh Gunnarovi
při poledním slunci,
při Sigtýho skále,
při pelesti postele
a prstenu Ulla!“

Tu knížete boje,
bohatýra,
na smrt odvezli
oři s uzdou.

Živého hrdinu
hodili v jámu
plnou hadů

bojovníci.
Osaměl Gunnar;
ve své strasti
uchopil harfu
a udeřil v struny
vzdornou rukou.
Tak rek má bránit
proti proradníkům
drahý svůj poklad.

Obrátil Atli
svého oře
opět domů,
když dokonal vraždu.
Dvůr zaduněl
dusotem koní,
zařinčely lesklé
zbraně bojovníků.

Ven vyšla Gudrún
Atlimu vstříc
s pohárem zlatým,
by pomstila bratry.
„Přijmi, králi,
krvavý pokrm
z mladých obětí
od Gudrúny!“

Zazněly poháry
plné vína,
když vousatí muži
dovnitř vešli,

když hunské se rozlehly
hlasy v síních.

Prudkým krokem
královna vešla
poháry naplnit
a vybraný pokrm
předložit vládci
s výsměchem krutým:

„Krvavá srdce
svých synů jsi pozřel,
mečů dárce,
smíchaná s medem.
Pochutnal sis
při poháru
na lidské pečeni
a kol stolu ji poslal.

Nebudeš už na klíně
kolébat chlapce,
Erpa a Eitila,
oba své synky.
Nikdy je neuzříš
ze svého křesla,
dárce zlata,
dřevce nasazovat,
ni hřebce řídit
a hřívu jim stříhat.“

Křik se zdvih v síni
jak válečná vřava,
hluk a nářek

hunských dětí.
Jen Gudrún sama
nad bratry svými
neplakala,
ni nad synáčky
důvěřivými,
jež jí dal Atli.

Zlato sela
labutí žena,
nešetřila
rudými šperky,
zrát dala osudu.
Zářivý kov
proudem plul
z pokladnic krále.

Nenadál se Atli,
když odložil zbraně
a vínem se opíjel,
jak Gudrún mu odplatí.
Příjemnější bylo,
když se před hrdiny
objímal v lásce
s líbeznou ženou.

Manželské lože
zalila krví
vražednou rukou,
psy vypustila
před bránu dvoru
a bohatýry

ohněm probudila,
by pomstila bratry.

Plamenům vydala,
kdo uvnitř byli,
všechny Gunnarovy
úkladné vrahy.
Trámy se kácely,
kouř stoupal z komor
a z obydlí Budlungů.
V ohni uvnitř
i udatné děvy
uhořely.

Dost žalných zvěstí!
Tak žádná již nebude
v brnění žena
mstít své bratry.
Tři vládce lidu
vydala Gudrún,
než sama skonala,
zhoubné smrti.

Ještě podrobněji se o tom vypravuje v *Grónské písni o Atlim*.

Grónská píseň o Atlim

O zlých činech
svět zaslechl zvěst,
jak se kdysi
setkali muži
k poradě tajné,
jež trápení, zhoubu
přinesla jim
i potomkům Gjúka.

Zrál osud knížat
zasvěcených smrti.
Chladnou radu pojal
chytrý Atli.
Svůj sloup však strhl,
strast si připravil,
když lstivě pozval
své příbuzné k sobě.

Moudrá žena
s rozvážnou myslí
jich proradná si
poslechla slova,
však těžké pro ni bylo
pomoci bratrům,
k nimž přes moře poslat
musela posla.

Runy vyryla,
však Vingi je zmátl,
než je odevzdal,
osnuje zlo.
Odjeli pak
Atliho muži
přes Limský fjord
k vládcům lidu.

S poctou je přijali,
posadili k ohňům.
Ničeho zlého se
nenadáli.
Krásné dary,
jež král jim poslal,
na sloup pověsili.
Netušili zradu.

Kostbera vešla,
Högniho žena,
přemoudrá paní,
posly zdravíc.
A s ní Glaumvör,
Gunnarova žena,
pečlivě se starala
o potřeby hostí.

Těž Högniho pozvali,
by Gunnar spíš přijel.
Lest to byla jen,
však vládce byl slepý.
Slíbil přijet,
pojede-li Högni,

a Högni se podvolil
Gunnarovu přání.

Hojnost pokrmů
přinesly panny,
medovinu z rohů
muži pili.
Manželé příjemné
připravili lože.

Rozvážná Kostbera
se vyznala v runách,
písmeny prohlédla
při planoucím ohni,
— k patru se jí však
přilepil jazyk:
těžko bylo zmatené
přečíst znaky.

Potom šla spát
spolu s Högnim.
Zlý sen, jež měla,
muži netajila,
řekla jej rekovi,
když se rozednilo:

„Z domu chceš, Högni.
Dbej však mé rady!
Nikdo jak já
se nevyzná v runách.
Četla jsem runy,
jež ryla tvá sestra.

Na návštěvu tě
kněžna nepozvala.

Podivné je mi jen,
že nemohu poznat,
co měla na mysli,
že má tla znaky.
Zdá se mi, Högni,
že záhuba tam stála
vás obou reků,
jet-li se rozhodneš.
Jeden však znak
žena zapomněla,
nebyl-li myslí zlou
záměrně shlazen.“

Högni:
„V mé povaze není
podezřívát,
pátrat nechci,
leč z příkazu pomsty.
Kníže nás zahrne
rudým zlatem.
Nikdy se nelekám
nebezpečí.“

Kostbera:
„Zle se vám povede,
půjdete-li k sestře.
V objetí nebude
uvítání.
O tobě jsem snila —
tajit to nebudu:

strach mám, že neštěstí
se nevyhnete.

Tvou přikrývku jsem viděla
plamenem hořet
a z mého domu
dral se oheň.“

Högni:
„Prádlo zde leží,
jež jste pohodily.
To jsou ty přikrývky,
jež v plamenech shoří.“

Kostbera:
„Trámy jsem viděla
medvěda trhat,
tlapami tloukl,
že tíseň nás jala,
mnohé z nás zadával,
bezmocní jsme byli.
Hluk se rozléhal
v hodovní síni.“

Högni:
„Brzy se přižene
prudká bouře.
Bílý medvěd —
toť mrazivý vichr.“

Kostbera:
„Orla jsem viděla,
jak dovnitř sem vletěl,

krví nás potřísnil —
pláč nás čeká —
dravec zdál se mi
duchem být Atliho.“

Högni:
„Záhy krev spatříme,
když zabíjet budem.
Býka to znamená,
zdá-li se o orlu!
Zlý není Atli,
ať se ti co chce zdá.“
Högniho slovy
skončil se hovor.

Vzbudili se vznešení,
stejnou řeč vedli.
Bála se královna
bolestných snů.
Jinak však je Gunnar čet
nežli Glaumvör.

Glaumvör:
„Oprátku zřela jsem
pro tebe chystat,
hadi živé tvé
hltali maso,
na svět se snesl
soumrak bohů.

Meč v krvi jsem viděla
vytržený z prsou
— bolí sen takový

sdělovat muži —
oštěp ti projel
prostřed těla,
hladoví vlci
z obou stran vyli.“

Gunnar:
„To psi se poženou
s povykem kolem.
Oštěpy v letu
štěkot značí.“

Glaumvör:
„Proudy vod jsem viděla
protékat domem,
divoce hučely,
lavice strhly,
nohy vám bratrům
náhle podlomily
a kde co bylo,
zaplavily.
To zlé může jen
znamenat věci.

O ženách zemřelých
se mi zdálo,
jak, v smutku oděné,
tě odvést chtěly,
k sedadlům svým tě
pozvaly v síni.
Dobré tvé dísy tě
dnes opustily.“

Gunnar:
„Pozdě je na rady.
Je již rozhodnuto.
Nevyhnu se cestě,
když cíl je určen,
ať dopřáno nám nebude
dlouhého věku.“

Chystali se reci,
když se rozednilo,
na dlouhou cestu.
Zdržet se nedali.
Pět jich jen jelo,
polovic družiny.
Pozvání Atliho
špatně uvážili.

Snævar a Sólar,
Högniho syni,
zdatní, jeli
do hunské země
a s nimi Orkning,
jich udatný strýc.
S láskou je ženy
k lodím provázely.
Od cesty se nedali
odradit muži.

Tu pravila Glaumvör,
Gunnarova žena,
do očí hledíc
Atliho poslu:
„Vůli vaši bych

vědět chtěla.
Zločinem je návštěva
neupřímná.“

Zapřisáh se Vingi,
nešetřil slov:
„Ať běsům propadne,
kdo by vám lhal,
ať pověšen je,
kdo poruší mír!“

Bera pak mírně
promlouvala:
„Plujte šťastně
a přež vám vítězství!
Kéž nic neoslabí
sílu mých slov.“

Högni pak pravil,
by povzbudil ženy:
„Pevné buďte,
ať cokoliv přijde.
Málokdy pomohla
pronesená přání,
přátelská slova
při rozchodu.“

Poslední pohled
poslaly rekům.
Osud od mužů
odloučil ženy.

Zaprašťelo v přídi,
jak zabrali vesly,
do vln se opřeli
plnou svou vahou.
Pouta se trhala,
praskaly vidlice.
Nevytáhli lodi,
když vystoupili na břeh.

Zakrátko spatřili
— hledím vstříc konci —
vysoký byt
vladaře Budla.
Zařinčely zámky,
když zabušil Högni.

Tu Vingi se mluvit jal
— mlčet měl nemoudrý —:
„Odstupte od hradeb.
Zhoubou vám hrozí.
Brzo uhoříte
s useknutou hlavou.
— Přátelským pozváním
jsem vás přelstil —
Neb počkejte raději,
až kolem krku vám
mé ruce položí
z provazu smyčku.“

Odvětil Högni,
odvážný rek,
nebojácný
v nebezpečí:

„Marně se namáháš
nahnat nám strachu!
Se zlou se potážeš,
promluvíš-li ještě.“

Napadli Vinga,
na zem povalili,
sekyrami ho
ubili k smrti.

V brnění se oděla
Atliho družina,
k hradbě vykročili
hrdinové,
hanlivými slovy
hrozili hostům,
že dávno už se usnesli
všechny je ubít.

Högni:
„Hrůza nejde
z vašich hrozeb,
když hotovi jste nebyli
hrdinu pomstít,
kterého jsme poslali
do podsvětí.“

Vzkypěli zlostí,
když to uslyšeli:
napjali luky,
namířili šípy,
a kryti štíty,
házeli kopí.

Slyšeli uvnitř,
co u hradeb se dělo;
venku to hlasitě
volal otrok.

Hněvem vzplála Gudrún,
zdobená šperky,
strhla náhrdelník,
rozházela stříbro,
prsteny zlaté
servala z prstů.

Pak vyšla ven
uvítat příchozí.
Bez bázně příbuzným
běžela vstříc,
pozdravila Niflungy
posledním pozdravem,
z upřímného srdce
pronesla slova:

„Zabránit jsem chtěla
vám v cestě z domu.
Sudbu však nezměníš,
sem vás osud nutil.“
Smír se pak snažila
moudrá sjednat,
nikdo však nedbal
námahy její.

Tu zasáhla kněžna
v krvavý boj.
Plášť odhodila

a ostrý meč
tasila z pochvy,
by chránila příbuzné.
Silná její ruka
smrt všude sela.

Gjúkova dcera
dva muže skolila:
Atliho bratra
odnesli z boje,
když mu udatná
usekla nohu.

Druhého zasáhla,
že zapomněl vstát.
Ruce se jí nechvěly,
když ničila reky.

Boj slavný tehdy
bojovali.
Statečně si vedli
Gjúkovi synové,
dokud, Niflungové,
na nohou stáli.
Sekali meči,
svlékali brnění,
s třeskem tříštili
těžké přilby.

Od rána se bili
až do večera
a za úsvitu
druhého dne,

když konec byl boje,
dvůr v krvi se topil.
Osmnáct reků tam
porubali,
dřív než sami padli
Gjúkovi syni,
dva chlapci Beřini
a její bratr.

Tu rozzlobený
promluvil rek:
„Hrozný je zde pohled
vaší vinou.
Třicet nás bylo
bojovníků,
zbylo nás jedenáct.
Zlý byl žár boje.

Pět bratří nás bylo,
když Budla jsme ztratili.
Dva v podsvětí odešli,
dva ubiti zde leží.

Přinesla jsi mi
příbuzné mocné
— nechci to popírat —
však nebezpečné.
Od dne mé svatby
mír mě mívá,
přátel mě zbavilas
i pokladu všeho,
sestře mé jsi
smrt připravila.“

Gudrún:

„Tak, Atli, žaluješ,
jenž první žal způsobils,
matku mi zahubil
pro zlatý poklad,
neteř umořil
v hladomorně?
K smíchu je mi,
když strasti své sbíráš.
Bohům děkuji
za tvou bolest.“

Atli:

„Vzhůru, jarlové!
Bědy zmnožte
bojovné ženy!
Dívat se budu,
až přimějete
Gudrúnu k pláči.
Neštěstí její
mým bude štěstím.“

Uchopte Högniho,
ubijte hrdinu,
z hrudi mu srdce
vyrvěte směle.
Gunnarovi schystejte
z provazu smyčku,
k hostině ho
hod'te hadům!“

Högni:

„Čiň jak ti libo;

bez strachu čekám.
Vždyť strmější jsem už
zlezl skály.
Drtili jsme vás,
když zdraví jsme byli.
Teď však ranění
jsme v tvých rukou.“

Beiti pak pravil,
Atliho správce:
„Uchopme Hjalla,
zachraňme Högniho.
Ubijme ničemu,
jenž k ničemu není.
Zbytečný je život
zbabělého.“

Ulekl se kuchař,
z kuchyně utekl,
v koutech se skrýt chtěl
služebník krále.
Nebožák naříkal,
že svár knížat
svým životem mladým
zaplatit musí,
že odejít má
od hrnců masa.

Chopili kuchtíka,
chystali nože.
Zaúpěl otrok,
než ucítil ostří,
pravil, že sil má dost,

by pole hnojl,
nejtěžší v zahradě
zastával práci,
že vděčen bude Hjalli
za holý život.

Ujal se Högni
ubožáka,
prosil je snažně,
by ho propustili.
„A mně dopřejte
dokončit hru.
Nechci už poslouchat
pacholkův náрек!“

Högniho se chopili
hrdinného
— nebylo důvodu
otálet déle. —
Zasmál se hrdina
hlasitým smíchem,
statečný dovedl
podstoupit smrt.

Nohou v harfu
udeřil Gunnar.
Hrál pak, že v pláč
propukly ženy,
že muži nablízku
naříkali,
že trámy se třásly.
Tak zprávu dal kněžně.

Skonali ráno
stateční reci.
Smělí zůstali
ve chvíli smrti.

Pyšný stál Atli
nad ubitými.
Vinit začal
vládkyni moudrou:
„Ráno je, Gudrúno,
reky jsi ztratila,
hrdiny věrné —
svou však jen vinou.“

Gudrún:
„Radost máš, Atli,
z ubití reků.
Však úzkost tě sevře,
až spočteš svou vinu;
dědictvím tvým bude,
dokud žít budu,
bolest a bázeň,
dni bez radosti.“

Atli:
„Smyji svou vinu —
vidím východisko:
kdo by pohrdl
pokladem drahým?
K útěše ti dám
otrokyně,
skvostné šperky,
bělostné stříbro,

prstenů zlatých,
co přát si budeš.“

Gudrún:

„Nadarmo doufáš.
Nepřijmu dary.
Pro menší příčinu
smír jsem porušila!
Vzdornou mě zvali —
vzdornější budu.
Hoře nepřemohu,
když Högni je mrtev.

V jednom domě
jsme vyrůstali,
často si hráli
v zeleném háji,
šperky nám dávala
štědrá Grímhild.
Smrt mých bratří
pokutou nesmyješ,
jejich ubití
ničím neusmíříš.

Štěstí žen ničí
násilí mužů,
strom se skácí,
schnou-li mu větve,
kmen se nakloní,
když kořen mu podtneš.
Teď sám si tu
v své síle vládni!“

Bláhový byl Atli,
když uvěřil ženě.
Lest by byl prohlédl,
kdyby si dal pozor.
Svou mysl skryla
smělá Gudrún,
štěstí předstírala,
s dvěma štíty hrála.

Hostinu pohřební
za bratry zchystala
a stejnou svým příbuzným
připravil Atli.

Skončili rozmluvu,
zchystali pití,
hlučně si hosté
vedli v síni.
Gudrún však plány
proti Budlovcům kula,
na hroznou pomstu
pomýšlela.

Atliho synky
zlákala k sobě.
Strach pojal chlapce,
pláč však potlačili.
Matce v náruč padli,
ptali se, co chce jim.

Gudrún:
„Raděj se neptejte.
Rozhodnuta jsem

život vás obou
žalný skončit.“

Chlapci:

„S chladnou myslí ubij,
chceš-li, své chlapce.
Za strašný čin však tě
stihne pomsta.“

Rychle jednala
rozhodná žena,
hlavy usekla
oběma bratrům.

Atli se vyptával,
zda hrát si odběhli,
když nikde neviděl
nebohé synky.

Gudrún:

„Přicházím k tobě,
bych zprávu ti přinesla —
tajit nic nebudu,
pravdu nahou řeknu.
Sotva se smát budeš,
až zvíš, co se stalo.
Bolest mi způsobilš,
kdyžs mi ubil bratry.

Málo jsem spala
od jejich smrti,
tvrdou pomstu jsem
chystala tobě.

Jitro tvé zprávy
jitří mou mysl.
Teď nastal večer,
zlé věci se dovíš.

Své syny jsi,
Atli, ztratil,
Z poháru jich lebek
jsi připíjel v síni,
z kalichu chutnal
krev svých dětí.

Srdce jejich jsem
opekla v ohni,
podala ti z nich
pochoutku vzácnou.
Sám jsi ji snědl,
nenechal sousto,
nasytil ses
masem svých synů.

Svých dětí znáš osud —
děsnější být nemoh...
Podíl svůj na něm
nepopírám,
i když se chlubit jím
nikdy nechci.“

Atli:
„Krutá jsi, Gudrúno
Jak z krve jsi mohla
svých vlastních dětí
smíchat mi nápoj!

Chlapce jsi zhubila,
ježs měla chránit,
a mne jen neštěstím
navštěvuješ.“

Gudrún:

„Mou vůlí by bylo spíš
v hrud' meč ti vetknout.
Žádný není pro tebe
trest dost hrozný.
Sám proveds zločin,
jenž příkladu nemá,
o strastech podobných
neslyšel svět.
A dnes jsi své zločiny
znovu zmnožil,
potupu sis připravil,
pils k svému pohřbu.“

Atli:

„Kéž bys ukamenovaná
byla upálena!
Tu by tvé úsilí
sklidilo úspěch.“

Gudrún:

„Tento osud zítra,
Atli, tebe stihne.
Já krásnější smrti chci
v jiné vejít světlo.“

Žili spolu,
však se záštím v srdci.

Štěstí neznali
v nenávisti.

Hněv zrál v Hniflungově
statečné hrudi,
Guadrúně se svěřil,
že zhubit chce Atla.

Na Högniho si vzpomněla
hrozný konec,
radila synovci
k slavnému činu.
Krátký čas uběhl
a Atli padl.
Ubil ho Högnův syn
a sama Guadrún.

S bolestí se probudil
bledý rek.
„Obvazu,“ pravil,
„mi potřebí není.
Pravdu však chci vědět:
kdo mečem mě proklál,
úkladně napadl,
že život mi uniká?“

Guadrún:
„Nic před tebou
nemíním tajit.
Já jsem vinna,
že život ti uniká,
a Högniho syn,
že od rány slábneš.“

Atli:

„Vraždu jsi provedla,
proradný skutek.
Vždyť zločinem je
zrada na příteli.

Vybídnut jsem přijel
o tebe požádat.
Zvali tě vznešenou
a pyšnou vdovou.
— Že nebyl to klam,
sám jsem teď zkusil. —
V průvodu vojska
jsem si tě přived.
Slavná byla
naše svatba.

V úctě nás měli
udatní muži,
v bohatství žili jsme
s bohatýry,
přátelům našim
patřil náš poklad.

Svatebním darem
jsem ti dal šperky,
třicet rabů,
sedm rob silných,
spoustu stříbra —
všechno k tvé slávě.

Mé bohatství však
bylo ti ničím,

když země zde ležely,
jež Budli zanechal;
pikle jsi kula,
že poklad jsem pozbyl.
Mou matku jsi často
přiměla k pláči.
Nebylo štěstí
v našem domě.“

Gudrún:
„Nyní lžeš, Atli,
ač jedno mi to.
Milá jsem nebyla,
tys však byl zpupný.
Už v mládí jste se bili
bratři mezi sebou,
polovic vás odešlo
v podsvětnou říši,
vše se rozbilo,
co radost slibovalo.

Tři sourozenci jsme
svou vůli měli,
ze země jsme odjeli
se Sigurdem.
Směr jsme řídili
každý své lodi,
osudem hnáni
k úsvitu dne.

Krále jsme zabili,
zabrali zemi,
vzdali se hersové

zděšeni hrůzou,
psancům z lesa
jsme poskytli svobodu,
moc tomu jsme dali,
kdo majetku neměl.

Ubit byl hunský král.
Můj úděl se zhoršil;
krutě znělo jméno
vdovy mladé ženě.
Horším se však zdálo
žít v Atliho hradě,
když reka jsem pozbyla,
jejž ráda jsem měla.

Sotva kdy kdo slyšel,
kdyžs přišel ze sněmu,
že při jsi zdvihl,
přelstil nepřítel;
vždycky jsi uhýbal,
odpor jsi neznal,
klid ti byl nade vše
.....“

Atli:
„Lžeš nyní, Gudrúno!
Los náš tím nezlepšíš;
oba jsme poznali,
co je utrpení.
Dopřej mi však
z dobroty srdce,
až z domu mě ponесou,
poslední poctu.“

Gudrún:
„Lod' reku opatřím
a zdobenou rakev,
voskem potřu plátno
pro tvé tělo,
na vše dbát budu,
jak pro drahého muže.“

Zemřel Atli
k zármutku příbuzných.
Vykonal vznešená
vše, co mu slíbila,
a sama nyní
hledala smrt.
Dosud však nebyly
dny její sečteny.

Šťastným zovu,
komu se zrodí
tak mocné děti,
jaké měl Gjúki.
O jich udatnosti
pověst půjde
po všech zemích
po věčné časy.

Gudrúnin nářek

O Gudrúně. Když Gudrún ubila Atliho, odešla k moři. Vrhla se do vln a chtěla se utopit, ale moře ji nepřijalo. Proud ji zanesl přes fjord do země krále Jónakra. Ten ji pojal za ženu.

Jejich syny byli Sörli, Erp a Hamdi. S nimi vyrůstala i Sigurdova dcera Svanhild, která se provdala za Jörmunrekka Mocného. U něho byl muž jménem Bikki. Ten nejprve radil královu synu Randvému, aby Svanhildu získal pro sebe, a potom ho nařkl u krále. Král dal Randvého pověsit a Svanhildu dal usmýkat koňmi. Když se o tom dověděla Gudrún, vyzvala své syny k pomstě.

O sváru jsem slyšel
srdcervoucím,
o těžké strasti
a tvrdých slovech,
jimiž bojovná
k boji měla,
statečná Gudrún,
svoje syny.

„Proč zde sedíte?
Prosnít život chcete?
Jak můžete vést
veselé řeči,
když vaši sestru,
mladou věkem,
Jörmunrekk král
usmýkal koňmi,
bělouši, vraníky

na vojenské cestě,
grošáky divými,
gótskými oři.

Nejste do rodu
Gunnarova,
nemáte Högniho
hrdinnou mysl.
Po pomstě byste
za sestru prahli,
kdybyste měli
srdce mých bratří,
hněvnou povahu
hunských králů.“

Tu pravil Hamdi,
hrdinný kníže:
„Méně jsi, myslím,
chválila Högniho,
když Sigurda vzbudili
z jeho spánku,
když polštáře tvé
sněhobílé
zbroceny byly
mrtvého krví.

Pomsta za bratry
ti přinesla jen
bolest a strast,
kdyžs ubila syny.
Spolu s nimi jsme
sestru mohli

jistě pomstít
na Jörmunrekku.

Kopí nám přineste
hunských králů,
probudilas v nás
po boji touhu.“

S úsměvem Gudrún
odešla v síň,
z příhrad vzala
královské přilby,
stříbrné brnění
donesla synům:
stateční reci
se vyšvihli v sedlo.

Tu pravil Hamdi,
hrdinný kníže:
„Oštěpů rek,
ubitý Góty,
se ti jen vrátí
vyzvat matku,
bys pohřební hostinu
s pitím připravila
za Svanhildu
a za své syny.“

S pláčem Gudrún,
Gjúkova dcera,
v smutku odešla,
usedla stranou,
a v slzách tonouc,

strasti plná,
svůj temný žal
žalovala:

„Tři ohně jsem poznala,
tři poznala krby,
třem mužům jsem
manželkou byla.
Nad všecken svět však
byl mi Sigurd,
jenž rukou bratří mých
mrtev padl.

Hroznou tu bolest
nic nezhojilo,
a hroznější ještě
mi hrdinové
zchystali osud,
když za Atla mě vdali.

Hravé jsem k sobě
zlákala hochy —
bolestí jenom,
bědná, jsem žila,
dokud Hniflungům jsem
nestála hlavy.

Na břeh jsem šla,
klnula nornám,
skončit jsem chtěla
krutý svůj osud.
Vysoké vlny však
mě vynesly na zem.

Delší život mi
k žalu byl určen.

V lásku jsem doufala,
když s vládcem lidu
po třetí jsem
vstoupila v lože.
Děti jsem chovala,
dědice slávy,
dědice slávy,
Jónakrovy syny.

Kol Svanhildy seděla
služebných řada
— nejvíc mi z dětí
přirostla k srdci —
Tak světle zářila
Svanhild v mých síních
jak sálavý paprsek
teplého slunce!

Zlato dostala,
drahé látky,
než jsem ji vyvdala
za vládce Gótů —
Nad jiné hrozné je
nyní mé hoře:
Svanhildiny
světlé vlasy
kopyta koní
zdupala v kalu.

Nejstrašnější
bolest mě stihla,
když o Sigurda
mě oloupili,
když udatného mi
ubili v loži.
Nejprudší hněv
vzplál v mé hrudi,
když Gunnara hodili
v hadí jámu,
a největší jsem
pojala nenávist,
když srdce hrdinovi
vyrvali z hrudi.

V bolestech běduji

.....
Sedlej, Sigurde,
vraného koně,
na rychlém přijed'
pro mne oři:
nesedí zde
ni dcera, ni snacha,
jež by dary
Guadrúně daly.

Vzpomeň si, Sigurde,
o čem jsme snili,
když jsme spolu
sdíleli lože:
ty že mne jistě
z podsvětí navštívíš

a já tebe
z tohoto světa.

Hranici mi
nahromad'te,
vyved'te ji
vysoko k nebi:
ať oheň sežehne
hrud' plnou strastí,
ať stráví srdce
zmučené strážní.“

Všem mužům kéž
mysl stoupne,
všem moudrým ženám
žal se zmírní,
až naslouchat budou
těmto nářkům.

Píseň o Hamdim

Za dávných časů,
když červánky vzešly,
vzklíčilo smutné
ze země símě.
Za rosného rána
rozkvétá bolest,
starost svírá
lidská srdce.

Dnes to nebylo,
ani včera
— mnoho dní uběhlo
od té doby,
co Gudrún jitřila,
Gjúkova dcera,
své mladé syny,
by pomstili sestru:

„Svanhildu světlou,
vaši sestru,
Jörmunrekk král
usmýkal koňmi,
bělouši, vraníky,
na vojenské cestě,
grošáky divými,
gótskými oři.

Z moci jste byli
zatlačeni.....

.....
poslední jste větve
mého rodu.

Opuštěná jsem
jak osika v lese,
bez příbuzných
jak bez větví bor,
zloupena o radost
jak o listí strom,
když vichr se přižene
v parný den.

(Nejste však do rodu
Gunnarova,
nemáte Högniho
hrdinnou mysl.
Po pomstě byste
za sestru prahli,
kdybyste měli
srdce mých bratří,
hněvnou povahu
hunských králů.“)

Tu pravil Hamdi,
hrdinný kníže:
„Méně jsi, myslím,
chválila Högniho,
když vzbudili Sigurda
z jeho spánku.
Na loži sedělas
a vrazi se smáli.

Polštáře tvoje
sněhobílé
zbroceny byly
rudou krví.
Skonal Sigurd.
Smutná ses skláněla
nad vládcem, mrtvým
z vůle Gunnarovy.

Atla chtělas zdrtit
ubitím Erpa
a Eitlovou smrtí.
Sama však trpělas.
Ostrého meče
by se užívat mělo
k zničení druhých,
ne k vlastní zhoubě.“

Tu pravil Sörli,
rozvážný syn:
„Nemíním s matkou
se měřit v hádce.
Všechno však, zdá se,
jste neřekli dosud.
Co žádáš, Gudrúno,
by k žalu ti nebylo?

Bratry oplakávej
a bědné syny,
blízké příbuzné,
jež vehnalas v boj.
Nás též budeš
obou želet,

až v cizí zemi
zbraní padnem.“

Vyjeli ze dvora
plní zloby,
přes zrosené kopce
klusali mládci
na vraných koních
vraždu pomstít.

Setkali se
na cestě reci:
„Čím bys, nebohý,
nám pomoci mohl?“

Nevlastní bratr
bratrům pravil,
že v nouzi je podpoří
jak noha nohu.

Hamdi:
„Jak noha může
podpořit nohu,
jak jedna pěst pomoci
druhé pěsti?“

Po těchto slovech
pravil Erp k sobě,
hrdina, hraje si
v sedle s hřebcem:
„Zbytečné je ukazovat
zbabělým cestu.“

Tu zmetkem nazvali
zdatného reka.

Z pochvy tasili
břitkou zbraň,
ostří ocele,
obryni k radosti.

Oslabili se
o třetinu,
když mladého reka
ubili mečem.

Pláště přehodili
přes ramena,
meče si připjali
kolem pasu,
v nádherném odění
odjížděli.

Stočili koně
na zhoubnou stezku
sestřence²² spatřili
ze stromu viset,
houpat se z větve
v chladném větru.
Havrani kolem
hladoví krákali.
Nevábilo místo
k odpočinku.

²² Nevlastního syna Svanhildy Randvého, Jörmunrekkova syna, kterého dal Jörmunrekk oběsit, protože se ucházel o otcovu nevěstu, tj. Svanhildu.

Hluk byl v síni,
pili hrdinové,
neslyšela družina
dusot koní,
až strážce z hradby
zatroubil v roh.

Spěchali říci
Jörmunrekku,
že spatřeni byli
s přilbami muži.
„Radu dejte,
rekové přišli.
Mocným mužům jste
sestru usmýkali.“

Zasmál se Jörmunrekk,
přes vous si přejel,
vínem se rozjařil
k vlastní zhoubě.
Pohodil kšticí,
pohlédl na štít,
pozlacený třímal
pohár v ruce.

Jörmunrekk:
„Šťasten bych byl,
kdybych s štítem v ruce
spatřil zde v síni
Hamda a Sörla.
Oba bych spoutal
strunami luku,

Gjúkovy potomky
bych pověsil na strom.“

Hamdi:

.....

Tu děla slavná,
nad hrdiny stojíc,
útloprstá kněžna
ke knížeti:
„Slibují honosně,
co splnit nemohou.
Což mohou dva muži
deset set Gótů
spoutat a pobít
v hradní síni?“

Povstal boj v domě,
poháry padaly.
V krvi, jež proudila
z prsou Gótů,
leželi bojovní
bohatýři.

Tu pravil Hamdi,
hrdinný rek:
„Přál sis, Jörmunrekku,
příchodu nás,
pokrevných bratří,
do svého hradu.
Teď nohy své vidíš

.....

.....

i ruce své
vhozeny, králi,
v horkou výheň.“

Tu vzkřikl bohatýr
z božského rodu,
v mohutném brnění
jak medvěd zařval:
„Kamením na ně,
když kopí jim neškodí,
ni ostří meče,
Jónakrovým synům.“

Tu pravil Sörli,
rozvážný rek:
„Zle učinils, bratře,
kdyžs ústa otevřel.
Přečasto z nich již
přišly zlé rady.
Odvahu bys měl;
kéž bys měl moudrost!
Vítězství nezíská,
komu vtip chybí.

Byl by už bez hlavy,
kdyby žil Erp,
bratr náš mladý,
jehož jsme ubili,
nadějného reka,
na popud norny
a tak porušili
posvátný mír.“

Hamdi:
„Nesluší se nám
následovat vlky
a vzájemně si
vyčítat vinu,
jak psi noren
v pustém poli
na sebe v neštěstí štěkat.

Dobře jsme si vedli.
Jak orli na větvi
stojíme vítězně
nad padlými Góty.
Cti jsme si dobyli,
i když dnes zemřem.
Večera se nedočkáš,
nechce-li norna.“

Sörli tam padl
v průčelí síně
a Hamdi před hradbou
složil hlavu.

Tato píseň se nazývá *Starou písni o Hamdim*.

Píseň o Grottu

Proč se nazývá zlato Fródiho moukou? O tom vypravuje tato pověst:

Ódinův syn se jmenoval Skjöld; od něho pocházejí Skjöldungové. Sídlil a panoval v zemích, kterým se nyní říká Dánsko, ale tehdy se jmenovaly Gotland. Skjöld měl syna Fridleifa, který se po něm ujal vlády nad jeho zeměmi. Fridleifův syn Fródi nastoupil pak vládu po svém otci v době, kdy císař Augustus zjednal mír po celém světě. Tehdy se narodil Kristus. Poněvadž Fródi byl nejmocnějším ze všech králů v severských zemích, byl mu přisouzen mír v celé zemi dánského jazyka a na severu nazvali tento mír Fródiho mírem. Nikdo nikomu neubližoval, ani když se setkal s vrahem svého otce nebo bratra, ať už vrah byl na svobodě nebo v poutech. Nebylo tehdy ani zlodějů ani lupičů, takže se stalo, že zlatý prsten ležel dlouho na Jalangské pláni a nikdo ho nezval.

Švédský král Fjölni pozval Fródiho na hostinu a tam si Fródi koupil dvě otrokyně, Fenju a Menju. Byly to statné ženy. Tehdy měli v Dánsku dva mlýnské kameny, tak mohutné, že nikdo nebyl dosti silný, aby je utáhl. A takovou měly ty kameny moc, že mlely, co si přál ten, kdo mlel. Ten žernov se jmenoval Grotti. Muž, který daroval králi Fródimu žernov, se jmenoval Hengikjöpt. Král Fródi dal přivést otrokyně k žernovu a poručil jim, aby mlely zlato, a ony tak učinily a mlely zpočátku zlato a mír a štěstí. Fródi jim nedopřál delšího odpočinku ani spánku, než co by se kukačka odmlčela nebo než by kdo přezpíval píseň. Vypravuje se, že zpívaly píseň, jež se jmenuje Píseň o Grottu. Ale než dokončily zpěv, namlely proti Fródimu vojsko, takže vikinský král Mýsing přitáhl oné noci, a ubiv Fródiho, zmocnil se velké kořisti. To byl konec Fródiho míru. Mýsing si odvezl s sebou žernov i obě otrokyně, Fenju a Menju, a poručil jim, aby mlely sůl. O půlnoci se ženy zeptaly, nemá-li již soli

dost. On však jim poručil, aby mlely dál. Mlely tedy ještě, ale zakrátko se loď potopila a tam, kde moře spadá do oka mlýnského kamene, se utvořil vír. A od té doby je moře slané.

Do domu krále
dvě přišly ženy,
vědmy moudré,
Fenja a Menja.
Fródimu musí,
Fridleifovu synu,
sloužit obě
jak otrokyně.

K žernovu přivedl
zajaté ženy,
šedými kameny
točit jim kázal.
Nepřál otrokyním
odpočinku,
stále chtěl hluk
mletí slyšet.

„Zapřeme klády,
zdvihněme kameny!

Bez ustání
běžel žernov.
Mocný král poručil
pilně mlíti.

Za zpěvu točily
kamenem těžkým,
až Fródiho muži

usnuli všichni.
Tu řekla Menja
uprostřed mletí:

„Meleme Fródimu
moc a radost,
meleme poklady
na mlýnu štěstí.
Ať sedí v bohatství,
spí na polštářích,
k štěstí se probouzí!
Pak dobře je mleto.

Nikdo ať zde
neškodí druhému,
nechystá zlobu
ni zhoubu smrti,
ať nikdo zde ostřím
kalené ocele
ni vraha nestíhá
vlastního bratra.

(Znavené ženy
mlýn zastavily.)
Hned však se ozval zas
Fródiho hlas:
„Nesmíte déle spát,
než co kukačka zazpívá,
než co bych sám přednes
krátkou píseň.“

Menja:
„Obezřelý nebyls,

kdyžs otrokyně
v důvěře, kníže,
k mletí si koupil.
Podle síly volils
a podle tváře,
na původ však ses
vůbec neptal.

Jak skála měl Hrungni
tvrdou hlavu,
nad něho tvrdší
však byl Tjazi.
Idi a Aurni,
horští obři,
jsou nás obou
obryň otci.

Nebyl by Grotti vznik
z šedé skály,
ni tvrdý kámen
z klína země,
nemlela by zde
nevěsta obrů,
znám kdyby byl
králi náš zrod.

Devět zim jsme si
pod zemí dole
hrály spolu,
rostly v síle,
chystaly, děvy,
velké dílo,

skály stěhovaly
z jejich místa.

Balvany jsme
válely k bráně,
že země se
v základech chvěla,
mohutným kamenem jsme
mrštily dolů;
z žuly si lidé
zrobili žernov.

Později jsme
pluky Svíů,
vědmy dvě,
v boje vedly,
sekaly brnění,
štípaly štíty,
pobíjely
v pancířích vojsko.

Krále jsme zničily
i zachránily.
Gothormovi jsme
poskytly pomoc,
klid jsme nepoznaly,
dokud Knúi nepad.

Tak jsme si vedly
mezi válečníky.
Pro naši sílu nás
slavili reci;
ostrými meči jsme

stínaly údy,
krví nám zrudly
naše zbraně.

Nyní nás přivedli
v příbytek králův,
slitování neznají
se služebnými;
písek dře paty,
mráz pálí tělo,
smutné je mlít
Fródimu mír.

Rukám dám odpočnout,
ať stojí žernov!
Dost jsem už namlela,
díl můj je hotov.“

Fenja:
„Pažím nebude
popřáno klidu,
dokud král neřekne,
že bohatství dost má.

Uchopte, ruce,
ostré zbraně,
zbrocené krví:
probud' se, Fródi,
probud' se, Fródi,
chceš-li si poslechnout
naše zpěvy,
dávné zvěsti.

Východně od hradu
vzplály ohně
— boj je ohlášen,
blíží se válka —
vojsko nepřátel
sem vbrzku vtáhne,
hořet bude
knížecí hrad.

Pozbudeš brzo
poklad Hleidry,
královské křeslo
i kouzelný žernov.
Prudčeji točme!
Teplo nám chybí
bojovné krve
bohatýrské.

Mocně zabrala
moje sestra,
když muže spatřila
propadlé smrti:
pukaly mohutné
podpěry mlýna,
železem ztužené.
Silněji točme!

Silněji točme!
Yrsin syn brzo,
Hálfdanův potomek,
se na Fródim pomstí.
Ten zván bude
zlatozdobné

synem a bratrem.
Obě to víme.“

Mlely mocně
mladé ženy,
zlobou vzplály
chladných obrů.
Praskaly klády,
mlýn se kácel,
ve dví se rázem
rozletěl žernov.

Tu obří nevěsta
promluvila:
„Mlít jsme ti musily,
teď domleto je.
Dost dlouho ženy
za žernovem stály.“

Seznam a výklad důležitějších vlastních jmen a přejatých slov

Agi – (souvisí s lat. aqua – voda); 1. obr, vládce moře, [*HH I, Hym, Lok*];
2. přijímí krále Geirröda?, [*Grím*].

Afi – muž Ammy, pramáti svobodných sedláků, [*Ríg*].

Agnar – 1. syn krále Hraudunga, bratr Geirrödův, [*Grím*]; 2. Geirrödův
syn, pojmenovaný po svém strýci, [*Grím*]; 3. král, bratr Audin, od-
půrce Hjalmgunnara, [*Sigr*].

Ái – muž Eddy, pramáti otroků, nevolníků, [*Ríg*].

Álf – 1. jméno reka, [*Hynd*]; 2. jméno skřítka, [*Völ*]; 3. druhý muž Hjör-
dísy, Sigurdovy matky, [*Sinf*]; 4. syn krále Hundinga, je ubit Helgim,
vítězem nad Hundingem, [*HH I, II*]; 5. syn Hródmarův, ubije Helga
Hjörvardssona, [*HHj*].

Alfheim – sídlo boha Freye, vl. sídlo světlých vegetativních bytostí
a tedy i boha plodnosti, [*Grím*].

Alfrödul – jméno slunce, [*Vaf*].

Alsvinn – „velmi rychlý, silný nebo chytrý“ 1. jméno obra, [*Vys*]; 2. jmé-
no jednoho z koní, kteří táhnou vůz slunce, [*Grím, Sigr*].

Alvís – „velmi moudrý“, jméno skřítka, který se uchází o dceru boha
Tóra, [*Alv*].

Amma – pramáti svobodných sedláků, [*Ríg*].

Andhrimni – „zakoptěný“, kuchař ve Valhalle, [*Grím*].

Andvari – jméno skřítka v podobě štiky, [*Reg*].

Angrboda – obryně, s kterou Loki zplodil vlka Fenriho, [*Hynd*].

Árvakr – „časně probuzený“, jméno jednoho z obou koní, kteří táhnou vůz slunce, [*Grím, Sigr*].

Ásgard – hrad ásů.

Ask – první muž, manžel Embly, [*Věd*].

Ásové – rod bohů, mladší než vanové.

Atli – 1. král Hunů, v Eddě syn Budlův, hist. syn Murzukův, got. Attila, něm. Etzel. Zemřel r. 453; 2. syn Hringův, [*HH I*]; 3. syn jarla Idmunda, rek v službách Hjörvardových a Helgiho, [*HHj*].

Aurboda – 1. obryně, Gerdina matka, [*Hynd*]; 2. Menglödina služebná, [*Fjöl*].

Aurgelmi – „v skalách řvoucí“, příjmi obra Ymiho, [*Vaf*].

Baldr – „smělý, kníže“, bůh, syn Ódina a Friggy, má neje den rys společný s Kristem. Sophus Bugge se domníval, že je to vůbec postava Kristova, převzatá severskou mytologií; [*Bald, Grím, Hynd, Lok, Vaf*].

Beli – jméno obra, [*Věd*].

Bera – zkrác. z Kostbera, Högnova žena, [*Atg*].

Bergelmi – „řvoucí jak medvěd“, nebo „řvoucí v horách“?, jméno obra, [*Vaf*].

Beyla – služebná boha Freye, [*Lok*].

Bifröst – v. Bilröst

Bikki – lstivý rádce krále Jörmunrekka, [*At, Gun, Sig*].

Bileyg – příjmi Ódina, [*Grím*].

Bilröst – most mezi nebem a zemí (duha), [*Fáf, Grím*].

Bilskirni – sídlo boha Tóra, [*Grím*].

Bláin – jméno obra Ymiho? Z jeho kostí byli stvořeni skřítci, [*Věd*].

- Bödvid* – dcera krále Niduda, [Vö].
- Böltor* – obr, otec Bestly, která měla s Burem syny Ódina, Vila a Véa. Böltorův slavný syn je tedy Ódinův strýc, [Vys].
- Bölverk* – „působící zlo“, krycí jméno Ódina, [Grím, Vys].
- Borghild* – žena krále Sigmunda a matka Helgiho, vítěze nad Hundingem, [HH I, II, Sinf].
- Borgný* – dcera krále Heidreka, Vilmundova milá, [Od].
- Bragi* – „vysoký, vznešený, kníže“, 1. bůh, manžel Iduny, [Grím, Lok, Sigr]; 2. syn krále Högniho, [HH II]; 3. jméno skalda, [Grím].
- Brálund* – rodná země Helgiho, vítěze nad Hundingem, [HH I, II].
- Brávally* – místní jméno, [HH I]; – Též jméno švédské roviny u Norrköpingu.
- Breidablik* – „široký lesk“, sídlo boha Baldra, [Grím].
- Brimi* – snad označení obra Ymiho; z jeho krve byli stvořeni skřítci, [Věd].
- Brisingové* – skřítci, kteří zhotovili Freyjin šperk, [Trym].
- Brynhild* – „bojovnice v brnění“, Gunnarova žena, je jen v sev. podání Budlovou dcerou, Atliho sestrou.
- Budli* – v sev. podání hunský král, otec Atliho, Brynhildy a Oddrúny. Historický Attilův otec se jmenoval Murzuk. Budli je germ. jméno, něm. Bodilo, znamená: vládce. [At, Atg, Gu, Od, Sig].
- Bur* – otec božské trojice, již tvoří Ódin, Vili a Vé. [Věd, Hynd].
- Burgundové* – východogermánský kmen, který kolem r. 410 založil na středním Rýně říši pod králem Gundikarem (Gunnarem). Tato říše byla zničena náporom Hunů r. 437.
- Byggvi* – Freyův služebník, Beylin muž, [Lok].

Býleipt – Lokiho bratr, [*Hynd, Věd*].

Dáin – (souvisí s *deyja* – zemřít), 1. jméno skřítky, [*Věd*]; 2. jméno jelena, který ožírá svatý strom *Yggdrasil*, [*Grím*].

Dan a Danp – představitelé dánských králů? [*Ríg*]; *Danp* též jméno řeky, [*At*].

Delling – (odvoz. od *dallr* – zářný), bůh z rodu *ásů*, otec *Dne*, [*Fjöl, Vaf*].
Před dveřmi Dellinga – ráno, před rozbřesknutím dne, [*Vys*].

Dvalin – (souvisí s *dvelja* – zdržovat), 1. jméno jednoho z jelenů, kteří ožírají *Yggdrasil*; [*Grím*]; 2. jméno skřítky, [*Věd, Vys*].

Edda – 1. pramáti rodu nevolníků, [*Ríg*].; 2. jméno sbírky heroických a mytologických písní. Etymologie nejistá.

Egil – otec *Tórova* sluchy *Tjálf*a, [*Hym*].

Eiktyrni – „opatřený dubovými trny, tj. parohy“, jméno jelena, který stojí na střeše *Valhally* a ožírá větve stromu *Læeradu*, [*Grím*].

Eldhrimni – jméno kotle, [*Grím*].

Élivágy – jméno vodních proudů. Z jejich chladu a z tepla *Múspellsheimu* povstal podle *Gylf*. obr *Ymi*. [*Hym, Vaf*].

Embla – první žena, [*Věd*].

Erp – 1. syn *Atliho* a *Gudrúnin*, [*At*]; 2. syn *Jónakrův*, bratr *Sörla* a *Hamdiho*, [*Ham*].

Eylimi – 1. král, otec *Helgiho* nevěsty *Svávy*, [*HHJ*]; 2. král z rodu *Odlingů*, otec *Hjördísy*, *Sigurdovy* matky. Padl spolu se *Sigurdovým* otcem *Sigmundem* v boji s *Hundingovými* syny. [*Gríp, Hyn, Reg. Sinf*].

Fáfni – syn *Hreidmarův*, *Reginův* bratr, [*Fáf, Reg, Gríp*].

Fenja – obryně, *Menjina* sestra, [*Grot*].

Fenri – netvor v podobě vlka, syn *Lokiho*, [*Grím, Lok, Vaf, Věd*].

- Fimbultýr* – „mocný bůh“, přijímá Ódinovo, [Věd].
- Finnové* – Laponci, [Völ].
- Fitjung* – smyšlené jméno k označení bohatého muže, [Vys].
- Fjalar* – 1. kohout, který oznámí obrům nastávající boj s bohy, [Věd];
2. přijímá obra Suttunga? [Vys].
- Fjölni* – „mnoho vědoucí“, Ódinovo přijímá, [Grím, Reg].
- Fjölsvinn* – „velmi bystrý, obratný“, 1. Ódinovo přijímá, [Grím]; 2. Menglödin strážce, [Fjöl].
- Fjörgyn* – (lit. Perkunas, slov. Perun?), 1. otec bohyně Friggy, [Lok]; 2. přijímá bohyně Jörd, Tórovy matky, [Hárb, Věd].
- Folkvang* – sídlo bohyně Freyji, [Grím].
- Forseti* – bůh z rodu ásů, který urovnává spory; podle [Gylf] syn Baldra a Nanny, [Grím].
- Fránmar* – jarl krále Sváfna, [HHj].
- Freki* – „chtivý“, 1. jméno dvou synů Daga a Tóry, [Hyn]; 2. jméno jednoho z obou Ódinových vlků, [Grím].
- Frey* – „první vůdce“, bůh, z rodu vanů, Njördův syn, Freyjin bratr, bůh plodnosti, [Grím, Lok, Skír].
- Freyja* – bohyně z rodu vanů, Freyova sestra, Ódova žena.
- Fríaut*– Fródiho žena, Hlédísina matka, [Hyn].
- Frigg* – bohyně z rodu ásů, Ódinova žena, Baldrova matka, [Grím, Lok, Vaf, Věd].
- Fródi* – „moudrý“, 1. Hlédísin otec, [Hyn]; 2. kníže, Ketilův syn, [Hyn]; 3. dánský král, syn Fridleifův, známý svou vládou v pokoji a spravedlnosti, [HH I, Grot].
- Gagnrád* – „radící k úspěchu, vítězství“, krycí jméno Ódinovo, [Vaf].

Gangleri – Ódinovo příjímí, [*Grím*].

Gangrád – v. Gagnrád

Garm – (metatezí z gramr – zlý), pes v podsvětí, [*Grím*, *Věd*].

Gaut – Ódinovo příjímí, [*Grím*].

Gefjon – podle [*Gylf*] je Gefjon božská panna, k níž se dostávají všechny ženy, které zemřou neprovdány. Cudná selská dívka ve Völsatáttu přísahá při Gefjoně, že cítí odpor ke koňskému falu, který je jí podáván. Loki však naráží asi na jiný mýtus o Gefjoně. Ynglingasaga vypravuje o čtyřech synech, které má G. s obrem a které proměnila v býky, s nimiž vyorala ve Švédsku ostrov Sjælland. Na jeho místě se pak utvořilo jezero Mälaren. [*Lok*].

Geirmund – „ochránce pomocí oštěpu“, rek, uvedený jen v [*Od*]. Jaký byl jeho vztah k Oddrúně, nevíme. [*Od*].

Geirröd – bratr Agnarův, [*Grím*].

Geiti – služebník krále Grípiho, [*Gríp*].

Gerd – „ohrazená“, dcera obra Gyma; touží po ní bůh [*Frey*, *Sk*].

Geri – „chtivý“, 1. jeden z Ódinových vlků, [*Grím*]; 2. pes, hlídající Menglödin palác, [*Fjöl*].

Gimlé – „síň, kterou nemůže zničit oheň“, sídlo bohů v nově vzniklém světě, [*Věd*].

Gjaflaug – Gjúkova sestra, [*Gu I*].

Gjallarhorn – „zvučící roh“, roh, kterým bůh Heimdall ohlásí blížící se zkázu světa, ragnarök, [*Věd*].

Gjúki – gótský, vlastně burgundský král, otec Gunnara, Högniho, Gudrúny a podle Tidrekssagy též Guthorma. Podle [*Hyndl*] je Guthorm synem Grímhildy, ale Gjúki není jeho otcem.

Gladshheim – „sídlo radosti“, Ódinovo sídlo, [*Grím*].

Glasislund – „zářivý háj“, [HH].

Glaumvör – Gunnarova druhá žena, [Atg].

Glitni – „zářný“, Forsetiho sídlo, [Grím].

Gnipská sluj – sluj, uzavřená strmými skalami, tvořila vchod do podsvětne říše, [Věd].

Gnitská pláň – pláň, na níž střežil Fáfni v podobě draka svůj poklad, [At, Fáf, Gríp, Reg].

Góin – „po zemi se plazící“, jméno hada, [Grím].

Gótové – východogermánský kmen, v Eddě však označení vůbec germánských kmenů, sídlících na jih od Skandinávie, tedy i burgundských knížat, [At, Gríp, Gu II, Zlom].

Grábak – „šedý hřbet“, jméno jednoho z hadů, kteří hlodají na kořenech Yggdrasilu, [Grím].

Grafvitni – jméno hada, [Grím].

Grafvöllud – „ten, který se zavrtává do země“, jméno jednoho z hadů, kteří hlodají na kořenech Yggdrasilu, [Grím].

Gram – „zlý, hrozný“, Sigurdův meč [Fáf, Reg, Sig, Sigr].

Grani – 1. Sigurdův kůň, [Gríp]; 2. jiný hřebec, [HH I]; *Graniho nevěsta* – klisna.

Granmar – král sídlící na Svarinshaugu, otec Hödbroda, Gudmunda a Starkada, [HH I, II].

Grím – 1. příjímí Ódina, [Grím]; 2. jméno hrdiny, [Hyn].

Grímhild – Gjúkova žena, matka Gunnara, Högniho, Guthorma a Gudrúny, [Atg, Gríp, Gu, Od].

Grimni – příjímí Ódina, [Grím].

Grípi – jasnozřivý král, Sigurdův strýc, [Gríp].

- Gróa* – (souvisí se slovesem *gróa* – růsti, dařit se), Svipdagova matka, [*Gró*].
- Grott* – „rozmělnovač“, čarovný mlýn, na němž Fenja a Menja melou Fródimu zlato a mír a nakonec zkázu. [*Grot*].
- Gudmund* – Hödbroddův slidič, [*HH I, II*].
- Gudrún* – „znalá bojových run“, Gjúkova dcera, Sigurdova žena. Po Sigurdově smrti se provdá za Atliho. [*At, Atg, Gu, Gun, Sig, Zlom*].
- Gullinkambi* – bahuvihi: „mající zlatý hřeben“, kohout ve Valhalle, [*Věd*].
- Gungni* – „houpající se“, Ódinův oštěp, [*Sigr*].
- Gunnar* – „bojovník“, burgundský král, Gjúkův syn, bratr Högniho a Guthorma, [*At, Atg, Gríp, Gu, Od, Sig, Zlom*].
- Gunnlöd* – dcera obra Suttunga, od níž Ódin dostane básnický nápoj, [*Vys*].
- Gust* – skřítek-kovář („foukač“), Andvariho předek? [*Reg*].
- Guthorm* – 1. bratr Gunnara a Högniho, [*Gríp, Gu, Hyn, Sig*]; 2. chránělec Fenje a Menje, [*Grot*].
- Gymi* – 1. obr, otec Gerdin, [*Lok, Sk*]; 2. přijímí Ægiho, vládce moře, [*Lok*].
- Haddingi* – 1. král, který podnikl cestu do podzemí – odtud „země Haddingů“ – podsvětí, [*Gu II*]; – 2. jméno dvou synů: Arngríma a Eufury, [*Hyn*].
- Hagal* – otec Hamalův, pěstoun Helgiho Sigmundarsona, [*HH II*].
- Hálf* – snad Alf Hjalpreksson, druhý muž Sigurdovy matky Hjördísy, [*Gu II*].
- Halfdan* – 1. dánský král, [*Hynd*]; 2. otec valkyrje Káry, [*HH II*].

Hamal – Hagalův syn; Helgi se vydává za Hamala, [HH II].

Hamdi – u gót. dějepisce Jordanesa: Ammius; syn krále Jónakra a Gudrúny, bratr Sörla a Erpa, [Ham].

Harald Hilditönn – „bojovný zub“, dánský král, [Hynd].

Hárbard – bahuvrihi: „mající šedivý vous, šedovousý“, příjímí Ódina, [Hárb].

Hati – „nenávistník“, 1. obr, otec Hrímgerydy, [HHj]; 2. jeden z vlků, kteří pronásledují slunce a měsíc, [Grím].

Hedin – bahuvrihi k apelativu hedin – krátký kožešinový šat. Syn krále Hjörvarda a Alfhildy, [HHj].

Hedinsey – Hidensee na Rujaně? [HH I].

Heidraupni – příjímí Mímiho, vodního démona, jehož hlava i po stětí podržela schopnost věštění, [Sigr].

Heidrún – koza, která stojí na střeše Valhally a ožírá větve Læradu, [Grím].

Heimdall – bůh z rodu ásů, hlídá sídla bohů, [Grím, Hyn, Lok, Trym, Věd].

Heimi – pěstoun Brynhildy, [Gríp. Bryn].

Hel – (souvisí se slovesem hylja – ukrýti), bohyně podsvětí, [Bald, Grím, Věd].

Helblindi – příjímí Ódinovo, [Grím].

Helgi – „nedotčený, zdravý, svatý“, 1. syn krále Hjörvarda a Sigrlinny, [HHj]; 2. syn Sigmunda a Borghildy, [HH I, II]; 3. rek, jehož smrt způsobila Brynhild, tj. Hjálmgunnar? [Gríp].

Herjan – „vojevůdce“, příjímí Ódinovo, [Grím, Gu, Věd]; – *Herjanovy dcery* – valkyrje.

- Herkja* – v [Gu III] Atliho služebná a souložnice, historická Kreka (Priscus), Atliho první žena.
- Hermód* – rek, Ódinův chránělec, [Hyn].
- Hild* – „boj, bojovnice“ 1. valkyrje, [Grím., Věd]; 2. zkratka z Brynhild, [Bryn].
- Hildisvíni* – Freyjin kanec se zlatými štetinami. Freyja v něj promění svého chráněnce Óttara, [Hyn].
- Hildólf* – „vlk boje“, jméno majitele převozu, [Hárþ].
- Himnibjörg* – sídlo boha Heimdalla, [Grím].
- Himinvangy* – kraj, který daruje král Sigmund svému synu Helgimu, [HH I].
- Hjalli* – hunský kuchař, [At, Atg].
- Hjalmbéri* – „ten, kdo nosí přilbu“, příjímí Ódinovo, [Grím].
- Hjalmgunnar* – starý hrdina, kterému Ódin slíbil vítězství, [Sigr].
- Hjalprek* – „poskytující štědrá pomoc“, král, u něhož vyrostl Sigurd. Hj. je otec Sigurdova otčíma Alfa. [Reg, Sinf].
- Hjördís* – Grípiho sestra, dvakrát provdaná, nejprve za Sigmunda, po druhé za Alfa Hjalprekssona. Se Sigmundem má syna Sigurda, [Gríp, Hyn, Sinf].
- Hjörleif* – rek Helgiho Sigmundarsona, [HH 1].
- Hjörvard* – 1. syn Arngríma a Eufury, [Hyn]; 2. obr, [Hyn]; 3. král v Glasilundu, nápadník a muž Sigrlinny, dcery krále Sváfna, otec Helgiho, [HHj]; 4. syn krále Hundinga, ubitý Helgim Sigmundarsonem, [HH I, II].
- Hleidra* – Lejre u Roskilde, původní sídlo dánských králů, [Grot].
- Hlésey* – dánský ostrov Læsö v Kattegatu, [HH II, Hárþ, Od].

Hlidskjálf – Ódinovo sídlo, [*Grím, Sk*].

Hlín – „poskytující ochranu“, přijímí bohyně [*Frigg, Věd*].

Hlödvi – jméno franckého krále Chlodevecha; *Hlódviho síně* – hrady, majetek ve Francké zemi, [*Gu II*].

Hlödyn – apel. hlód – krb; přijímí bohyně Jörd, [*Věd*].

Hlórridi – přijímí boha Tóra, [*Hym, Lok, Trym*].

Hlymské údolí – sídlo Brynhildina pěstouna Heimiho, [*Bryn*].

Hniflung – syn Högniho, [*Atg*].

Hniflungové – 1. označení synů Atliho a Gudrúny, [*Gu*]; 2. označení synů Granmarových, [*HH I*].

Hnikar – (souvisí se slovesem hnika – udeřiti), přijímí Ódinovo, [*Grím, Reg*].

Höd – „bojovný“, bůh z rodu ásů, usmrtí Baldra, [*Lok, Věd*].

Hödbrodd – syn krále Granmara, bratr Gudmundův, Sigrúnin nápadník, [*HH I, II*].

Hoddmimi – přijímí Mímiho? [*Vaf*].

Hoddrofni – přijímí Mímiho? [*Sigd*].

Hæni – bůh z rodu ásů, [*Věd*].

Högni – 1. syn krále Gjúka a Grímhildy, bratr Gunnara a Guthorma, [*At, Atg, Gríp, Gu, Hyn, Sig*]; 2. král, otec Sigrúnin, [*HH I, II*].

Hraudung – 1. otec Agnarův a Geirrödův, [*Grím*]; 2. Hreidísin praotec, [*Hyn*].

Hreidmar – Fáfniho, Reginův a Otrův otec, [*Reg*].

Hrésvelg – „hltač mrtvol“, jméno obra, [*Vaf*].

Hrímfaxi – „mající ojíněnou hřívu“, kůň Noci, [*Vaf*].

Hrímgrimni – obr, [Sk].

Hrímni – „ojíněný“, obr, [Hyn, Sk].

Hring – král, jeho synové jsou Hödbroddovi spojenci, [HH I].

Hringstady – dán. Ringsted; kraj, který daruje král Sigmund svému synu Helgimu, [HH I].

Hród – obr, jeho protivník je Tór, [Hym].

Hródmarr – král, zabil Sigrlinnina otce a Helgiho děda Sváfna, [HHj].

Hróðvitni – příjímí Fenriho, [Grím].

Hropt – příjímí Ódina, Grím, [Lok].

Hroptatýr – příjímí Ódina, [Grím. Vys].

Hrungni – obr s kamennou hlavou, Fenjin a Menjin praotec, [Grot, Hárb, Hym, Lok. Sigr].

Hrým – obr, který vede boj proti bohům při ragnaröku, [Věd].

Hugin – „chytrý“, jeden z obou Ódinových havranů, zosobnění myšlenky, [Grím].

Hunding – „psí syn“, král Hundské země, po něm pojmenované, [HH I, II].

Hunové – mongolský kmen, který si v čtvrtém století podrobil Góty a začátkem pátého století zničil burgundský stát v Porýní. V Eddě označování tímto jménem i burgundští vládcové, Gjúkovi potomci, a také Sigurd. Povědomí etnických vztahů na evropském kontinentě pátého století u Skandinávců zač. druhého tisíciletí zcela pohaslo. Hunové splynuli pro ně s Germány.

Hvedrung – příjímí Lokiho; *Hvedrungův syn* – Fenri, [Věd].

Hvergelmi – „vroucí kotel“, pramen v Niflheimu, [Grím].

Hymi – obr, otec boha Týra, [Hym].

- Hyndla* – „psíček“, vědma z rodu obrů, [*Hyn*].
- Idské pláně* – původní sídla ásů. Zde se sejdou opět ti z bohů, kteří přezijí zkázu světa, ragnarök, [*Věd*].
- Idun* – bohyně věčného mládí, žena Bragiho, [*Lok*].
- Ifing* – řeka, oddělující říši bohů od říše obrů, [*Vaf*].
- Ím* – obr, syn Vaftrúdniho, [*Vaf*].
- Imd* – 1. jedna z bohyň, které porodily Heimdalla, [*Hyn*]; 2. jméno obryně [*HH, I*].
- Ingunar-Frey* – přijmí boha Freye, [*Lok*]. První člen snad změtením z Yngva-Frey, tj. bůh Yngveonů, Germánů sídlících u Severního moře.
- Jarizskár* – zkomolené slovanské jméno, [*Gu*].
- Jarizleif* – slov. Jaroslav. Toto jméno se stalo na severu známým od doby ruského cara Jaroslava, syna Vladimírova (1015–1054). Jaroslav měl za ženu švédskou princeznu Ingigerd, dceru Óláfa Skötkonunga. Její sestru Astridu měl za ženu norský král Ólaf svatý. Jaroslavovu dceru měl za manželku norský král Harald Hárdrádi.
- Jónakr* – (ze slov. jonak, čes. junák?), král, třetí manžel Gudrúny, s níž měl syny Sörla a Hamda. [*Gup, Ham, Sig*].
- Jörd* – „země“, bohyně z rodu ásů, Tórova matka, [*Lok, Trym*].
- Jörmunrekk* – histor. Ermanarík, král ostrogótský, podlehl náporu Hunů r. 375. Podle Eddy manžel Svanhildy, dcery Sigurda a Gudrúny, [*Gup, Ham*].
- Kára* – znovuzrozená Sigrún, [*HH II*].
- Kíar* – z latinského Caesar, král, otec valkyrje Ölrúny, [*At, Vol*].
- Kólga* – jedna z Ægiho dcer [*HH I*]; *Kólžiny sestry* – vlny.

Kostbera – zkrác. Bera, žena Gjúkova syna Högniho, [Atg].

Langbard – bahuvrihi: „mající dlouhé vousy, vousáč“; v [Gu II] značí Atliho.

Laufey – Lokiho matka, [Lok, Trym].

Leibrimi – „hliněný obr“, [Fjöl].

Leiptra – řeka v podzemí, [Grím, HH II].

Lærad – svatý strom, asi Yggdrasil, [Grím].

Lévatein – „větev zkázy“, [Fjöl].

Líf a Líftrasi – (líf – život), jediní lidé, kteří přežijí zánik světa, [Vaf].

Loddfáfnir – jméno potulného pěvce?, [Vys].

Lodur – přijímá Lokiho, [Věd].

Lofar – skřítek, [Věd].

Loki – Laufeyjin syn, Sigynin muž, Ódinův pobratim, bůh sváru. S. Bugge ho ztotožňuje s Luciferem.

Lopt – přijímá Lokiho. Časté krycí jméno v islandských ságách.

Lyfjaberg – „hora léků, léčivých rostlin“, [Fjöl].

Lýr – „světlá, zářící“, Mengledina síň, [Fjöl].

Magni – „silný“, Tórův syn, [Hárb, Vaf].

Mélni – jméno koně, [HH I].

Menglöd – „radující se ze šperků“, Svipdagova nevěsta, [Fjöl].

Menja – Fenjina sestra, Fródova otrokyně z rodu obrů, [Grot]; *Menjin poklad* – zlato, [Sig].

Midgard – obydlí, sídla lidí, země, [Grím, Hárb, Hynd, Věd].

Mímameid – „Mímiho strom“, tj. Yggdrasil, [Fjöl].

Mími – vodní démon, kterému dal Ódin v zástavu své oko, [*Fjöl, Sigr, Věd*].

Mjöllni – (sr. rus. molnija – blesk), Tórovo kladivo, [*Hym, Lok, Trym, Věd*].

Módi – „zlostný“, Tórův syn, [*Hym, Vaf*].

Mögdrasi – „toužící po synu“, obr, [*Vaf*]; *Mögdrasiho děvy* – norny.

Móin – „na zemi žijící, po zemi se plazící“; had, [*Grím*].

Móinsheimy – dán. ostrov Món? [*HH I*].

Munin – jeden z obou Ódinových havranů, zosobnění paměti, [*Grím*].

Múspell – svět ohně, Surtova říše, [*Lok, Věd*].

Mýlni – jméno koně Granmarových synů, [*HH I*].

Myrkvid – Černý les, jméno několika lesů.

Naglfar – loď, na které pojedou Heljiny zástupy proti bohům, až dojde ke zkáze světa, [*Věd*].

Nídhögg – netvor v dračí podobě, [*Grím, Věd*].

Nidské pláně – sídla skřítků Sindriho rodu, [*Věd*].

Nídad (Nídad) – „zlý bojovník“, (asi lid. etymologie), král Njarů, [*Völ*].

Niflhel – Heljina říše, podsvětí, [*Vaf, Bald*].

Niflungové – Gjúkovi synové, [*At, Atg, Zlom*].

Njörd – „silný“ (u Tacita Nerthus), bůh z rodu vanů, otec Freyův, [*Grím, Lok, Sk, Vaf*].

Nóatún – „přístav“, sídlo boha Njörda, [*Grím, Trym*].

Norny – ženské bytosti, určující osud lidem i bohům.

Ód – staré božstvo, z něhož vznikl asi Ódin, který staršího boha zatlačil úplně do pozadí; muž Freyjin, [*Hyn, Věd*].

Ódin – spojuje se obyčejně s adj. *ódr.* subst. *oedi*, něm. *Wut* – zuřivost, též *posedlost*, *vznícená mysl* a *rozum*. Ódin je nejvyšším bohem vyšší společenské vrstvy. Představuje rozumovou sílu, je mistrem kouzel, vládcem run a kouzlem získal i nápoj básníků. Tvoří protiklad k Tórovi, představiteli hmotné síly, oblíbenému bohu sedláků.

Odlingové – hrdinský rod, [*Hyn*].

Ódröri – nápoj básníků a pak i kotel, v němž byl nápoj připraven a v němž je uchován, [*Vys*].

Oddrún – Budlova dcera, Atliho a Brynhildina sestra, [*Od, Sig*].

Ofni – jméno hada, [*Grím*].

Örvasund – toto jméno někteří vykládají překladem ze *Strelasund* (*Strahlsund*), jiní je ztotožňují s dán. *Öresundem*.

Óskopni – bojiště, na němž budou bohové bojovat poslední svůj boj se *Surtem*, [*Fáf*].

Óttar – Freyjin chránělec, [*Hyn*].

Rán – žena mořského vládce *Ægiho*, [*HHj., HH I, Lok*].

Ran – přijímí Ódinovo? [*Gró*].

Randvé – 1. syn *Jörmunrekkův*, [*Gun*]; 2. rek, syn *Rádbardův*, [*Hynd*].

Ratatosk – „hlodavý zub“, veverka na *Yggdrasilu*, donáší orlova slova netvoru *Nidhöggovi*, [*Grím*].

Regin – 1. dovedný skřítek, bratr *Fáfniho*, [*Fáf, Reg*]; 2. jiný skřítek, [*Věd*].

Révil – vikinský král, [*Reg*]. *Révilův oř* – loď.

Ríg – „král“, přijímí boha *Heimdalla*. Jméno *ríg*, totožné s lat. *rex*, je přejato do germ. z keltštiny, [*Ríg*].

Rind – milá boha Ódina, s nímž má syna *Vála*, *Baldrova mstitele*, [*Bald*].

- Sága* – 1. bohyně z rodu ásů (Frigg?), [*Grím*]; 2. pohoří nazvané po této bohyni (sr. nor. Saagnes), [*HH I*].
- Sevafjelly* – domov valkyrje Sigrúny, [*HH II*].
- Sídgrani* – bahuvrihi: „dlouhý vous mající“, Ódin, [*Alv*].
- Sif* – bohyně z rodu ásů, Tórova žena, [*Hárb, Hym, Lok, Trym*].
- Sigar* – 1. bratr krále Högniho, Bragiho otce, [*HH II*]; 2. bojovník, [*HHj*]; 3. Signýin otec, [*Gu II*].
- Siggeir* – muž Völsungovy dcery Signý, která má s bratrem Sigmundem syna Sinfjötla, [*HH I, Gu II*].
- Sigmund* – 1. Völsungův syn, má se sestrou Signý syna Sinfjötla, s Borghildou Helgiho a s Hjördísou Sigurda. [*Fáf, Gríp, HH I, Sig, Sinf*]; 2. Sigurdův syn, [*Gu II, Sig*].
- Sigrdrífa* – „udělující vítězství“, přijímá Brynhildy, [*Fáf, Sigr*].
- Sigrinn* – dcera krále Sváfna, Hjörvardova žena, matka Helgiho, [*HHj*].
- Sigrún* – valkyrje, Högniho dcera, Bragiho sestra, Helgiho nevěsta, [*HH I, II*].
- Sigtýr* – „vítězný bůh“, přijímá Ódinovo, [*Věd*].
- Sigurd* – ze Sigvördr – „strážce míru“, a to ze západogerm. Sigifrid – „přinášející s vítězstvím mír“; rek, syn Sigmundův a Hjördísin, Gudrúnin muž, [*Fáf, Gríp, Gu, Od, Reg, Sig, Sigr, Zlom*].
- Sigyn* – Lokiho žena, [*Lok, Věd*].
- Sindri* – skřítek, [*Věd*].
- Sinfjötli* – syn Sigmunda a jeho sestry Signý, polobratr Helgiho, vítěze nad Hundingem [*HH, I, II, Sinf*].
- Sinmara* – Surtova žena?, [*FjöI*].

Skadi – dcera obra Tjaza, daná za ženu Njördovi, bohu z rodu vanů, [Grím, Lok, Sk].

Skíðbladni – Freyova loď, [Grím].

Skilfing – příjímí Ódina, [Grím].

Skilfingové – hrdinský rod, [Hyn].

Skinfaxi – bahuvrihi: „mající zářivou hřívou“, jméno koně Dne, [Vaf].

Skirni – služebník boha Freye, [Sk].

Skjöld – dánský král, syn Ódinův, praotec Skjöldungů, [Grot].

Skjöldungové – dánský královský rod, [Hynd].

Skol – jeden z obou vlků, kteří pronásledují Slunce a Měsíc, [Grím].

Skuld – 1. jedna ze tří noren, [Věd]; 2. valkyrje, [Věd].

Slagfinn – Völundův bratr, [Völ].

Sleipni – Ódinův osminohý oř, který vzešel ze spojení Lokiho, proměněného v klisnu, s hřebcem Svadilferi, [Bald, Grím, Hyn, Sigr].

Snaevar – syn Högna a Kostbery, [Atg].

Sökkmími – „svárlivý“? jméno obra, [Grím].

Sólar – syn Högniho a Kostbery, [Atg].

Sólbjart – „zářící jak slunce“, otec Svipdagův, [Fjöl].

Sólblindi – „sluncem oslněný“, jméno skřítky, [Fjöl].

Sörli – (u Jordanesa Sarus), syn Jónakra a Gudrúny, bratr Hamdiho a Erpa, [Gun, Ham].

Sporvitni – „pocitující ostruhy“, kůň Granmarových synů, [HH I].

Surt – „černý“, vládce Múspellsheimu, který sežehne celý svět ohněm, [Fáf, Fjöl, Věd].

Suttung – obr, otec Gunnlödin, chová u sebe nápoj básníků Ódröri, [*Alv, Sk, Vys*].

Sváfni – „uspávající, usmrcující“, 1. příjímí Ódina, [*Grím*]; 2. král, otec Sigrlinnin, [*HHj*]; 3. had hlodající na kořenech Yggdrasilu, [*Grím*].

Svafilfari – hřebec, který zplodí s Lokim, proměněným v klisnu, oře Sleipna, [*Hyn*].

Svalin – „chladivý“, štít zakrývající slunce, [*Grím*].

Svanhild – „bojovnice v labutím rouše“, dcera Sigurda a Gudrúny, žena krále Jörmunrekka, který ji dá usmýkat koňmi, [*Gun, Ham, Sig*]. Histor. Svanhild nebyla ženou Jörmunrekkovou, ale příslušnicí podrobeného kmene a J. jí dal usmýkat koňmi pro zradu jejího muže.

Svanhvít – „bílá jak labuť“, valkyrje, [*Völ*].

Svárang – obr, [*Hárb*].

Svásud – „příjemný“, jméno obra, otce léta, [*Vaf*].

Sváva – 1. valkyrje, dcera krále Eylima, Helgiho nevěsta, [*HHj*]; 2. žena Sækonunga, [*Hyn*].

Svávaland – „Švábská země“, [*HHj*]. Původní sídla Svévů – Švábů byla na středním Labi.

Sveggjud – „kolébavého kroku“, jméno koně, [*HH I*].

Svipal – příjímí Ódinovo, [*Grím*].

Svipdag – syn Sólbjarta a Gróy, Menglödin ženich, [*Fjöl, Gró*].

Svipud – „rychlý“, jméno koně, [*HH I*].

Tjálfí – Tórův služebník, [*Hárb*].

Tjazi – obr, [*Grím, Grot, Hárb, Lok*].

Tjóðrek – „král lidu“, ostrogótský král Theodorík (Dětřich Bernský). Současníkem Attilovým je i v *Písni o Nibelunzích*, ač se narodil r. 455, dva roky po Attilově smrti. [*Gu II*].

Tjóðröri – skřítek, [*Vys*].

Tjóðvitni – přijmí Fenriho, [*Grím*].

Tór – bůh hromovládce (sr. něm. Donner), ve srovnání s Ódinem představuje spíše hmotnou sílu. Nepřítel obrů, ochránce sídel bohů a lidí, nejmilejší bůh islandského a norského sedláka. [*Hárb, Trym aj.*].

Træll – otrok, [*Ríg*].

Troll – netvor.

Trúðgelmi – „mocně řvoucí“, jméno obra, [*Vaf*].

Trúdheim – Tórovo sídlo, [*Grím*].

Trym – „hlučící“, obr, zosobnění zimy, [*Trym*].

Tul – básník nebo přednášeč, znalý tajemství, [*Vaf*].

Tund – „rozzlobený“, 1. přijmí Ódinovo, [*Vys*]; 2. „vzedmutá“, řeka obtékající Valhallu, [*Grím*].

Turs – obr, [*HHj*].

Týr – bůh války (sr. pl. tívar – bohové, řec. Zeus, lat. Jupiter), podle [*Hym*]. syn Hymniho, podle Skáldskaparmál syn Ódinův; [*Hym, Lok, Sigr*].

Úlfdaly – Vlčí údolí, [*Völ*].

Ull – prastarý bůh nebes jako Týr. V zachovaném podání už ustoupil do pozadí. [*At, Grím*].

Unavágy – „chráněný záliv“, [*HH I*].

Unn – jedna z dcer mořského vládce Ægiho, zosobněná vlna, [*HH III*].

Urd – jedna ze tří noren. U Urdiny studně pod posvátným stromem Yggdrasilem se shromažďují bohové, [*Fjöl, Gró, Věd*].

Vadgelm – řeka v podsvětí, [*Reg*].

Vaftrúdni – „silný ve tkaní“, tj. ten, kdo dovede tkát velmi složité, zamotané otázky, moudrý obr, [*Vaf*].

Válaskjalf – Valhalla?, sídlo Ódina, [*Grím*].

Valgrind – „brána mrtvých“, [*Grím*].

Valhalla – Ódinova síň, do níž přicházejí padlí bojovníci.

Váli – 1. Ódinův syn, Baldrův mstitel, [*Bald, Hym, Vaf*]; 2. Lokiho syn proměněný ve vlka, [*Lok*].

Valkyrje – ženské bytosti v Ódinově službě, určující osud bojovníků.

Valtam – „zvyklý boji“, smyšlené jméno, [*Bald*].

Vanaheim – sídlo bohů vanů, [*Vaf*].

Vanové – starší vrstva bohů, k níž patří Frey, Freyja, Njörd.

Vár – „bohyně slibu“, [*Trym*].

Vé – Burův syn, bratr Ódina a Viliho, [*Lok*].

Vegtam – „zvyklý cestám“, krycí jméno Ódinovo, [*Bald*].

Véor – příjímí Tórovo, [*Hym*].

Veratýr – „bůh lidí“, příjímí Ódinovo, [*Grím*].

Verdandi – jedna ze tří noren, [*Věd*].

Vidar – Ódinův syn, [*Grím, Lok, Vaf, Věd*].

Vidofni – zlatý kohout na stromě Mimameidu, [*Fjöl*].

Vidri – „vládce počasí“, příjímí Ódina, [*HH I, Lok*].

Vili – Burův syn, Ódinův bratr, [*Lok, Věd*].

- Vindsval* – „chladný jak vítr“, otec zimy, [*Vaf*].
- Vingi* – Atliho posel, [*Atg*].
- Vingni* – „ten, který mává kladivem“?, přijímí Tóra, [*Vaf*].
- Vingskorni* – „ten, který dusá zemi“?, jméno Brynhildina oře.
- Vingtór* – Tór, mávající (kladivem), [*Alv, Trym*].
- Völsungové* – potomci krále Völsunga, zejména král Sigmund a jeho syn Sigurd, [*Reg, Sig*]. – Také Helgi je podle [*HH I, II*] svázán s tímto rodem.
- Völund* – kovář a zlatotepec, bratr Slagfinnův a Egilův, [*Völ*].
- Vysoký* – (nebo Vznešený, v orig. Hár, Hávi), přijímí Ódina, [*Vys*].
- Ýdaly* – sídlo boha Ulla, [*Grím*]. Ýdaly znamená „tisové údolí“. Z tisů se vyráběly luky a Ull platil za výborného střelce.
- Ygg* – „hrozný“, přijímí Ódinovo, [*Fáf, Grím, Hym, Vaf*].
- Yggdrasil* – svatý strom (Yggův, tj. Ódinův kůň – šibenice, poněvadž se na něm obětuje Ódin sám sobě, aby získal kouzelné runy), [*Grím, Věd*].
- Ylfingové* – „vlčí rod“, královský rod, v [*HH*] kontaminován s Völsungy.
- Ymi* – „hlučný“, první obr. Z jeho těla stvořili bohové svět, [*Grím, Hyn, Vaf, Věd*].
- Ynglingové* – švédský královský rod, [*Hyn*].
- Yngvi* – 1. přijímí boha Freye, praotce rodu Ynglingů, proto Helgi označen v [*HH I*] jako Yngvův syn. Kontaminací rodu Ylfingů s Völsungy se stal i Sigurd potomkem Yngvovým. [*Reg*]; 2. Hringův syn, [*HH I*]; 3. jméno skřítky, [*Věd*].
- Yrsa* – podle Ságy o Hrólfovi Krakovi dcera a žena Helgiho Halfdanarsona, který s ní měl syna Hrólfa Kraka.

Ediční poznámka

Při vydání středověkých severských písní jsme vycházeli z publikace *Edda*, vydané v roce 1962 Státním nakladatelstvím krásné literatury a umění v edici Živá díla minulosti. Kniha obsahuje navíc předmluvu překladatele, obrazovou přílohu a rozsáhlé poznámky, které čtenáři ještě více přiblíží svět islandských mýtů.

Redakce MKP

Edda

Edice Eposy

Překlad Ladislav Heger

Ilustrace na obálce Bourbon-88/Shutterstock.com

Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání

Verze 1.0 z 3. 4. 2019

ISBN 978-80-7602-689-6 (epub)

ISBN 978-80-7602-690-2 (pdf)

ISBN 978-80-7602-691-9 (prc)